

Koulutusjärjestelmätietoa Afrikan ja Lähi-idän maista

CIMO on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaatio. Sen tehtävänä on edistää suomalaisen yhteiskunnan kansainvälistymistä koulutuksen, työelämän ja kulttuurin alueilla sekä nuorison keskuudessa. CIMO toteuttaa vaihto- ja apurahaohjelmia ja vastaa Euroopan unionin koulutus- ja nuoriso-ohjelmien kansallisesta toimeenpanosta sekä Kulttuuri- ja Kansalaisten Eurooppa -ohjelmien tiedottamisesta. CIMO edistää Suomen kielen ja kulttuurin opetusta ulkomaisissa yliopistoissa.

<http://www.cimo.fi>

<http://www.maailmalle.net>

<http://maatieto.net>

© CIMO, 2010

Ulkoasu ja taitto: Satu Salmivalli

ISBN 978-951-805-399-2 (PDF)

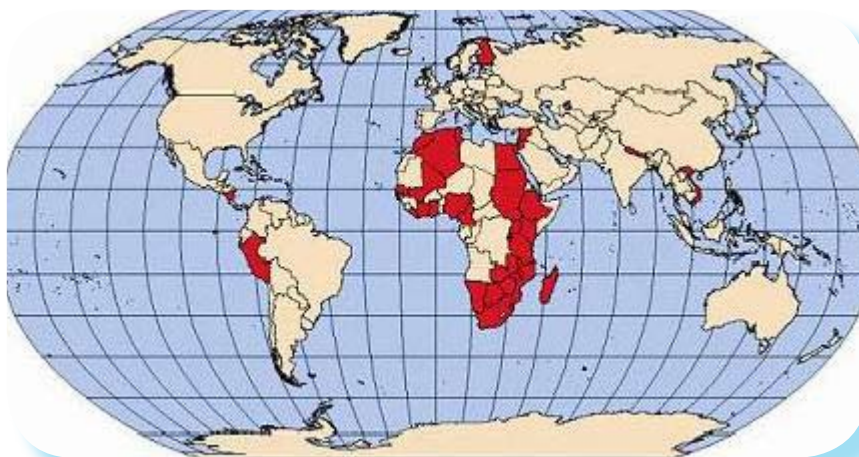
CIMO

Postiosoite: PL 343

Käyntiosoite: Hakaniemenranta 6

00531 Helsinki

Puhelin: 020 7868 500

Sisällys

Lukijalle.....	4		
Linkkejä Afrikan ja Lähi-idän maiden koulutustietoon.....	5		
Muita hyödyllisiä sivustoja.....	5		
Tietoa maittain.....	6		
Algeria.....	6	Namibia.....	51
Botswana.....	8	Nepal.....	54
Burundi.....	10	Nicaragua.....	56
Egypti.....	12	Nigeria.....	58
Etelä-Afrikka.....	15	Norsunluurannikko.....	61
Etiopia.....	18	Palestiinalaisalueet.....	63
Ghana.....	21	Peru.....	66
Israel.....	24	Ruanda.....	68
Jordania.....	26	Sambia.....	71
Kamerun.....	28	Senegal.....	73
Kenia.....	31	Sudan.....	76
Libanon.....	33	Syyria.....	78
Liberia.....	35	Swazimaa.....	80
Madagaskar.....	37	Tansania.....	82
Malawi.....	40	Tunisia.....	86
Mali.....	43	Uganda.....	88
Marokko.....	45	Vietnam.....	91
Mosambik.....	48	Zimbabwe.....	94

Lukijalle

Koulustietokooste on tarkoitettu Afrikan ja Lähi-idän maihin korkeakouluvaihtoon lähtevien tai lähtöä suunnittelevien opiskelijoiden ja opettajien sekä muuten korkeakoulujen koulutusjärjestelmistä kiinnostuneiden tiedonhankinnan apuvälineeksi.

Tieto on koottu CIMOn aiemmin ylläpitämästä maatietopankista, joka palveli tiettyjen ohjelmien osallistujakuntaa ja kattaa siksi vain osan Afrikan ja Lähi-Idän maista. Koosteessa esitellään CIMOn kehitysyhteistöohjelmissa North–South–South ja HEI ICI mukana olevia maita sekä Euroopan unionin Tempus-ohjelmassa mukana olevia Välimeren alueen Euro–Välimeri -yhteistyöverkoston MEDA-maita (Algeria, Egypti, Israel, Jordania, Libanon, Marokko, Palestiinalaisalueet, Syyria ja Tunisia).

Maatietopankin on sittemmin korvannut laajempia käyttäjäryhmiä palveleva <http://maatieto.net>. Tähän julkaisuun on koottu sellaista maatietopankin koulutusjärjestelmätietoa, joka ei kuulu maatieto.net-palveluun, mutta jota on vielä mielekästä jakaa.

Koulustietokooste keskittyy erityisesti kunkin maan koulutusjärjestelmän kuvaukseen, lähinnä **korkeakoulutuksen** osalta. Maiden koulutusjärjestelmien kuvaukset kertovat miten maan koulutusjärjestelmä on suunniteltu ja millainen sen rakenne on; todellisuus koulutuksen suhteen voi kuitenkin olla toinen.

Lisätietoa CIMOn ohjelmista löytyy osoitteesta <http://www.cimo.fi>. Verkkopalvelusta <http://maatieto.net> löytyy linkkejä ja tietoa mm. Afrikan maiden koulutusjärjestelmistä. Jokaisesta koosteesta esitellystä maasta löytyy perustietoa sekä tilastoja Ulkoasiainministeriön sivuilta <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15641&contentlan=1&culture=fi-FI> sekä global.finland.fi-verkkopalvelusta, <https://global.finland.fi>.

Julkaisua ei päivitetä. CIMO ei vastaa sisällön mahdollisista virheistä tai niistä aineistoista, joihin koosteesta on tehty linkki.

Linkejä Afrikan ja Lähi-idän maiden koulutustietoon

Africa South of the Sahara. Selected Internet Resources.

<http://www-sul.stanford.edu/depts/ssrg/africa/guide.html>

Sivusto Saharan eteläpuolisesta Afrikasta, tietoa voi etsiä aiheen tai maan mukaan.

Afrika.no – The Norwegian Council for Africa

<http://afrika.no/>

Afrikka-aiheisella sivustolla on yhteensä 3 800 linkkiä aihepiireittäin ja maittain.

Association for the Development of Education in Africa (ADEA)

<http://www.adeanet.org/>

Eryteisesti koulutuspolitiikkaan keskittyvä Afrikan maiden verkosto.

The Partnership for Higher Education in Africa

<http://www.foundation-partnership.org/>

Paljon linkkejä Afrikan korkeakoulutukseen liittyville sivuille ("Resources") sekä lista säätiön julkaisuista.

Tertiary Education In Africa

<http://www.worldbank.org/afr/teia>

Maailmanpankin sivusto, jolla sekä Maailmanpankin että ulkopuolisten tekemiä raportteja Afrikan yliopistoista ja koulutuksesta.

UNESCO – Education

<http://portal.unesco.org/education/en/>

UNESCO:n koulutussivut.

Muita hyödyllisiä sivustoja

African Studies Centre

<http://www.africa.upenn.edu/>

Pennsylvanian yliopiston Afrikan-tutkimuksen sivut.

Ethnologue-Languages of the World

<http://www.ethnologue.com>

Maailman kielten ensyklopedia.

Tietoa maittain

Algeria

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Algerian suurlähetystö Ruotsissa

Kotisivu: <http://www.embalgeria.se>

Sähköposti: embassy.algeria@telia.com

Suomen suurlähetystö Algeriassa

Sähköposti: ambfin.alger@yahoo.fr

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Algeriassa on ollut islamilaisia oppilaitoksia korkeakoulutasolle saakka yli tuhannen vuoden ajan. Ranskalaiset valloittivat maan vuonna 1830, ja ensimmäinen länsimainen yliopisto perustettiin vuonna 1909. Suurin osa yliopisto-opiskelijoista maan itsenäistymiseen asti oli kuitenkin ei-algerialaisia. Itsenäistymisen jälkeen Algerian koulutusta pyrittiin muokkaamaan kansallisiin tarpeisiin ja koulutuksesta tehtiin maksuton kaikille. Oppilasmäärät moninkertaistuivatkin 1960- ja 1990-lukujen välillä. Algerialaiset opettajat korvasivat ranskalaiset lähes täysin vuodesta 1980 lähtien. Vuosien 1992–1997 välillä maasta pakeni muslimifundamentalistien väkivaltaisuuksien vuoksi jopa 400 000 algerialaista, joista suuri osa oli akateemisesti koulutettuja ja ranskankielisiä.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–15-vuotiaita, ja sen aikana suoritetaan 9 vuotta kestävä peruskoulu (Ecole fondamentale). Peruskoulun jälkeen toiselle asteelle jatkava voi valita yleisen, 3 vuotta kestävän lukiolinjan (Lycée d'Enseignement général) tai 1–4 vuotta kestävän ammatillisen/teknillisen linjan (Lycée d'Enseignement technique). Toisen asteen loppututkinto on linjasta riippuen nimeltään Baccalauréat de l'Enseignement secondaire tai Baccalauréat technique.

Korkeakoulutus

Algerian koulutusjärjestelmä on hyvin samankaltainen kuin ranskalainen järjestelmä. Koulutusjärjestelmä on kuitenkin nyt muuttumassa yleistä eurooppalaista mallia vastaavaksi – esiteltävät tutkinnot ovat uuden mallin mukaisia.

Korkeakoulutusta Algeriassa tarjoavat yliopistot, kansalliset koulut ja instituutit sekä opettajankoulutuslaitokset (Ecole normale supérieure). Opetusministeriö (the Ministry of Higher Education and Scientific Research) on vastuussa yliopistoista ja niiden koulutusohjelmista. Yliopistojen kansallinen konferenssi (National Conference of Universities) perustettiin vuonna 2000 koordinoimaan ja arvioimaan yliopistollista koulutusta. Algerialaisissa yliopistoissa alettiin toteuttaa uusia tutkintorakenteita lukuvuonna 2004–2005.

Uudessa koulutusjärjestelmässä on **yliopistotutkinnoille kolme eri tasoa**. Baccalauréatin jälkeen voi suorittaa kandidaatin tutkinnon (Bachelor's Degree) 3 vuodessa. Maisterin tutkinto (Master's Degree) on otettu käyttöön toisena tutkintona vuodesta 2007–2008 lähtien. Kolmas taso on tohtorin tutkinto (Doctorat tai Doctorat d'Etat), johon tehtävä tutkimustyö ja väitöskirjan kirjoittaminen kestää yleensä 3–5 vuotta.

Ei-yliopistollisia opintoja voi suorittaa kansallisissa instituuteissa eri ammattialoilta. 5 vuodessa suoritettava tutkinto on nimeltään Diplôme d'Ingenieur.

Opettajia koulutetaan Ecole normale supérieuressa sekä peruskouluihin että toiselle asteelle. Kolmannella asteella opettavilla täytyy olla vähintään maisterin tutkinto. Avointa opetusta tarjoava L'Université de la formation continue (UFC) perustettiin vuonna 1989 ja iltayliopisto (Université du Soir) seuraavana vuonna.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 57 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta kesäkuuhun**. Lomakausi on 1.7.–31.8.

Opetuksen kieli on **arabia tai ranska**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–20:

- 15–20 = erittäin hyvä (très bien)
- 13–14 = hyvä (bien)
- 12 = melko hyvä (assez bien)
- 11 = välttävä (passable)
- 10 = heikko/hylätty (sans mention)

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Attieh, Aman. *INHEA: Algeria Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Algeria.htm

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche scientifique
Kotisivu: <http://www.mesrs.dz/> (sivut ranskaksi ja arabiaksi)
Sähköposti: info@mesrs.dz

Ecole Nationale Polytechnique
<http://www.enp.edu.dz/>
Linkki Algerian ammattikorkeakoulun sivuille.

Kirjallisuutta

Face to face with political islam / Francois Burgat. New York: Tauris, 2003.

Meren ja tuulen maassa: kaksi vuotta Algeriassa / Kaija Petäjä-Haikola. Helsinki: BSV kirja, 2005. Matkakertomus 1980-luvun Algeriasta.

Rakkaus vailla toivoa / Anouar Benmalek; suomentanut Marjatta Ecaré. Helsinki: Tammi, 2000. Algerialaista kaunokirjallisuutta.

Botswana

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Botswanan suurlähetystö Ruotsissa

Tyrgatan 11, Box 26024 10041 Stockholm, Sverige

Suomen kunniakonsulaatti Gaboronessa

Käyntiosoite:

Honorary Consulate of Finland

c/o Trade World

17992 Lobatse Road

Gaborone West, Botswana

Postiosoite: Private Bag 00479 Gaborone, Botswana

Suomea maahantulolupa-asioissa Botswanassa edustaa Saksa.

Sähköposti: germanembassy@info.bw

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee Botswanassa 7–15-vuotiaita. Alakoulu (Primary School) on 7-vuotinen ja yläkoulu (Junior Secondary School) 3-vuotinen. Lukio (Senior Secondary School) kestää 2 vuotta ja sen suorittamisesta saa todistuksen Botswana General Certificate of Secondary Education, joka on edellytyksenä yliopisto-opinnoille. Opetusministeriö (the Ministry of Education) lanseerasi vuonna 2001 uuden, ammatillisen toisen asteen koulutusohjelman nimeltä Botswana Technical Education Programme (BTEP).

Korkeakoulutus

Botswanassa on vain yksi valtion yliopisto, vuonna 1982 perustettu University of Botswana (UB, <http://www.ub.bw/>). Yliopistoa kuitenkin edelsivät useat oppilaitokset, joista ensimmäinen perustettiin vuonna 1964. Yliopiston hallintoa ja rakennetta uudistettiin 1990-luvulla, ja tällä hetkellä yliopistossa opiskelee lähes 16 000 opiskelijaa. Opiskelijoiden enemmistö on botswanalaisia, mutta yliopiston henkilökunnasta suuri osa tulee Botswanan ulkopuolelta: lukuvuonna 1999–2000 opettajista 53 % oli botswanalaisia, professoreista vain 16 %.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen taso on kandidaatin tutkinto (Bachelor of...), jonka suorittaminen kestää 4–5 vuotta. Toinen taso on Postgraduate level, jolla voi suorittaa joillakin aloilla vuoden koulutusohjelman (postgraduate programme) tai 1,5–2,5 vuoden opiskelun vaativan maisterin tutkinnon (Master's Degree). Tohtorin tutkinto (PhD, Doctor of Philosophy) on mahdollista suorittaa 3 vuodessa maisterin tutkinnon jälkeen.

Ei-yliopistollisia opintoja voi suorittaa useilta aloilta. Tutkinnot (Diploma Programmes) ovat 3-vuotisia, mutta joillakin aloilla voi suorittaa vuodessa ammattitutkinnon (Certificate).

Opettajankoulutuslaitokset (Primary teacher training college) tarjoavat 3 vuoden koulutusohjelmia peruskoulunopettajiksi haluaville. Tutkintotodistuksen nimi on Diploma in Primary Education. Yläkoulun opettajien koulutus kestää 2 vuotta. Lukion opettajien koulutus kestää 3–4 vuotta kasvatustieteellisessä tiedekunnassa. Korkeakouluopettajiksi pyrkivien on mahdollista suorittaa kasvatustieteiden maisterin tai tohtorin tutkinto (Master of Education tai PhD).

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 50% (UIS 2005, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **elokuusta toukokuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla A–F (A = paras, D = hyväksytty).

Botswanalaisten opiskelijoiden **lukuvuosimaksut** ovat noin 4 000–7 500 pulaa (noin 400–800 euroa), ulkomaalaisille opiskelijoille noin 8 000–15 000 pulaa (noin 800–1 600 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

SACMEQ. *Education in Botswana*.

<http://www.sacmeq.org/education-botswana.htm>

Weeks, Sheldon G.: *INHEA: Botswana Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Botswana.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education
Sähköposti: moe.webmaster@gov.bw
Kotisivu: <http://www.gov.bw/moe/index.html>

University of Botswana
Kotisivu: <http://www.ub.bw>

Kirjallisuutta

Botswana time / Will Randall. London: Abacus, 2005.

Maru / Bessie Head; suomennos Kristiina Drews. Helsinki: Kääntöpiiri, 1988. Botswanaalaista kaunokirjallisuutta.

The old way: a story of the first people / Elizabeth Marshall Thomas. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2006.

Burundi

Edustustojen yhteystiedot

Burundin edustusto Saksassa

Sähköposti: info@burundi-embassy-berlin.com
Kotisivu: <http://www.burundi-embassy-berlin.com>

Lähin Suomen suurlähetystö Tansaniassa

Sähköposti: sanomat.dar@formin.fi
Kotisivu: <http://www.finland.or.tz>

Koulutusjärjestelmä

Ennen vuotta 1954 Burundissa oli tarjolla vain alakoulutason koulutusta, jota järjestivät lähetysjärjestöt.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–12-vuotiaita. Alakoulu kestää 6 vuotta. Toisen asteen koulutus on jaettu alempaan ja ylempään tasoon. Sisäänpääsy alemmalle tasolle tapahtuu kansallisen pääsykokeen kautta. Alempi taso kestää 4 vuotta ja sen päätteeksi oppilaat suorittavat kansallisen loppukokeen. Ylempi taso kestää kolme vuotta ja johtaa tutkintoon Diplôme d'Etat. Toisen asteen tutkinnon voi suorittaa myös teknisellä linjalla.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta Burundissa tarjoaa pääasiassa Université du Burundi (<http://www.ub.edu.bi>) Bujumburassa, jonka lisäksi maahan on hiljattain perustettu 4 yksityistä yliopistoa. Vuodesta 1993 yhteiskuntapoliittinen kriisi on kuitenkin koetellut maan koulutusjärjestelmää. Yliopiston toimintaa ovat häirinneet muun muassa opiskelija- ja henkilökuntalakot, joidenkin kampusten sulkemiset sekä oppikirjojen hankintavaikeudet. Lisäksi akateemisen henkilökunnan aivovuoto ulkomaille on huonoista työolosuhteista johtuen ollut valtavaa.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen korkea-asteen tutkinto on Candidature, johon tarvitaan 2 vuoden opinnot. Seuraavan tason tutkinto on kandidaatin tutkintoa vastaava Licence, ja siihen johtavat opinnot kestävät 2 vuotta. Lääketieteessä ammattinimikkeen Docteur en Médecine saa 4 vuoden opiskelujen päätteeksi. Agronomian insinööriin tai maa- ja vesirakennusinsinööriin pätevyyden ja ammattinimikkeen Ingénieur saa viiden vuoden opiskelujen jälkeen. Diplôme d'Ingénieur Technicien -tutkinnon voi suorittaa 3–4 vuodessa. Licence tai Diplôme d'Ingénieur -tutkinnon jälkeen oppilas voi jatkaa Diplôme d'Etudes approfondies (DEA) tai Doctorat de 3ème Cycle -tutkintoon. Lääketieteessä Doctorat en Médecine -tutkinnon voi suorittaa 6 vuodessa.

Alakoulun **opettajiksi** koulutautuvat opiskelevat 4 vuotta pedagogisissa instituuteissa (lycées pédagogiques). Yläkoulun ja lukion opettajat koulutetaan yliopistossa (Université du Burundi) 4 vuodessa, Pedagogisessa instituutissa (Pedagogical Institute) 3–5 vuodessa tai Ecoles normales supérieures:ssa.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 32 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta kesäkuuhun**.

Opetuskieli on **ranska**.

Opinnot **arvostellaan** asteikolla 0–100 %, hyväksytyin raja kulkee 50 %:n kohdalla.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Shabani, Juma. *INHEA: Burundi Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Burundi.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'Éducation nationale
(Ministry of National Education)
Sähköposti: mineduc@cbinf.com

Université du Burundi
Sähköposti: rectorat@biblio.ub.edu.bi
Kotisivu: <http://www.ub.edu.bi>

Kirjallisuutta

Again at the crossroads – Rwanda and Burundi, 2000–2001 / Filip Reyntjens. Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet, 2001. Sarja: Current African issues; no. 24, 2001.

Do I still have a life: voices from the aftermath of war in Rwanda and Burundi / John M. Janzen & Reinhild Kauenhoven Janzen. Lawrence, Kansas: University of Kansas, cop. 2000.

Small states in an unstable region – Rwanda and Burundi, 1999–2000 / Filip Reyntjens. Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet, 2000. Sarja: Current African issues; no. 23, 2000.

Talking or fighting?: political evolution in Rwanda and Burundi, 1998–1999 / Filip Reyntjens. Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet, 1999. Sarja: Current African issues; no. 21, 1999.

Tragedin Rwanda-Burundi / Zdenek Cervenka. Stockholm: Utrikespolitiska institutet, 1994.

Egypti

Edustustojen yhteystiedot

Egyptin suurlähetystö Suomessa

Sähköposti: secretaryofembassy@hotmail.com

Suomen suurlähetystö Egyptissä

Sähköposti: sanomat.kai@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.org.eg>

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Egyptin alueen koulutushistoria ulottuu tuhansien vuosien taakse. Aleksandrian koulutuskeskus (300 eaa) ja Al-Azharin islamilainen oppilaitos (975–) ovat Egyptin kuuluisimpia esimoderneja kouluja. Moderni egyptiläinen koulutus alkoi 1800-luvulla, jolloin Mohamed Ali Pasha perusti kouluja muun muassa lääketieteen ja oikeustieteen aloille. Etevimmat opiskelijat lähetettiin usein Länsi-Eurooppaan, varsinkin Ranskaan hankkimaan lisäkoulutusta, jotta he kehittäisivät Egyptin koulutusjärjestelmää palatessaan. Kansallinen yliopisto perustettiin Egyptiin vuonna 1908 ja vallankumouksen jälkeen vuonna 1953 se sai nimen Cairo University (<http://www.cu.edu.eg/english/>).

Ongelmia ja strategioita

Noin kolmasosa egyptiläisistä opiskelijoista jatkaa toisen asteen koulutukseen lukioihin. Lähes 70 % opiskelijoista hakeutuu teknilliseen toisen asteen koulutukseen. 18–22-vuotiaista egyptiläisistä lähes viidesosa jatkaa

opiskelua korkeakouluissa. Korkeakoulutusjärjestelmä onkin yksi maailman suurimmista: Egyptissä on noin 2,4 miljoonaa korkeakouluopiskelijaa. Egyptin hallitus on luvannut pitää koulutuksen egyptiläisille maksuttomana kaikilla koulutustasoilla.

Varsinkin korkeakouluissa suurimpia ongelmia ovat järjestelmän tehottomuus sekä henkilökunnan ylikuormitus. Rajoitetut taloudelliset mahdollisuudet, tila- ja välineiden puutteellinen infrastruktuuri, paikoin alikoulutettu henkilökunta, heikko opetusmateriaali- ja välineistö sekä modernin koulutusteknologian puute näkyvät valmistuvien opiskelijoiden osaamistasossa.

Erot naisten ja miesten koulutustason välillä ovat myös suuret. Lukutaitoisia naisia on 59 % väestöstä, kun miesten lukutaitoprosentti on yli 83 %. Naisten koulutuksen esteinä ovat sekä käytännölliset (kuten koulujen kaukainen sijainti) että kulttuuriset (kuten se, että tyttöjen koulutusta ei katsota tarpeelliseksi ja heitä tarvitaan kotitöissä) syyt. Erot naisten ja miesten koulutustason välillä ovat kuitenkin pienentyneet parin viime vuosikymmenen aikana.

Koulutusjärjestelmää uudistaviin ohjelmiin kuuluu Egyptissä muun muassa Higher Education Enhancement Project (HEEP, http://www-wds.worldbank.org/external/default/main?pagePK=64193027&piPK=64187937&theSitePK=523679&menuPK=64187510&searchMenuPK=64187283&siteName=WDS&entityID=000094946_02033004305220). Ohjelman tavoitteena on uudistaa koulutushallintoa ja johtamista sekä nostaa yliopistojen tasoa. Strategisen suunnitelman käytännön toteutuksiin kuuluvat esimerkiksi hallinnon kehittäminen ja uudelleenjärjestely, informaatioteknologian lisääminen ja uudet opetusmenetelmät, kansallisen multimediakeskuksen perustaminen, laadunvalvontajärjestelmien perustaminen sekä elinikäiseen ja etäopiskeluun kannustaminen.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–15-vuotiaita. 9-vuotinen, pakollinen peruskoulu (Basic Education) on jaettu kahteen osaan. Alakoulu kestää 6 vuotta ja yläkoulu (Preparatory School) 3 vuotta. Toisen asteen koulutus jakautuu yleiseen ja teknilliseen puoleen, ja molemmat ohjelmat ovat 3-vuotisia. Tavallisesta lukiosta saa todistuksen Thanaweya a'Amma (General Secondary Education Certificate, GSEC), jolla saa oikeuden yliopisto-opintoihin, jos kokeen arvosana on yli 75 %. Yliopistoon voi jatkaa myös teknilliseltä puolelta 2 vuoden lisäopinnoilla, jolloin suoritettu tutkinto on nimeltään Advanced Technical Diploma.

Korkeakoulutus

Egyptissä on 18 julkista yliopistoa ja yli 20 yksityistä yliopistoa. Kairon yliopiston kotisivujen mukaan maan suurimmassa yliopistossa on 26 tiedekuntaa ja instituuttia, joissa opiskelee yhteensä 200 000 opiskelijaa ja työskentelee noin 12 100 työntekijää.

Yliopistoilla on täysi akateeminen ja hallinnollinen autonomia, mutta vastuu korkeakoulutuksesta on opetusministeriöllä (the Ministry of Higher Education). Vain islamilainen yliopisto, Al-Azhar University, ei kuulu opetusministeriön hallinnon alle.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **neljälle tasolle**. Ensimmäinen taso koostuu yhden tai useamman vuoden monitieteisistä opinnoista, joissa opiskellaan perusoppiaineita, kuten luonnontieteitä tai lääketiedettä. Varsinaiset opinnot kestävät 3–5 vuotta, ja suoritettu tutkinto on nimeltään Baccalaureus degree. Toisella tasolla erikoistutaan ja harjoitellaan itsenäisen työn tekemistä 2–3 vuotta, ja lopputuloksena tehdään maisterin työ (thesis). Kolmas vaihe on tohtorin tutkinto (Doktora), johon vaaditaan vähintään 2 vuoden opiskelu hyvin arvosanoin suoritettuna maisterin tutkinnon (Magistr) jälkeen. Tohtorin tutkintoon kuuluu väitöskirjan tekeminen. Neljäs taso on harvinainen; tutkintonimike Doctor of Science voidaan myöntää tutkijalle, joka on tehnyt erityisen mainittavan tutkimustyön.

Ei-yliopistollisia opintoja tarjoavat teolliset, kaupalliset ja teknilliset instituutit, joiden 2-vuotiset kurssit johtavat ammatilliseen tutkintoon. Egyptissä on 51 ei-yliopistollista instituuttia, joista 47 on 2-vuotisia koulutusohjelmia tarjoavia keskitason teknillisiä instituutteja (Middle Technical Institute, MTI) ja neljä on 4–5-vuotisia koulutusohjelmia tarjoavia korkeampia teknillisiä instituutteja (Higher Technical Institute, HTI). Teknillisen lukion suorittaneilla on mahdollisuus opiskella teknillisissä instituuteissa.

Peruskoulun **opettajaksi** pätevoidytään kasvatustieteellisestä (University Faculty of Education). Lukion opettajien koulutus kestää 4 vuotta yliopistossa. Korkeakouluopettajat ovat suorittaneet vähintään maisterintutkinnon.

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta kesäkuuhun**.

Opetuskielet ovat **arabia, englanti ja ranska**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–100:

- 75–100 = erinomainen
- 65–74 = hyvä
- 50–64 = hyväksytty

paitsi lääketieteessä 60–64 = hyväksytty.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Said, Mohsen Elmahdy: *INHEA: Egypt Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Egypt.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Higher Education and Scientific Research

Sähköposti: info@egy-mhe.gov.eg

Kotisivu: <http://www.egy-mhe.gov.eg>

Egyptian Universities Network (EUN)

<http://www.frcu.eun.eg/>

Egyptian Universities Networkin (EUN) kotisivu, jolla muun muassa listaus Egyptin yliopistoista ja linkit niiden kotisivuille.

Kirjallisuutta

Arabic proverbs, or, The manners and customs of the modern Egyptians: illustrated from their proverbial sayings current at Cairo / translated and explained by the late John Lewis Burckhardt. Curzon Press, 1993, 4. painos.

Cairo / Insight Guides. APA Publications, 2002, 2. painos.

The cat in ancient Egypt / Jaromir Malek. London: The British Museum Press, 2006.

Culture shock! Egypt: a survival guide to customs and etiquette / Susan L Wilson. London: Marshall Cavendish, cop. 2006.

Egypt / written and researched by Dan Richardson. Rough Guides, 2003, 5. painos.

Egypt / Joey Shabot, editor; researcher-writers: Christiaan Highsmith, Adam Kampff, Ebon Lee. London: Macmillan, 2003.

The Egyptian book of living and dying / Joann Fletcher. London: Duncan Baird, 2003.

Footprint Egypt / Cherine Badawi. Footprint, 2004, 4. painos.

Leaves of Narcissus / Somaya Ramadan. The American University in Cairo Press, 2002. Egyptiläistä kaunokirjallisuutta.

The Nawal El Saadawi reader. / London: Zed Books, 1997.

Pidä hunnustasi kiinni, Fatima!: ja muita tarinoita nyky-Egyptistä / Sanna Negus. Helsinki: WSOY, 2005.

Etelä-Afrikka

Edustustojen yhteystiedot

Etelä-Afrikan suurlähetystö Suomessa

Sähköposti: saembfin@welho.com

Kotisivu: <http://www.southafricanembassy.fi>

Suomen suurlähetystö Etelä-Afrikassa

Sähköposti: sanomat.pre@formin.fi

Kotisivu: www.finland.org.za/fi/

Lisäksi toimipisteitä ja konsulaatteja muissa Etelä-Afrikan kaupungeissa (Johannesburg, Kapkaupunki),

katso tarkemmat tiedot Ulkoasiainministeriön kotisivuilta <http://formin.finland.fi>.

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Etelä-Afrikan ensimmäinen yliopisto, nykyinen University of South Africa (<http://www.unisa.ac.za/>), perustettiin vuonna 1873. Apartheidin aikana (1948–1991) maahan luotiin rotuerottelun mukainen koulujako. Korkeakoulut jaoteltiin historiallisesti valkoisten (Historically White Universities, HWU) ja tummaihoisten (Historically Black Universities, HBU) yliopistoihin. 1960–1980-luvuilla tummaihoisille opiskelijoille perustettiin erillisiä yliopistoja, joihin kuuluivat muun muassa University of Port Elizabeth (nykyään Nelson Mandela Metropolitan University, <http://www.nmmu.ac.za/>), Durban-Westville (nykyään University of Zululand, <http://www.uzulu.ac.za/>) ja University of Limpopo (<http://www.ul.ac.za/>). 1960-luvun alussa 52 000 yliopisto-opiskelijasta vain 5 000 oli ei-valkoisia.

Vaikka apartheid on taakse jäänyttä aikaa, näkyvät sen jäljet näkyvät edelleen yliopistoissa. Tummaihoisten osuus yliopistoissa on noussut 1990-luvulla, mutta suurin osa tummaihoisista opiskelijoista suorittaa etäopintoja, ja enimmäkseen humanistisia ja opetusalan opintoja. Teknisten ja taloudellisten alojen opiskelijat sekä kandidaatin tutkinnon jälkeen opiskelua jatkavat ovat enimmäkseen valkoihoisia. Tummaihoisten opiskelijoiden määrän lisääntymisestä huolimatta yliopistojen henkilökunta ja johto on säilynyt koostumukseltaan lähes samana kuin apartheidin aikana. Myös suurin osa tutkimusrahoituksesta suuntautuu yliopistoille, joiden opiskelijat ovat pääsääntöisesti valkoihoisia.

Etelä-Afrikan korkeakouluissa opiskelee tällä hetkellä yli miljoona opiskelijaa. Vuonna 2001 eteläafrikkalaisista 8 % oli opiskellut kolmannelle asteelle saakka. Naisten osuus kaikista korkeakouluopiskelijoista on 55 % (UIS 2005, <http://www.uis.unesco.org>), mutta luonnontieteellisillä ja teknisillä aloilla naisia on kuitenkin selvästi vähemmän kuin miehiä. Lisäksi naiset jatkavat harvemmin opintojaan alemman yliopistotutkinnon suorittamisen jälkeen.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–15-vuotiaita. Pakolliseen koulutukseen kuuluu 6 vuotta kestävä alakoulu ja 3 vuotta kestävä yläkoulu. Tavallinen lukio (Senior Secondary, 15–18-vuotiaille) kestää 3 vuotta ja teknillinen lukio (Technical Secondary, 15–17-vuotiaille) 2 vuotta. Lukiotutkinnosta myönnetään todistus, Senior Certificate, joka kuuluu yliopistojen pääsyvaatimuksiin.

Korkeakoulutus

Koulutusjärjestelmää on uudistettu voimakkaasti apartheidin jälkeen ja prosessi saatiin päätökseen vuonna 2005. Uudistusten myötä Etelä-Afrikassa on tällä hetkellä yhteensä 11 tavallista yliopistoa, 6 teknillistä yliopistoa ja 6 yhdistettyä instituutiota (Comprehensive Institution), joissa voi tavallisten tutkintojen lisäksi suorittaa teknillisiä tutkintoja.

Korkeakoulut jakautuvat valtion yliopistoihin, teknillisiin yliopistoihin ja muihin oppilaitoksiin (College Sector). Noin kolmasosa opiskelijoista on kirjoilla teknillisissä yliopistoissa ja loput opiskelevat tavallisissa yliopistoissa. Yksityinen sektori on kasvussa: sekä paikalliset että englanninkielisistä maista tulevat instituutiot tarjoavat yksityistä koulutusta, mikä lisää kilpailua yliopistojen välillä.

Yliopistotutkinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen tutkinto on kandidaatin loppututkinto (Bachelor Degree), jonka voi suorittaa sekä tavallisissa että teknillisissä yliopistoissa. Tutkinnon suorittaminen kestää 3–6 vuotta alasta riippuen. Jos opiskelua haluaa jatkaa maisterin tutkintoon saakka, opiskelijan täytyy suorittaa vuoden kestävä Bachelor Honours Degree. Tämän jälkeiset maisterin tutkintoon (Master Degree) johtavat opinnot kestävät 1–2 vuotta, ja niihin kuuluu kirjallisen tutkimustyön tekeminen. Kolmas aste on tohtorin tutkinto, johon vaaditaan vähintään 2 vuoden opiskelu ja väitöskirjan tekeminen.

Peruskoulun **opettajien** koulutus kestää 3–4 vuotta opettajankoulutuslaitoksissa. Lukio-opettajia koulutetaan yliopistoissa.

Jopa 35 % yliopisto-opiskelijoista suorittaa kursseja etäopiskelulla. The University Of South Africa (UNISA) tarjoaa kirjekursseja englanniksi ja afrikaansiksi kandidaatin ja maisterin tutkintoihin saakka. Tutkinnot vastaavat täysin yliopistojen tutkintoja.

Opetus tapahtuu pääosin joko **englanniksi tai afrikaansiksi**, joissakin yliopistoissa molemmilla kielillä (muun muassa Stellenbosch, Rand-Afrikaans). Kielivaatimukset kannattaa tarkistaa etukäteen esimerkiksi yliopistojen Internet-sivuilta.

Opintosuoritukset **arvostellaan** prosentteina, hyväksymisraja kulkee 50 %:n kohdalla.

Akateeminen vuosi kestää **tammi–helmikuusta marras–joulukuuhun**.

Yliopistojen **lukuvuosimaksut** vaihtelevat 4 000 randista 25 000 randiin (noin 500–2 200 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Badat, Saleem: "South African Higher Education: Over-Coming Problems, Meeting Challenges" teoksessa *News from the Nordic Africa Institute*, 2/2002.
<http://www.nai.uu.se/publications/news/archives/>

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

International Education Association of South Africa. *Study South Africa*.
<http://www.studysa.co.za/>

Subotzky, George. *INHEA: South Africa Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/South_Africa.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Department of Education

Kotisivu: <http://www.education.gov.za/>

South African Students' Representative Council (SAU-SRC)

Kotisivu: http://www.uctsrc.uct.ac.za/UCT_SRC/SRC.html

International Education Association of South Africa (IEASA)

Sähköposti: aieasa@ukzn.ac.za

Kotisivu: <http://www.ukzn.ac.za/und/ieasa>

Study South Africa

<http://www.studysa.co.za/>

Etelä-Afrikan kolmannen asteen koulutusta ja yliopistoja laajasti esittelevä sivusto.

Resources on South African Higher Education

<http://africa.msu.edu/SAHE/>

Michigan State Universityn ylläpitämä sivusto. Linkkejä Etelä-Afrikan yliopistoihin ja muuhun korkeakoulutukseen liittyvään.

H-SA Higher Education Discussion Network

<http://www.h-net.org/%7Eesahighed/>

Keskustelufoorumi Etelä-Afrikan koulutuksesta.

Kirjallisuutta

A history of South African literature / Christopher Heywood. Cambridge: Cambridge University Press, 2004

Jamelan leninki ja Jamelan ystävä / teksti ja kuvat: Niki Daly; suomennos: Riitta Oittinen. Kärkölä: Pieni karhu, 2001.

Eteläafrikkalaisia lastenkirjoja.

Living & working in South Africa: survive and thrive in the new South Africa / Matthew Seal. Oxford: How to Books, 2000.

South Africa / Francisca Kellelt and Lizzie Williams. Bath: Footprint, 2006, 8. painos.

South Africa / [project editor Jason Mitchell]; [editorial director Brian Bell] Singapore: Apa Publications, 2005, 4. painos.

Eteläafrikkalaisista kirjailijoista tunnetuimpia ja myös suomennettuja ovat Andre Brink, J.M Coetzee ja Nadine Gordimer.

Etiopia

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Etiopian suurlähetystö Ruotsissa

Sähköposti: ethio.embassy@telia.com

Kotisivu: <http://www.ethemb.se>

Suomen suurlähetystö Addis Abebassa

Sähköposti: sanomat.add@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.org.et>

Koulutusjärjestelmä

Historia ja nykypäivä

Etiopiaan on perustettu valtionkouluja vuodesta 1908 lähtien, mutta koulut ovat sijainneet useimmiten kaupungeissa ja ovat olleet maaseudulla asuvan enemmistön ulottumattomissa. Edelleen alle prosentti ikäluokasta jatkaa kolmannen asteen koulutukseen saakka.

Koulutuspoliittisiin tavoitteisiin kuuluu peruskoulutuksen takaaminen kaikille, kansalaiskoulutus ja kehityksen edistäminen varsinkin teknologisilla aloilla. Etiopian hallitus on pyrkinyt panostamaan opettajien koulutukseen ja palkkaukseen 1990-luvulla, ja oppilasmäärät ovatkin lisääntyneet huomattavasti. Vuoden 1993 jälkeen jokaisella etiopialaisella on ollut laillinen oikeus saada opetusta äidinkielellään alakoulussa. Toiselta asteelta lähtien opetuskieli kouluissa on kuitenkin **englanti**. Opetusmateriaaleja on niukasti tarjolla muilla kuin amharan kielellä, ja äidinkieliä opettajia on vaikea löytää.

Dergin sotilashallinnon kaaduttua vuonna 1991 Etiopian korkeakoulutusjärjestelmä joutui kriisiin ja yliopistoilaisten sananvapautta rajoitettiin. Opiskelijat ovat ottaneet väkivaltaisesti yhteen poliisien kanssa useita kertoja 1990-luvun alusta lähtien, pahimmin vuonna 2001 ja touko–kesäkuussa 2005. Opiskelijat ovat muun muassa vaatineet aseistettujen poliisien (EPRDF:n sotilaiden) poistamista kampuksilta, oikeutta oman sanomalehden perustamiseen ja akateemista vapautta. Katso lisää Human Rights Watchin raportista, <http://www.hrw.org/reports/2003/ethiopia0103/ethiopia0103.htm>.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–14-vuotiaita, jotka käyvät peruskoulun alakoulua (Primary School) 8 vuotta. Toisen asteen alempaa tasoa (General Secondary School) käydään 2 vuotta. Sen jälkeen oppilaat voivat jatkaa joko korkeakouluihin valmentavalle toisen asteen ylemmälle tasolle (Preparatory Secondary School), teknilliseen kouluun (Technical School and Junior College) tai ammatilliseen oppilaitokseen (Vocational School and Junior College). Korkeakouluihin valmentava ohjelma kestää 2 vuotta ja siitä saa todistuksen Ethiopian Higher Education Entrance Examination (EHEEE), muut koulutusohjelmat kestävät 3 vuotta.

Korkeakoulutus

Etiopiassa on sekä julkisia, valtion ylläpitämiä oppilaitoksia että yksityisiä korkeakouluja. Julkisia yliopistoja on yhteensä 8 kappaletta, ja niistä suurin ja tunnetuin on Addis Ababan yliopisto (AAU, <http://www.aau.edu.et/>). Addis Ababan yliopisto perustettiin vuonna 1950 ja se kuuluu ensimmäisiin moderneihin afrikkalaisiin yliopistoihin.

Etiopian hallituksen tavoitteena on lisätä yliopistojen määrää maassa ja panostaa koulutukseen. Rakenteilla on 13 uutta yliopistoa eri puolille Etiopiaa. Projektin tavoitteena on vuoteen 2010 mennessä tuplata opiske-

lijoiden määrä korkeakouluissa, jolloin opiskelijoita olisi lähes 260 000. Ulkomailla korkeakouluissa opiskelee tuhansia etiopialaisia.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on varsin pieni, vain 25 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>). Naisia opiskelee paljon sosiaali- tai koulutusaloilla, mutta teknisillä aloilla opiskelevien naisten määrä on lähes olematon.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla suoritetaan 3–4 vuoden opiskelun jälkeen kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree), paitsi eläinlääketieteessä ja lääketieteessä, joissa opiskelu kestää 5 vuotta. Toinen taso on maisterin tutkinto (Master's Degree), joka vaatii vähintään kahden vuoden lisäopiskelun. Sen jälkeen on mahdollista suorittaa tohtorin tutkinto (Doctor of Philosophy) noin kolmen vuoden opiskelulla.

Ei-yliopistollista, korkeampaa ammatillista ja teknillistä koulutusta tarjotaan useissa oppilaitoksissa; tutkinnon suorittaminen kestää 2–3 vuotta.

Esi- ja peruskoulun **opettajaksi** voi pätevöityä vuoden opinnoilla opettajankoulutuslaitoksessa. Lukion opettajalla tulee olla vähintään kandidaatin tutkinto kasvatustieteestä.

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta heinäkuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla A–F. Hyväksytyt arvosana ensimmäisen tason opiskelijoille (undergraduates) on C, kandidaatin tutkinnon suorittaneille (postgraduates) B.

Yliopisto-opiskelijan keskimääräiset elinkustannukset ovat n. 10 000 Etiopian birriä (noin 770 euroa). **Luku- vuosimaksut** vaihtelevat 1 200–3 000 birrin välillä etiopialaisille opiskelijoille, mutta ulkomaalaiset voivat joutua maksamaan jopa 18 000 birrin (noin 1 400 euroa) lukuvuosimaksun.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Gebre-Mariam, Netsanet: "Education and Education Policy in Ethiopia."
http://www.deutsch-aethiopischer-verein.de/infobrief_2_02.pdf

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Wondimu, Habtamu: *INHEA: Ethiopia Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Ethiopia.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education

Sähköposti: heardmoe@telecom.net.et

Kotisivu: <http://www.moe.gov.et/>

Addis Ababa University (AAU)

Sähköposti: kennedy.aau@telecom.net.et

Kotisivu: <http://www.aau.edu.et/>

Kirjallisuutta

Ethiopia / Carol Ann Gillespie. Philadelphia: Chelsea House, 2003.

Ethiopia, the unknown land: a cultural and historical guide / Stuart Munro-Hay. London : I.B. Tauris, 2002.

Etiopian ihmisoikeus- ja demokratiatilanteen selvitys / Pauliina Järvinen. Ulkoasiainministeriö, 1994.

Mausteista makua: etiopialaista ja eritrealaista ruokaa / Gennet Awalom; suomentanut Heli von Bruun.

Helsinki: Suomen lähetysseura, 2007.

Resounding soil: women of Ethiopia / Mari Caesar. [Joensuu]: [Mari Caesar], 2004. (Hämeenlinna : Karisto)

When the world began: stories collected in Ethiopia / Elizabeth Laird. Oxford university press, 2000.

Ghana

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Ghanan suurlähetystö Tanskassa

Sähköposti: ghana@mail.dk

Kotisivu: <http://www.ghanaembassy.dk>

Lähin Suomen suurlähetystö Nigeriassa

Kotisivu: <http://www.finlandnigeria.org>

Sähköposti: sanomat.aba@formin.fi

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Lähetysaarnajat perustivat ensimmäiset koulut Ghanan alueelle 1700-luvulla. Vuonna 1924 perustettu Achimota College tarjosi opetusta päiväkodista yliopiston ensimmäiselle tasolle saakka. University of Londonin kanssa yhteistyössä toiminut The University College of Gold Coast perustettiin vuonna 1948, ja vuonna 1961

se sai oikeuden myöntää omia tutkintoja. Ghanan alueelle perustettiin 1950- ja 1960-luvuilla vielä kaksi muuta korkeakoulua ja 1990-luvulla kaksi uutta yliopistoa.

Koulutusjärjestelmää on uudistettu Ghanassa voimakkaasti 1980-luvulta alkaen. Opiskelijamäärät moninkertaistuivat 1990-luvun aikana, ja koulutukseen käytetty osuus valtion vuosibudjetista on ollut jopa 30–40 %. Valtion lisäksi kirkkojen, kansalaisjärjestöjen ja kehitysyhteistyökumppaneiden merkitys koulutuksessa on varsin suuri. Kiistellyt yliopistojen lukuvuosimaksut otettiin käyttöön Ghanassa 1980-luvun lopulla, mikä asetti uudistusta vastustavat opiskelijat vastakkain viranomaisten kanssa.

Koulutuksen tulevaisuuden tavoitteet liittyvät Ghanan pitkän tähtäimen kehityssuunnitelmaan Vision 2020. Kehityssuunnitelman tavoitteena on kaikille avoin, pakollinen ja ilmainen peruskoulutus. Erityisesti painotetaan luonnontieteellisen ja teknologisen koulutuksen merkitystä sekä kannustetaan tyttöjen koulunkäyntiä.

Yleissivistävä koulutus

Vuoden 2007 koulutusta koskevan uudistuksen myötä oppivelvollisuus on Ghanassa 11-vuotinen. Koulutus on kaikille ilmaista. Oppivelvollisuus koskee 4–15-vuotiaita. Lastentarha (Kindergarten) kestää 2 vuotta, alakoulu (Primary School) 6 vuotta ja yläkoulu (Junior High School) 3 vuotta. Lukio (Senior Secondary School) on 3-vuotinen ja sen suorittamisesta saa todistuksen Senior Secondary School Certificate (SSCE). Yleisen lukion vaihtoehtona ovat ammatilliset oppilaitokset (Technical/Vocational School), joiden koulutusohjelmat kestävät myös 3 vuotta.

Korkeakoulutus

Valtion puolesta korkeakoulutusta tarjoavat 6 yliopistoa, 10 ammattikorkeakoulua ja useat erilaiset instituutit. Lisäksi valtio on akkreditoinut useita yksityisiä oppilaitoksia, joista yliopistoja on kymmenen. Kaikkia julkisia korkeakouluja ohjaava päätöselin on opetusministerin (the Minister of Education) alaisuudessa toimiva National Council on Tertiary Education. Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmia päivitetään parhaillaan yliopistojen opintoja vastaavalle tasolle.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla suoritetaan kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree) 4 vuodessa. Jotkut yliopistot tarjoavat myös 2 vuoden koulutusohjelmia, jotka johtavat Diplomaan. Toisella tasolla suoritettavia tutkintoja ovat 2 lukukauden pituinen Graduate Diploma sekä 1–2 vuoden opiskelun vaativa maisterin tutkinto (Master's tai Master of Philosophy). Vuoden koulutusohjelmaan kuuluu kursseja ja tutkielman tekeminen; 2 vuoden ohjelmassa tulee kirjoittaa laajempi ja tutkimukselle perustuva päättötyö. Kolmannelle tasolle, tohtorin tutkintoon (Doctorate) saakka voivat jatkaa maisterin tutkinnon suorittaneet. Tohtorin tutkintoa varten täytyy opiskella 1–2 vuotta yliopistossa ja sen jälkeen kirjoittaa väitöskirja. Kokonaisuudessaan tohtorin tutkinnon suorittaminen kestää vähintään 3 vuotta.

Ei-yliopistollisia opintoja voi suorittaa ammattikorkeakouluissa ja muissa alakohtaisissa oppilaitoksissa. Koulutusohjelmat kestävät yleensä 3–4 vuotta.

Opettajankoulutuslaitoksista ja University of Educationista (<http://www.uew.edu.gh/>) valmistuu opettajia eri tasoille 1–3 vuodessa. Korkeakouluopettajat koulutetaan yliopistoissa ja koulutus kestää 2–3 vuotta. Etä-opetusta tarjoaa Ghana National Tertiary Level Distance Education Programme.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 34 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **elo/syyskuusta kesäkuuhun**. Lomakausi on toukokuusta elokuuhun.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintoja **arvostellaan** erilaisilla asteikoilla, käytössä ovat ainakin 4–0 ja A–F:

- 4.00 (80–100) = A+ (paras)
- 4.00 (70–79) = A
- 3.75 = A-
- 3.50 = B+
- 3.00 = B
- 2.50 = B-
- 2.00 = C+
- 1.50 = C
- 1.00 = D (hyväksytty)
- 0 = F

Lukuvuosimaksut vaihtelevat ulkomaalaisilla opiskelijoilla 11 000 000–18 000 000 cedin (noin 850–1 400 euroa) välillä.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Effah, Paul. *INHEA: Ghana Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Ghana.htm

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education, Science & Sports

Kotisivu: <http://www.moess.gov.gh/>

Education in Ghana

<http://www.ghanaweb.com/GhanaHomePage/education/universities.html>

Listaus ja linkit Ghanan yliopistoihin.

Government of Ghana

<http://www.ghana.gov.gh/> Ghanan hallituksen kotisivut.

Education-osiossa on lisää tietoa Ghanan koulutusjärjestelmästä ja yliopistoista.

Kirjallisuutta

Kulta, islam ja pyhä käärme: katsaus Afrikan muinaisten kuningaskuntien Ghanan, Malin ja Songhain historiaan / Juha Vakkuri. Espoo: Weilin + Göös, 1983.

Muutoksia: eräs rakkaustarina / Ama Ata Aidoo; suomentanut Terhi Kuusisto. Helsinki: Kääntöpiiri, 2002. Ghanalaista kaunokirjallisuutta.

Nkonsonkonson: ghanalaisten lasihelmien monet kuviot / Marita Brace, Johanna Owusu. Helsinki: Afrikka-keskus, 2002.

Sunsum: suomalais-ghanalainen aakkoskirja / Marita Brace, Johanna Owusu. Helsinki: Suomi–Ghana -seura, 1998.

Israel

Edustustojen yhteystiedot

Israelin suurlähetystö Suomessa

Sähköposti: info@helsinki.mfa.gov.il

Kotisivu: www.helsinki.mfa.gov.il

Suomen suurlähetystö Tel Avivissa

Sähköposti: sanomat.tel@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.org.il/>

Lisäksi useita kunniakonsulaatteja muun muassa Jerusalemissa, Haifassa ja Eilatissa.

Katso tiedot Ulkoasiainministeriön kotisivuilta, <http://formin.finland.fi>.

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee Israelissa 6–18-vuotiaita. Alakoulu (Primary School) on 6-vuotinen (6–12-vuotiaille) ja yläkoulu (Lower Secondary School) 3-vuotinen. Lukio (Upper Secondary School) kestää myös 3 vuotta ja sen lopuksi suoritetaan ylioppilastutkinto nimeltään Bagrut. Lukiot ovat erikoistuneet johonkin kolmesta linjasta: yleiseen (tieteellinen ja teoreettinen), teknilliseen tai maatalouspainotteiseen linjaan.

Korkeakoulutus

Israelin ensimmäiset korkeakoulut perustettiin 1920-luvulla: ensin teknillinen korkeakoulu Technion (1924, <http://www1.technion.ac.il>) ja sitten Hebrew University of Jerusalem (1925, <http://www.huji.ac.il/huji/eng>).

Opiskelijamäärän kasvun vuoksi perustettiin 5 uutta yliopistoa 1950- ja 60-luvuilla, ja avoin yliopisto aloitti toimintansa 1970-luvulla.

Nykyisin Israelissa on 8 yliopistoa, 24 muuta akateemista oppilaitosta, 26 opettajankoulutuslaitosta ja useita akateemisia koulutusohjelmia eri puolilla maata sijaitsevilla oppilaitoksissa.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäisen tason kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree) suoritetaan yleensä 3 vuodessa, joillakin aloilla 4–5 vuodessa. Toinen taso on maisterin tutkinto (Master's Degree), jonka suorittaminen kestää 2 vuotta. Tutkinnon voi suorittaa kahdella eri tavalla: kurseilla ja päättötyöllä (thesis) tai useammilla kurseilla. Ilman päättötyötä ei voi kuitenkaan jatkaa kolmannelle tasolle, tohtorin tutkintoa (Doctorate, PhD) suorittamaan. Tohtorin koulutusohjelma kestää vähintään 2 vuotta maisterin tutkinnon suorittamisen jälkeen. Kirjoitettavan väitöskirjan (doctoral thesis) tulee olla itsenäinen ja tiedettä edistävä tutkimus.

Ei-yliopistollisia korkeakouluopintoja voi suorittaa useissa ammatillisissa oppilaitoksissa.

Opettajankoulutuslaitoksissa voi suorittaa kolmenlaisia tutkintoja. Esikoulun opettajalta vaaditaan Qualified Teacher Certificate (QTC), jonka suorittaminen kestää 2 vuotta. Alakoulun opettajien täytyy suorittaa 3-vuotinen Senior Qualified Teacher Certificate (SQTC) tai 4-vuotinen kandidaatin tutkinto kasvatustieteissä. Yläkoulun opettajien täytyy olla kandidaatin tutkinnon suorittaneita omalla erityisalallaan ja lukion opettajien maisterin tutkinnon suorittaneita.

Israelissa toimii myös **avoin yliopisto**, jossa voi suorittaa tutkinnon haluamaansa tahtiin.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 56 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta kesäkuuhun**. Lomakausi on 15.6.–15.10.

Opetuskieliä ovat **heprea ja englanti**.

Israelilaiset opiskelijat maksavat **lukuvuosimaksuja** 0–10 463 shekeliä (noin 0–1 900 euroa), ulkomaalaiset opiskelijat 3 750–13 079 shekeliä (noin 670–2 400 euroa).

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 100–0 (100 = korkein, hyväksytyn raja on 50–60 alasta riippuen).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education

Kotisivu: <http://www.education.gov.il/moe/english/ind.htm>

The Council for Higher Education

Kotisivu: <http://www.che.org.il> Sivuilta löytyvät muun muassa kaikkien Israelin korkeakoulujen yhteystiedot.

Sähköposti: info@che.org.il

Israel Science and Technology Homepage

<http://www.science.co.il/>

Paljon linkkejä tieteestä ja teknologiasta, myös koulutukseen liittyen.

Kirjallisuutta

A blood dimmed tide: dispatches from the Middle East / Amos Elon. London : Penguin Books, 2001.

The fairest among woman / Shifra Horn ; translated from the Hebrew by H. Sacks. London : Piatkus, 2002. Israelilaista kaunokirjallisuutta.

A history of modern Palestine: one land, two peoples / Ilan Pappé. Cambridge University Press, 2004.

Israel : challenges to identity, democracy and the state / Clive Jones and Emma C Murphy. London : Routledge, 2002.

Israel/Palestiina: kahden kansan luvattu maa / Hannu Reime. Like : Suomen rauhanpuolustajat, 2003.

Israelin historia / Hannu Juusola. Helsinki : Gaudeamus, 2005.

Israelin ja Palestiinan konflikti / Pasi Päivinen. Helsinki : Edita, 2004.

Nurinkurin / Umayya Abu-Hanna. Loisto : WSOY, 2003.

Pommeja ja puskutraktoreita: palestiinalaiset "rauhan" vankeina / toim. Tapio Kujala, Susanna Pyörre, Mika Salomaa; käännökset: Susanna Pyörre. Helsinki: Suomen rauhanpuolustajat, Like, 2002.

Toinen Israel / Susan Nathan; suomennos Seppo Raudaskoski. Helsinki: Otava, 2005.

War without end: Israelis, palestinians, and the struggle for a promised land / Anton La Guardia. New York: St. Martins's Press, 2002.

Jordania

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Jordanian suurlähetystö Saksassa

Sähköposti: jordan@jordanembassy.de

Kotisivu: <http://www.jordanembassy.de/>

Suomen kunniakonsulaatti Jordaniassa

Käyntiosoite:

No. 40 Abdelraheem Al-Haj Moh'd St.

Across from Nout Home Stores Amman

Postiosoite:

Honorary Consulate General of Finland

P.O.Box 294

Al-Sweifayah

Amman, Jordan

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee Jordaniassa 6–16-vuotiaita. Peruskoulu (Al-Asase) kestää 10 vuotta. Toisen asteen koulutus on 2-vuotinen, ja linjaksi voi valita tavallisen lukion tai ammatillisen oppilaitoksen. Vain lukiotodistuksella (Tawjihi) voi pyrkiä yliopistoon opiskelemaan.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta tarjoavat yksityiset ja valtion yliopistot sekä erilaiset ei-yliopistolliset oppilaitokset (Community College). Tällä hetkellä Jordaniassa on 10 valtion yliopistoa, joista kahdelle on myönnetty toimilupa ja 17 yksityistä yliopistoa, joista 4 on saanut toimiluvan. Kaikki kolmannen asteen koulutus on opetusministeriön (Ministry of Higher Education and Scientific Research) vastuulla.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla suoritetaan kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree) yleensä 4 vuodessa, joillakin aloilla 5–6 vuodessa. Toinen taso on maisterin tutkinto (Master's Degree), jonka voi suorittaa kaikissa valtion yliopistoissa ja yhdessä yksityisessä yliopistossa (The Amman Arab University). Maisterin tutkinnon voi suorittaa 2 vuodessa kandidaatin tutkinnon jälkeen joko kurssiopiskelulla ja päättötyöllä tai kurssiopiskelulla ja päättökokeella. Tohtorin tutkinnon (Doctorate) suorittamiseen vaaditaan vielä 3–5 vuoden opiskelu ja väitöskirjan kirjoittaminen.

Ei-yliopistollisia opintoja tarjoavat ammatilliset ja teknilliset instituutit. Koulutusohjelmia on eri aloilta ja ne ovat 2–3 vuoden pituisia. Loppukokeen (Al-Shamel) suorittaneet saavat tutkintotodistuksen (Associate Degree).

Peruskoulun **opettajilta** vaaditaan kandidaatin tutkinto, toisen asteen opettajilta sen lisäksi vuoden koulutusohjelman suorittaminen, Higher Diploma in Education. Korkeakouluopettajien tulisi olla tohtorin tutkinnon suorittaneita, mutta joissakin tapauksissa myös maisterin tutkinto riittää pätevyyteen.

Avoin yliopisto (Arab Open University) tarjoaa opetusta myös yliopistojen ulkopuolella. Parista viikosta neljään kuukauteen kestävää eri alojen täydennyskoulutusta on tarjolla myös useissa oppilaitoksissa.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 51 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta kesäkuuhun**. Lomakausi on 1.7.–31.8.

Opetuksen kieli on **arabia tai englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–100. Hyväksytyn raja kandidaatin tutkinnolle on 60 ja maisterin tutkinnolle 70 pistettä.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education, Higher Education and Scientific Research

Sähköposti: mhe-gs@nic.net.jo

Kotisivu: <http://www.mohe.gov.jo> (arabiaksi)

Jordan Embassy – Useful Links

<http://www.jordanembassy.de/links.htm>

Hyödyllisiä linkkejä Jordanian suurlähetystön sivuilla muun muassa yliopistoihin

Kirjallisuutta

Kunniamurha: rakkaus ja kuolema nykypäivän Jordaniassa / Norma Khouri; suomentanut Marja Helanen-Ahtola. WSOY, 2003.

Petra: antiikin kadonnut kaupunki: antikens försvunna stad / toimitus = redaktion Erko Mikkola; käännökset = översättning Barbara Cederqvist et al. Amos Anderson, 2002.

Kamerun

Edustustojen yhteystiedot

Kamerunin edustusto Ilossa-Britanniassa:

Kotisivu: <http://cameroon.embassyhomepage.com>

Suurlähettiläs akkreditoitu Nigeriasta (Abuja)

Verkkosivu: <http://www.finlandnigeria.org>

Sähköposti: sanomat.aba@formin.fi

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–12-vuotiaita. Kamerunissa englanninkielinen ja ranskankielinen koulutusjärjestelmä toimivat rinnakkain.

Englanninkielisessä järjestelmässä alakoulu kestää 7 vuotta. Toisen asteen koulutus on jaettu kahtia ensimmäiseen ja toiseen sykliin. Ensimmäinen sykli on 5-vuotinen ja johtaa Cameroon GCE Ordinary level -tutkintoon. Tämän jälkeen 2-vuotiset opinnot johtavat GCE Advanced level -tutkintoon.

Ranskankielisessä järjestelmässä alakoulu kestää 6 vuotta. Toisen asteen ensimmäinen sykli on 4-vuotinen ja johtaa Brevet d'Études du premier Cycle du second Degré -tutkintoon. Lukio kestää 3 vuotta ja johtaa Baccalauréat-tutkintoon. Toisen asteen koulutuksen on myös mahdollista suorittaa teknisellä linjalla.

Korkeakoulutus

National Institute for University Studies perustettiin UNESCO:n ja Ranskan hallituksen avustuksella vuonna 1961. Vuonna 1962 siitä tuli Federal University of Cameroon. Samaan aikaan perustettiin myös oppilaitoksia, jotka alkoivat tarjota ammatillisia ohjelmia. Erityisesti vuosina 1969–1971 perustettiin useita ammatillisia oppilaitoksia. Uusien oppilaitosten perustamisen myötä opiskelijoiden virta ulkomaille väheni huomattavasti.

Vaikka kaikki oppilaitokset ovat periaatteessa kaksikielisiä, ranskankieli on hallitsevassa asemassa. University of Buea (<http://www.ubuea.net/>) on ainoa täysin englanninkielinen yliopisto kaikista 11:sta valtion yliopistosta.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Alemman korkeakoulututkinnon (Diplôme, Bachelor's Degree) suorittaminen kestää alasta riippuen 2–5 vuotta (esim. humanistissa tieteissä ja luonnontieteissä 3 vuotta, konetekniikassa 5 vuotta). Ylemmän korkeakoulututkinnon (Maîtrise, Master's Degrees, Postgraduate Diplomas) suorittamiseen menee 1–2 vuotta. Yliopisto-opintojen viimeisellä tasolla voi ranskankielisissä yliopistoissa maisterin tutkinnon jälkeen suorittaa vuoden kestävästä Diplôme d'Études approfondies (DEA) -tutkinnon tai Diplôme d'Études supérieures spécialisées (DESS) -tutkinnon. Tohtorin tutkinnon suorittaminen (Doctorat tai PhD) kestää 4 vuotta.

Ei-yliopistolliset opinnot: Korkea-asteen teknillistä ja ammatillista koulutusta esimerkiksi hallinnossa, teknologiassa ja sosiaalityössä tarjoavat pääasiassa siihen erikoistuneet koulut ja laitokset. Nämä koulut ja laitokset myöntävät diplomeja, jotka yleensä vastaavat alemmaa korkeakoulututkintoa yliopistossa.

Peruskoulun **opettajat** koulutetaan opettajankoulutuslaitoksissa (Ecoles normales d'Instituteurs). Koulutus kestää 3 vuotta niille, joilla on joko BEPC tai Primary School Leaving Certificate; 2 vuotta niille, joilla on GCE

Ordinary level examinations; ja vuoden niille, joilla on Baccalauréat tai GCE Advanced level examinations. Ecoles normales supérieures kouluttavat lukio-opettajia ja koulutus kestää 2–3 vuotta. Korkeakouluopettajilla on periaatteessa oltava tohtorin tutkinto, mutta palkkaleikkausten takia korkeakoulut eivät ole pystyneet väämään tarpeeksi tohtoreita ja myös maistereita on palkattu opetustehtäviin.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 44 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta heinäkuuhun**.

Opetuskieli on **ranska ja englanti**.

Opinnot **arvostellaan** asteikolla 0–20, jossa tyydyttävän raja on 10.

Lukuvuosimaksut ulkomaisille opiskelijoille ovat noin 300 000–2 000 000 XAF (480–3200 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Njeuma, Dorothy L. *INHEA: Cameroon Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Cameroon.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'Enseignement Supérieur (Ministry of Higher Education)

Kotisivu: <http://www.minesup.gov.cm>

Sähköposti: cel.com@minesup.goc.cm

Kirjallisuutta

Anglophone Cameroon writing / edited by Nalova Lyonga, Eckhard Breiting, Bole Butake. Bayreuth: Bayreuth University, 1993.

The innocent anthropologist: notes from a mud hut / Nigel. Harmondsworth: Penuin Books, 1987.

Men own the fields, women own the crops: gender and power in the Cameroon grassfields / Miriam Goheen. Madison: University of Wisconsin Press, 1996.

Three kilos of Coffee: An autobiography / by Manu Dibango; in collaborations with Danielle Rouard; translated by Beth G. Raps. Chicago: University of Chicago Press, 1994. Kamerunilaissyntyisen Ranskassa asuvan muusikon omaelämäkerta.

Kenia

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Kenian suurlähetystö Ruotsissa

Sähköposti: kenya.embassy@telia.com

Suomen suurlähetystö Nairobissa, Keniassa

Kotisivu: <http://www.finland.or.ke>

Sähköposti: sanomat.nai@formin.fi

Kunniakonsulaatti Mombasassa

Sähköposti: jhn@africaonline.co.ke

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Kirkon lähetysseura (Church Missionary Society) alkoi järjestää länsimaista koulutusta Keniassa Mombasan lähistöllä vuodesta 1846 lähtien. Kolonialismin aikana käytössä oli useita erilaisia koulutusjärjestelmiä: kirkolliset lähetysseurat tarjosivat kristillisestä opetusta afrikkalaisille, kun taas arabitaustaisilla ja intialaisilla oli omat koulunsa. Ensimmäinen korkeakoulu, The Royal Technical College of East Africa, perustettiin Nairobiin vuonna 1956. Myöhemmin oppilaitoksesta muodostettiin University of Nairobi (<http://www.uonbi.ac.ke>).

Kenian itsenäistyttyä (1963) koulutus oli yksi tärkeimmistä kehityksen kohteista. 1970-luvun alkuun saakka koulutus kaikilla tasoilla oli ilmaista ja täysin valtion kustantamaa. Koulutusjärjestelmää on uudistettu vuosien kuluessa, ja erityisesti vuoden 1985 muutos, jossa siirryttiin 8–4–4 -järjestelmään, (ks. yleissivistävä koulutus) oli merkittävä.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–14-vuotiaita kenialaisia. Alakoulu (Primary School) kestää 8 vuotta, ja siitä myönnetään todistus Kenya Certificate of Primary Education (KCPE). Yläkoulu/lukio on 4 vuoden pituinen (14–18-vuotiaille) ja sen suorittamisesta saa todistuksen Kenya Certificate of Secondary Education (KCSE), jolla voi hakea korkeakouluopintoihin.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta tarjoavat useat eri tahot: julkiset yliopistot, jotka parlamentti on perustanut; yksityiset instituutiot, joilla on valtion myöntämä toimilupa (charter); yksityiset yliopistot, joilla on väliaikainen lupa (Interim Authority); ja ilman toimilupaa olevat yksityiset instituutit, jotka ovat usein suuntautuneet teologiaan. Julkisia yliopistoja on kuusi (2008) ja yksityisiä yliopistoja lähes kaksi kertaa enemmän.

Julkiset yliopistot ovat autonomisia, mutta ne saavat rahoitusta opetusministeriöltä (the Ministry of Education). Yliopistojen lisäksi Keniassa on muita kolmannen asteen oppilaitoksia, jotka tarjoavat koulutusta opettajiksi aikoville ja teknillisille aloille suuntaaville. Lisäksi monet hallituksen ministeriöt tarjoavat valtion tehtäviin haluaville kolmen vuoden pituista koulutusta diploma-tasolle saakka.

Yliopistoissa opiskelee lähes 50 000 opiskelijaa (vuonna 2003/2004), joista on miehiä hieman alle kaksi kolmasosaa (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>). Suurin osa naisopiskelijoista suorittaa tutkintoa yksityisissä yliopistoissa, joissa naisten osuus onkin yli 50 % kaikista opiskelijoista.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen taso on kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree with Honours), jonka suorittaminen kestää 4 vuotta, lääketieteellisillä aloilla 5–6 vuotta. Toinen taso on maisterin tutkinto (Master's Degree), jonka voi suorittaa esimerkiksi University of Nairobiissa 1–3 vuodessa ja Kenyatta Universityssa (<http://www.ku.ac.ke>) 2 vuodessa kandidaatin tutkinnon jälkeen. Maisterin tutkinnosta voi jatkaa vielä tohtoriopintoihin kolmannelle tasolle. Tohtorin tutkintoa (PhD) varten täytyy opiskella vähintään 2 vuotta.

Ei-yliopistollisia oppilaitoksia ovat muun muassa teknilliset instituutit, joissa on mahdollista suorittaa tutkinto esimerkiksi rakentamisen, kaupan tai maatalouden alalta. Tutkinnon suorittaminen kestää 2–4 vuotta. Teknillisissä oppilaitoksissa tutkintoa suorittaa yhteensä yli 30 000 opiskelijaa.

Keniassa on 20 **opettajankoulutuslaitosta** peruskoulun opettajiksi haluaville, ja koulutus kestää 2 vuotta. Opettajankoulutuslaitoksissa opiskelee yhteensä yli 20 000 opiskelijaa. Yläkoulun/lukion opettajilta vaaditaan 4 vuoden kasvatustieteiden kandidaatin tutkinto (Bachelor of Education Degree, BEd) ja sen jälkeen vuosi post-graduate -opintoja koulutuksen alalta. Toinen mahdollisuus on opiskella jossakin Diploma Collegessa 3-vuotinen tutkinto, Diploma of Education. Yliopisto-opettajilta vaaditaan vähintään maisterin tutkinto, mitään erityistä koulutusta yliopisto-opettajille ei ole.

Opetuskieli on **englanti**.

Akateemisen vuoden lukukaudet kestävät **elokuusta joulukuuhun ja tammikuusta kesäkuuhun**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla A–E:

- A = 70–100 % (First Class Honours)
- B = 60–69 % (Second Class Honours, upper division)
- C = 50–59 % (Second Class Honours, lower division)
- D = 40–49 % (Pass)
- E = 0–39 % (Fail)

Hyväksytyn raja lääketieteellisillä aloilla on C, muilla aloilla D.

Lukuvuosimaksut vaihtelevat 40 000–450 000 shillingin välillä (noin 370–4 100 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Ngome, Charles. *INHEA: Kenya Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Kenya.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education, Science and Technology
Kotisivu: <http://www.education.go.ke/>
Sähköposti: info@education.go.ke

Commission for Higher Education
Kotisivu: <http://www.che.or.ke>

Kirjallisuutta

East Africa handbook: the travel guide / Michael Hodd. Bath: Footprint Handbooks, cop. 2002, 7. painos.

Enkeli savannilla / Sesse Koivisto. Hämeenlinna: Karisto, 2006. Keniaan sijoittuva suomalainen rakkausromaani.

Eurooppalaisena Afrikassa / Karen Blixen; suom. Werner Anttila. Hämeenlinna: Karisto, 1989.

The in-between world of Vikram Lall / M. G. Vassanji. New York: Alfred A. Knopf, 2004. Kenialaista kaunokirjallisuutta.

Libanon

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Libanonin suurlähetystö Ruotsissa

Embassy of Lebanon
Kommendörsgatan 35
S-100 55 Stockholm
Box 10165

Suomen kunniapäällikönsulaatti Beirutissa

Kotisivu: <http://www.finlandconsulate.gov.lb>

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Suurimmat muutokset Libanonin koulutusjärjestelmässä ovat tapahtuneet pian itsenäistymisen (1946) jälkeen,

kun ranskalaisten jälkeensä jättämää järjestelmää muokattiin Libanonin kansallisiin tarpeisiin ja opetuskieleksi vaihdettiin arabia sekä vuonna 1968, kun järjestelmää uusittiin laajemmin. Libanonin 15-vuotinen sisällissota (1975–1990) murensi maan kehittynyttä koulutusjärjestelmää. Sodan päätyttyä jälleenrakennus alkoi kuitenkin nopeasti, ja nykyisin koulutus on vähintään samalla tasolla kuin ennen sotaa.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–11-vuotiaita. Peruskoulun alakoulu kestää 6 vuotta (6–12-vuotiaille) ja yläkoulu 3 vuotta (12–15-vuotiaille). Lukio (Secondary School) on 3-vuotinen ja siitä saa todistuksen nimeltä Baccalauréat libanais. Toisella asteella voi opiskella myös ammatillisilla linjoilla (Technical Secondary School), joita on yhteensä 55 erilaista. 3 vuoden opiskelun jälkeen suoritettavasta tutkinnosta saa todistuksen Baccalauréat technique.

Korkeakoulutus

Libanonissa on yhteensä 41 korkeakoulua, joissa opiskelee yhteensä noin 140 000 opiskelijaa. Korkeakouluista 20 on yliopistoja. Jopa puolet kaikista korkeakouluopiskelijoista opiskelee maan ainoassa valtion omistamassa yliopistossa, vuonna 1952 perustetussa Lebanese Universityssa (<http://www.ul.edu.lb>). Opetusministeriö (Ministry of Education and Higher Education) hallinnoi kaikkia (myös yksityisiä) korkeakouluja.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla on joissakin oppilaitoksissa mahdollista suorittaa 2–3 vuodessa ammattiin johtava tutkinto. Muutoin opiskelu kestää 4–6 vuotta ja suoritettava tutkinto on oppilaitoksesta riippuen joko Licence, Bachelor's Degree tai Diploma. Toisella tasolla suoritettavalla maisterin tutkinnolla on myös useita eri nimiä oppilaitoksesta ja suuntauksesta riippuen: Maîtrise, Master's Degree, Magistère, Diplôme d'Etudes supérieures ja Diplôme d'Etudes approfondies ovat kaikki mahdollisia tutkintojen nimiä. Kolmas taso yliopistotutkinnoissa on tohtorin tutkinto (Doctorate), johon kuuluu väitöskirjan tekeminen.

Peruskoulun **opettajia** koulutetaan yliopistojen kasvatustieteellisissä tiedekunnissa, ja he saavat 3 vuoden opiskelun jälkeen opettajanpätevyyden. Lukio-opettajien koulutus kestää 5 vuotta Lebanese Universityn kasvatustieteellisessä. Opettajia koulutetaan erityisalueille myös muissa oppilaitoksissa ja yliopistoissa.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 54 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta kesäkuuhun**. Lomakausi on 1.7.–31.8.

Opetuskieliä ovat **arabia, englanti ja ranska**. Lähes kaikissa korkeakouluissa opetuskieli on englanti.

Opintosuoritusten **arvostelu** vaihtelee yliopistoittain. Amerikkalaista mallia seuraavissa yliopistoissa arvostelu

tapahtuu asteikolla 0–100, jossa 60 on hyväksytyn raja. Ranskankielisissä yliopistoissa noudatetaan arvosteluasteikkoa 1–20, jossa 10 on hyväksytyn raja. Myös muita asteikkoja on käytössä.

Lukuvuosimaksut vaihtelevat 200–15 000 euron välillä.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Tempus - Libanon. *A Brief Overview of the Higher Education System in Lebanon*.

<http://www.tempus-lebanon.org/>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education and Higher Education

Kotisivu: <http://www.higher-edu.gov.lb>

Sähköposti: info@higher-edu.gov.lb

Lebanese University

<http://www.ul.edu.lb/>

Ainoa Libanonin valtion omistama yliopisto. Kotisivut ovat luettavissa ranskaksi ja arabiaksi.

Centre de Recherche et de Développement Pédagogiques (CRDP)

<http://www.crdp.org/crdp/French/default2.htm>

Arabian- ja ranskankieliset sivut Libanonin opetuksen kehittämisestä.

Liberia

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Liberian suurlähetystö Saksassa

Kotisivu: <http://www.liberiaembassygermany.de/>

Sähköposti: info@liberiaembassygermany.de

Suomen kunniakonsulaatti Monroviassa

Postiosoite:

Honorary Consulate of Finland

c/o Milton & Richards Inc.

152 Carey Street

Monrovia, Liberia

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee Liberiassa 6–16-vuotiaita. Alakoulu (Primary School) on 6-vuotinen. Toisen asteen koulutus on jaettu kahteen 3 vuoden sykliin yläkouluun (Junior Secondary) ja lukioon (Senior Secondary). Yläkoulu päättyy West African Examination Councilin kokeeseen, jonka läpäisy oikeuttaa lukio-opintoihin. Lukion loppukoe, josta saa West African Examination Council (WAEC) Certificate-tutkintotodistuksen, on vaatimus korkeakouluopintoihin. Korkeakouluihin on lisäksi pääsykokeet.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta tarjoavat Liberiassa yliopistot, opettajankoulutuslaitokset, ammattikorkeakoulu ja instituutit, jotka tarjoavat ammatillisia kursseja. Korkeakoulu ovat opetusministeriön (the Ministry of Education), korkeakoulutuksen kansallisen komission (the National Commission on Higher Education) ja hallituksen alaisia, mutta ne määräävät itse vaatimustasostaan.

Korkeakoulutuksen juuret Liberiassa ulottuvat vuoteen 1863, jolloin Liberia College (sittemmin The University of Liberia, UL, <http://www.tlcafrica.com/lu/lu.htm>) avattiin. UL on Länsi-Afrikan vanhin tutkintoja myöntävä instituutti ja yliopisto on maan ainoa julkinen yliopisto. Ennen sotia maan korkeakoulutus nojasi University of Liberian ohella valtion omistamaan William V.S. Tubman College of Technologyyn (<http://www.tubmancollege.org>) sekä neljään yksityiseen/kirkon rahoittamaan instituuttiin.

Liberian koululaitos kärsi vuosien 1989–1996 sekä 1999–2003 sisällissodista. Kaikkien korkeakoulujen yhteenlaskettu opiskelijamäärä oli ennen sotien alkamista noin 10 000, joista 7 000 opiskeli UL:ssa ja Cuttington University Collegessa (CUC, <http://cuttington.org/>). Sisällissotien aikana opiskelijamäärät laskivat ja yliopistojen henkilökuntaa pakeni maasta. Lisäksi koulurakennukset kärsivät pahoin, esimerkiksi yli 90 % UL:n tiloista tuhoutui sodissa. Nykyään UL:ssa opiskelee 18 000 opiskelijaa, joista alle kolmannes on naisia. Korkeakoulutuksen kehittymistä on sotien ohella hidastanut valtion vähäinen panostus koulutussektoriin. Nykyinen presidentti pitää koulutusta kuitenkin tärkeänä ja näkee sen kehittämisen oleellisena koko maan kehitystä ajatellen.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kahdelle tasolle**. Ensimmäinen taso on kandidaatin tutkinto (Bachelor of...), jonka suorittaminen kestää 4 vuotta. Toisen tason, maisterin tutkinnon (Master's Degree), suorittaminen kestää 2 vuotta. Lääketieteessä ammattinimikkeen Doctorate saa 7 vuoden opiskelujen päätteeksi.

Ei-yliopistollisten opintojen tutkinnot (Associate Degree) ovat 2-vuotisia.

Opettajankoulutuslaitokset (Primary teacher training college) tarjoavat 3 vuoden koulutusohjelmia alakoulun opettajiksi haluaville. Tutkintotodistuksen nimi on Primary Teacher's Certificate/Grade C Teaching Certificate. Yläkoulun ja lukion opettajien koulutus kestää 4 vuotta kasvatustieteellisessä tiedekunnassa. Korkea-

kouluopettajien tulee olla maistereita ja yliopistossa opettavien tohtoreita. Korkeakouluopettajilla tulee lisäksi olla opettajan pätevyys.

Akateeminen vuosi kestää **maaliskuusta joulukuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla A–F (A = paras, D = hyväksytty).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Seyon, Patrick L. N. *INHEA: Liberia Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Liberia.htm

UNESCO. *Higher Education in the Twenty-First Century, Vision and Action - Liberia*. UNESCO, Paris, 5–9 October 1998.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001173/117375E.pdf>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education

Kotisivu: <http://www.moe.gov.lr>

The University of Liberia

Kotisivu: <http://www.tlcafrica.com/lu/lu.htm>

Kirjallisuutta

Democracy in black Africa: survival and revival / John A. Wiseman. New York : Paragon, 1990.

Peoples of West Africa / [editorial director: Bridget Giles] New York : Facts on File, 1997.

The darling / Russell Banks. London: Bloomsbury, 2005.

The Rough guide to West Africa / New York: Rough Guides, 2008.

Madagaskar

Edustustojen yhteystiedot

Madagaskarin edustusto Saksassa

Kotisivu: <http://www.botschaft-madagaskar.de>

Sähköposti: madagaskar-botschaft@online.de

Suomen kunniakonsulaatti, Antananarivo (Madagaskar)

Sähköposti: ramanan@moov.mg

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Vuonna 1820 lähetyssaarnaaja David Jones London Missionary Society:sta perusti ensimmäisen koulun Antananarivoon, Madagaskarille. Koulua tuki Kuningas Radama I ja kuningasperheen lapset olivat koulun ensimmäisiä oppilaita. Lähetyškoulujärjestelmä nousi tärkeään rooliin ja kansalaisten lukutaito kehittyi valtavasti juuri lähetyškoulujen ansiosta.

Kolonialismin aikana ranskalaiset loivat koulutusjärjestelmän, joka oli jaettu kahtia: eliittikouluja Ranskan kansalaisille ja erikseen ammatillista koulutusta sekä koulutusta alempiin valtion virkatehtäviin malagasseille. Toisen maailmansodan jälkeen koulutusjärjestelmää alettiin uudistaa ja malagasseille luotiin enemmän koulutusmahdollisuuksia. Maan itsenäistyessä vuonna 1960 Madagaskarin koulutusjärjestelmä oli lähes identtinen Ranskan koulutusjärjestelmän kanssa.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–11-vuotiaita. Alakoulu kestää 5 vuotta. Toisen asteen koulutus on jaettu kahteen sykliin. Ensimmäinen sykli kestää 4 vuotta ja johtaa Brevet d'Etudes du premier Cycle (BEPC) -tutkintoon. Toinen sykli kestää 3 vuotta ja valmistuttuaan oppilaat saavat todistuksen Baccalauréat de l'Enseignement secondaire. Toisen asteen tutkinnon voi suorittaa myös teknisellä linjalla, jonka päätteeksi oppilaat saavat Baccalauréat de l'Enseignement technique -todistuksen. Oppilaat, jotka eivät halua pyrkiä yliopistoon, voivat käydä pelkän yläkoulun.

Korkeakoulutus

1990-luvun alussa korkeakoulutus oli kriisissä Madagaskarilla kun vandaalit ja talonvaltaajat olivat vallanneet kampukset, eikä opetusta juuri järjestetty. Opetuksen ja tutkimuksen tila oli kehno, ja opettajat ja oppilaat olivat turhautuneita. "Ikkuiset opiskelijat", joille oli myönnetty apurahat koko opiskeluajalleen, paisuttivat opiskelijalukuja ja uusivat lukuvuosiaan jopa viisi kertaa.

Maa- ja talousministerin ja muiden avunantajien tuella tilanne saatiin 10 vuodessa hallintaan ja opiskelijamääriä on rajoitettu muun muassa pääsykokeilla. Kun vuonna 1992 opiskelijoita oli 44 000, vuonna 1998 heitä oli vain 18 000. Opiskelu- ja opetusolosuhteita on kaikkiaan saatu vähitellen parannettua.

Korkeakoulutusta tarjoavat Madagaskarilla yliopistot, teknilliset korkeakoulut ja opettajankoulutuslaitokset. Université d'Antananarivo (<http://www.univ-antananarivo.mg>), joka perustettiin nimellä Institute for Advanced Studies vuonna 1955 ja nimettiin uudelleen 1961, on korkeakoulutuksen pääinstituutio Madagaskarilla. Yliopistolla on 6 itsenäistä yksikköä, jotka sijaitsevat Antananarivossa, Antsirananassa, Fianarantsoassa, Toamasinassa, Toliarassa ja Mahajangassa.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **neljälle tasolle**. Ensimmäisen tason opinnot ovat monitieteelliset ja kestävät 2 vuotta. Oppilaiden on joka vuosi saatava tietty minimimäärä opintoviikkoja voidakseen jatkaa seuraavalle vuodelle. Ensimmäisen tason opinnot johtavat seuraaviin tutkintoihin: Diplôme universitaire d'Etudes littéraires (DUEL), Diplôme universitaire d'Etudes scientifiques (DUES), Diplôme universitaire d'Etudes technologiques, Diplôme universitaire de Technicien supérieur en Informatique tai Diplôme de Fin d'Etudes du premier Cycle en Droit, Economie et Sociologie. Toisen tason 1-vuotiset erikoistumisopinnot johtavat kandidaatin tutkintoon (Licence), josta on mahdollista jatkaa maisterin tutkintoon. Maisterin tutkintoon (Maîtrise) johtavat opinnot kestävät vuoden. Joidenkin alojen, kuten lääketieteen, opinnot kestävät kuitenkin pidempään.

Kolmannen tason yliopisto-opinnot ovat eripituisia ja johtavat erilaisiin tutkintoihin. Diplôme d'Etudes approfondies -tutkinnon voi saada vuoden opiskelujen jälkeen. Diplôme d'Etudes supérieures (DES) -tutkinnon voi suorittaa 2 vuodessa. Tohtorin arvon (Doctorat de troisième Cycle) voi saada suoritettuaan vuoden post-Diplôme d'Etudes approfondies -opinnot, tehtyään tutkimustyötä sekä laadittuaan väitöskirjan. Tulevaisuudessa Certificat d'Etudes spécialisées (CES) otetaan käyttöön lääketieteessä ja sen asema vahvistetaan humanistisissa aineissa, yhteiskuntatieteissä ja teknillisissä tieteissä. Insinöörit suorittavat Doctorat Ingénieur -tutkinnon 4 vuodessa.

Yliopiston korkein myöntämä tutkinto on Doctorat d'Etat.

Ei-yliopistolliset lukion jälkeiset teknilliset koulutusohjelmat kestävät 3 vuotta ja johtavat tutkintoon Brevet de Technicien supérieur.

Tyttöjä on koulutettu yhdessä poikien kanssa 1800-luvulta lähtien. **Naisten osuus** kolmannen asteen opiskelijoista on 47 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>). Naiset ovat tasaisesti edustettuina kaikilla muilla paitsi tekniikan ja maatalouden aloilla.

Ecoles normales d'Instituteurs kouluttavat alakoulun **opettajat** 2,5 vuodessa. Hakijoilla on oltava Brevet d'Etudes du Premier Cycle (BEPC), mutta pääsyaatimuksia ollaan nostamassa. Yläkoulun opettajilla on oltava ylioppilastutkinto ja 3 vuoden korkeakouluopinnot. Lukion opettajia kouluttavat yliopistojen sisällä Ecoles normales supérieures. Ohjelmaan on pääsykokeet ja koulutus kestää 5 vuotta. Teknillisen koulutuksen opettajat kouluttaa Ecole normale supérieure de l'Enseignement technique tai Institut supérieur de Technologie (IST).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta heinäkuuhun**.

Opetuskielet ovat **ranska ja malagasi**.

Opinnot **arvostellaan** asteikolla 0–20, jossa tyydyttävän raja on 10.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Stiles, James. *INHEA: Madagascar Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Madagascar.htm

The World Bank Group. *Madagascar: A Decade of Reform and Innovation in Higher Education. Institutional Capacity-Building in a Developmental Perspective*.
<http://www.worldbank.org/afr/findings/english/find159.htm>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'enseignement supérieur
<http://www.refer.mg/edu/minesup/accueil.htm> Ministry of Higher Education.

Université d'Antananarivo
Kotisivu: <http://www.univ-antananarivo.mg>

Kirjallisuutta

The aye-aye and I: a rescue mission in Madagascar / Gerald Durrell. New York: Arcade, 1993.

Dancing with the dead: a journey to Zanzibar and Madagascar / Helena Drysdale. London: Hamish Hamilton, 1991.

Emerging histories in Madagascar / edited by Neil L. Whitehead. Durham (NC): Duke University Press, 2001.

From blessing to violence: history and ideology in the circumcision ritual of the Merina of Madagascar / Maurice Bloch. Cambridge: Cambridge University Press.

The weight of the past: living with history in Mahajanga, Madagascar / Michael Lambek. New York (NY): Palgrave Macmillan, 2002.

Malawi

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Malawin suurlähetystö Isonsa-Britanniassa

Embassy of Malawi
70 Winton Road
London, N2 0TX

Suomea maahantulolupa-asioissa Malawissa edustaa **Norja**.

Embassy of Norway
ARWA House, City Centre Private Bag B 323
Lilongwe 3
Malawi
Sähköposti: embllw@mfa.no

Suomen kunniakonsulaatti Malawissa

Postiosoite:

Honorary Conulate of Finland

P.O. Box 40150 Kanengo

Lilongwe 4

Malawi

Sähköposti: malawiouti@gmail.com

Koulutusjärjestelmä

Malawin peruskouluissa opiskelee lähes 3 miljoonaa lasta, mutta toiselle asteelle jatkaa vain noin 754 000 oppilasta (UIS 2007). Malawin hallituksen tavoitteena onkin nostaa toisen ja kolmannen asteen opiskelijoiden määrää. Yksityisiä oppilaitoksia tulee todennäköisesti jatkossa lisää. Perusopetuksen muuttuminen maksuttomaksi on lisännyt koulussa käyvien lasten määrää, mutta opettajia, tiloja tai oppimateriaaleja ei kuitenkaan ole tarpeeksi.

Alle 0,5 % malawilaisista 18–23-vuotiaista on kolmannen asteen koulutuksessa, ja kilpailu yliopistopaikoista on erittäin kovaa. **Naisten osuus** kolmannen asteen opiskelijoista on 34 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Malawin hallituksen Vision 2020 listaa maan koulutusjärjestelmän tulevaisuudensuunnitelmia ja haasteita. Tavoitteena on muun muassa mahdollistaa koulutus, varsinkin peruskoulutus, kaikille ja parantaa sen laatua. Malawissa on käytössä 8–4–4 -järjestelmä, joista ensimmäiset 8 vuotta ovat pakollisia.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee Malawissa 6–13-vuotiaita. Alakoulu (Primary School) kestää 8 vuotta ja yläkoulu (Junior Secondary) 2 vuotta. Yläkoulun suorittamisesta saa todistuksen Junior Certificate Examination (JCE). 2-vuotisen lukion (Secondary School) suorittamisesta saa tutkintotodistuksen Malawi School Certificate of Education (MSCE). MSCE:n suorittaminen on vaatimus yliopisto-opinnoille.

Korkeakoulutus

Kolmannen asteen oppilaitosten tavoitteena on kouluttaa työvoimaa kehittämään ja johtamaan Malawin taloutta sekä kansallisia oppilaitoksia. Kolmannen asteen kouluihin kuuluvat opettajankoulutuslaitokset, ammattikoulut ja muut lukion jälkeistä koulutusta tarjoavat oppilaitokset. Yliopistoa hallinnoi neuvosto (Council), jonka useimmat jäsenet nimittää hallitus.

Vuonna 1965 perustettu University of Malawi (UNIMA, <http://www.unima.mw>), siihen liittyvät oppilaitokset (Colleges) ja vuonna 1998 perustettu Mzuzu University (<http://www.mzuni.ac.mw>) tarjoavat yliopistokoulutus-

ta noin 3 500 opiskelijalle. Lisäksi Malawissa avattiin vuonna 2003 kolmas, kristillinen yliopisto, University of Livingstonia (<http://www.ulivingstonia.org/>).

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen taso on kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree), jonka opiskeluun menee 5–6 vuotta. Ammatillinen pätevytyminen (Diploma) voidaan kuitenkin myöntää jo 3 vuoden opiskelujen jälkeen. Maisterin tutkinnon (Master's Degree) voi suorittaa 1–2 vuoden lisäopinnoilla. Tohtorin tutkinto (Doctor's Degree) on mahdollista suorittaa opiskelemalla 3–5 vuotta ja laatimalla väitöskirjan.

Ei-yliopistolliset opinnot: tekniset oppilaitokset ja ammattikoulut tarjoavat kursseja muun muassa metsätalouden, sosiaali-alojen, kaupan ja hotellijohtamisen aloilta. Suoritetuista kursseista saa tutkintotodistuksen alasta riippuen 6 kuukaudesta 4 vuoteen opiskelujen jälkeen.

Alakoulun **opettajaksi** voi pätevytyä vuoden opiskelulla opettajankoulutuslaitoksessa. Koulutuksessa on lähes 8 000 opiskelijaa. Yläkoulun ja lukion opettajien koulutus kestää yhteensä 5 vuotta ja koulutukseen kuuluu vuoden harjoittelujakso. Mzuzu University perustettiin kouluttamaan erityisesti lukion opettajia.

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta heinäkuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–100 %, hyväksytyt raja kulkee 50 prosentin kohdalla.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Chimombo, Joseph A. *INHEA: Malawi Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Malawi.htm

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education and Human Resources
Private Bag 328
Lilongwe 3, Malawi

University of Malawi
<http://www.unima.mw/> Malawin suurimman yliopiston kotisivu.

Mzuzu University
<http://www.sdn.org.mw/webwshp/dkanjeza/>

Kirjallisuutta

Malawi / David Else. Lonely Planet, 2001, 2. painos.

Southern Africa / ed. Deanna Swaney. Lonely Planet, 2003, 3. painos.

Mali

Edustustojen yhteystiedot

Malin edustusto Saksassa

Kurfürstendamm 72,

10709 Berlin, Saksa

Sähköposti: ambamali@01019freenet.de

Suomen edustautuminen Malissa

Ei edustustoa, ota yhteyttä ulkoasiainministeriön

konsuliasioiden yksikköön:

Sähköposti: kpa-10@formin.fi

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Korkeakoulutus kukoisti Malissa 1200-luvulta 1500-luvulle. Marokkolaisten hyökkäyksen seurauksena Timbuk-tun yliopisto ja yliopiston kirjasto kuitenkin tuhoutuivat vuonna 1591. Näin 1600-luvulta kolonialismin alkuun (1800-luvun lopulle) korkeakoulutusta oli vain arabiankielisen uskonnollisen opetuksen muodossa. Kolonialis-min aikana korkeakoulutusta ei järjestetty lainkaan Malissa.

Itsenäistyessään 1960 Mali aloitti koulutusreformit, jotka ovat jatkuneet tähän päivään. Vuodesta 1962–1968 Malin hallitus aloitti massiivisen koulutuskampanjan. Perus- ja toisen asteen kouluja perustettiin lisää ja ensimmäiset korkeakoulut (National School of Engineering, Ecole Normale Supérieure, National School of Administration, School of Medicine and Pharmacy, Rural Polytechnic Institute) luotiin. Nykyään nämä laitokset on liitetty osaksi Malin yliopistoa (Université du Mali/Université de Bamako), jossa oli vuonna 2007 kirjoilla yli 60 000 opiskelijaa.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 7–16-vuotiaita. Alakoulu (Basic First Stage) kestää 6 vuotta ja yläkoulu (Basic Second Stage) 3 vuotta. Toisen asteen koulutus on jaettu yleiseen ja tekniseen linjaan. Yleinen linja kestää 3 vuotta ja johtaa Baccalauréat-tutkintoon. Tekninen linja on jaettu perustasoon (elementary technical, joka kestää 2 vuotta) ja ammatilliseen tasoon (vocational technical, joka kestää 4 vuotta). Baccalauréat technique -tutkinnon on mahdollista suorittaa teknillisessä lukiossa 3 vuodessa.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta Malissa tarjoaa Université du Mali. Yliopisto-opinnot jakautuvat kolmelle tasolle. Ensimmäisen korkea-asteen tutkinnon (Diplôme) suorittaminen kestää alasta riippuen 2–6 vuotta (valtiotieteissä 2 vuotta, lääketieteessä 6 vuotta). Maisterin tutkinnon (Maîtrise) voi suorittaa 2–4 vuodessa. Tohtorin tutkintoon vaaditaan 3 vuoden opiskelut ja opinnäytetyö.

Ei-yliopistolliset opinnot: Institut Polytechnique rural de Katibougou tarjoaa 2-vuotisia koulutusohjelmia muun muassa eläinlääketieteessä, metsänhoidossa ja karjanhoidossa. Valmistuneet saavat Diplôme de Technicien Supérieur -todistuksen ja 3 vuoden lisäopinnoilla on mahdollista saada Diplôme d'Ingénieur. Ecole des Hautes Etudes pratiques puolestaan tarjoaa 2-vuotisia ohjelmia muun muassa kirjanpidossa.

Peruskoulun **opettajat** koulutetaan opettajakoulutuslaitoksissa (Instituts pédagogiques d'Enseignement general ja Ecole normale secondaire). Koulutus kestää 2 vuotta. Lukion opettajien koulutus kestää 4 vuotta ja johtaa Diplôme de l'Ecole normale Supérieure -tutkintoon.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 31 % (UIS 2005, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta kesäkuuhun**.

Opetuskieli on **ranska**.

Opinnot **arvostellaan** asteikolla 0–20, jossa tyydyttävän raja on 12.

Lukuvuosimaksut ulkomaisille opiskelijoille ovat noin 250 000–300 000 XOF (400–490 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Bagayoko, Diola & Diawara, Moussa M. *INHEA: Mali Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Mali.htm

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'Éducation nationale
(Ministry of National Education)
Kotisivu: <http://www.education.gov.ml>
Sähköposti: info@education.gov.ml

Université du Mali (Université de Bamako)
B.P. 2528 Rue Baba Diarra Porte 113
Bamako, Mali
Sähköposti: u-bamako@ml.refer.org

Kirjallisuutta

The epic of Son-Jara: a West African tradition / text by Fa-Digi Sisokò; notes, translation, and new introduction by John William Johnson. Bloomington: Indiana University Press, 1992.

Kulta, islam ja pyhä käärme: katsaus Länsi-Afrikan muinaisten kuningaskuntien Ghanan, Malin ja Songhain historiaan / Juha Vakkuri. [Espoo]: Weilin + Göös, 1983.

Mande music: traditional and modern music of the maninka and mandinka of Western Africa / Eric Charry. Chicago: London: University of Chicago Press, cop. 2000.

The negroland revisited: discovery and invention of the Sudanese Middle Ages / Pekka Masonen. [Helsinki]: Finnish Academy of Science and Letters, Tiedekirja [jakaja], 2000.

The royal kingdoms of Ghana, Mali, and Songhay: life in Medieval Africa / Patricia and Frederick McKissack. New York: Holt, cop. 1994.

Sundiata: lion king of Mali / story and pictures by David Wisniewski; photography of cut-paper illustrations by Lee Salsbery. New York: Clarion Books, cop. 1992.

Yeelen / toimittanut Satu Laaksonen. Helsinki: Like, 1991.

Marokko

Edustustojen yhteystiedot

Marokon suurlähetystö Suomessa

Sähköposti: embassy.of.morocco@co.inet.fi

Suomen suurlähetystö Marokossa

Kotisivu: <http://www.finlande.ma>

Sähköposti: admin@ambafinrab.org.ma

Suomella on useita kunniakonsulaatteja Marokossa,

katso osoitteet ulkoasiainministeriön sivuilta, <http://formin.finland.fi>

Koulutusjärjestelmä

Historiaa ja uudistuksia

Korkeakoulutuksella on Marokossa pitkä historia, sillä ensimmäinen Qarawyinin yliopisto perustettiin Feziin vuonna 859. Kolonialismin aikana (1912–1956) Marokossa otettiin käyttöön ranskalainen yliopistomalli, opetus suunnitelmat ja koulutusohjelmat, jotka ovat edelleen osittain käytössä.

Koulutus on ollut Marokossa maksutonta, mutta viime vuosina joissakin yliopistoissa on alettu periä lukuvuosismaksuja. Korkeakouluopiskelijoista lähes puolet oli naisia lukuvuonna 1997–1998.

Vuonna 1990 Marokossa toteutettiin koulutus uudistus, jossa peruskoulusta tuli 9-vuotinen ja toisen asteen koulutuksesta 3-vuotinen. Vain alle kolmasosa jatkaa yläkouluun saakka, vaikka oppivelvollisuus koskee 6–15-vuotiaita.

Yleissivistävä koulutus

Peruskoulu on jaettu 6 vuotta kestäväan alakouluun (Ecole Primaire) ja 3 vuotta kestäväan yläkouluun (Collège). Toiselle asteelle jatkava oppilas valitsee joko teknillisen tai yleisen lukiolinjan (Lycée). Yleisellä linjalla voi valita jonkin kolmesta suuntautumsvaihtoehdosta: kielet, luonnontieteet tai matemaattiset aineet. Päästötodistus on nimeltään Baccalauréat tai Baccalauréat Technique.

Korkeakoulutus

Marokossa on 14 yliopistoa, joihin oli kirjoittautunut lukuvuonna 2003–2004 yhteensä 277 000 opiskelijaa. Marokossa on yhteensä 290 korkea-asteen oppilaitosta, joihin kuuluu yliopistojen (Université) lisäksi erilaisia instituutteja ja opettajankoulutuslaitoksia, Marokossa on myös 8 teknillistä korkeakoulua (Grandes Ecoles d'Ingénieurs).

Eriytyinen piirre marokkolaisessa koulutusjärjestelmässä on asiantuntijoiden kouluttaminen suoraan ministeriöiden alaisuudessa. **Etablissement de Formation des Cadres** ovat instituutteja, joissa opiskellaan jotakin tiettyä alaa, kuten lakia, hallintoa tai teknologiaa. Korkeakoulutusta valvoo opetusministeriö (Ministère de l'Enseignement Supérieur). Osaan koulutusohjelmista on pääsykoe, toisiin pääsee suoraan toisen asteen päätötdistuksella.

Parin viime vuosikymmenen aikana Marokkoon on syntynyt myös **yksityisiä** korkea-asteen oppilaitoksia. Niistä suurin osa sijaitsee Rabatissa tai Casablancassa ja koulutusohjelmat seuraavat kysyntää: kaupallinen hallinto, tietotekniikka ja johtaminen kuuluvat suosituimpiin aloihin.

Yliopisto-opintojen vanhassa mallissa opinnot jaetaan Marokossa neljälle tasolle, jotka ovat lähes identtisiä Ranskan koulutusjärjestelmän tasojen kanssa. Ensimmäinen sykli (1er Cycle) kestää 2 vuotta ja siinä keskitytään yleisiin opintoihin. Humanistisella alalla todistuksen nimi on Certificat universitaire d'Etudes littéraires (CUEL), luonnontieteissä ja taloudessa Certificat universitaire d'Etudes scientifiques (CUES), ja teknillisillä aloilla Diplôme d'Etudes universitaires générales/de Technologie (DEUG/DEUT). Grande Ecolen sisäänpääsyvaatimuksena on 2 vuoden opiskelu valmistavilla luokilla (Classes Préparatoires).

Yliopistojen toisen syklin (2ème Cycle) aikana syvennyttään valittuun alaan 2 vuoden ajan ja suoritettavan tutkinnon nimi on Licence. DEUGin tai DEUTin suorittaneet voivat tehdä maisterin tutkinnon (Maîtrise) 2 vuodessa. Toiseen sykliin kuuluu myös lukuisia muita tutkintoja, joiden suorittaminen ja nimekkeet vaihtelevat oppilaitoksittain.

Kolmas sykli (3ème Cycle) yliopistoissa on jatkoa Licencelle. 2 vuoden opiskelun jälkeen suoritettu tutkinto on nimeltään Diplôme d'Etudes supérieures approfondies (DESA), pelkkä Diplôme d'Etudes supérieures (DES) tai Diplôme d'Etudes supérieures spécialisées (DESS).

Yliopistossa neljäs taso on tohtorin tutkinto (Doctorat), jota varten tulee opiskella DESAn tai DESin jälkeen 3–5 vuotta ja kirjoittaa väitöskirja.

Tutkintorakenteita uudistetaan parhaillaan kolmiportaiseen perus- ja jatko-opinnot kattavaan järjestelmään. Ranskan koulutusjärjestelmän tasojen mukaisesti Marokon korkeakoulutuksen tutkintorakeessa seurataan Bolognan julistuksen periaatteita. Uudessa järjestelmässä perustutkintoja ovat bachelor-tasoinen licence-tutkinto sekä master-tutkinto ja näiden jatkona tohtorin doktorat-tutkinto. Uusiin tutkintonimikkeisiin kuuluu muun muassa käytössä olleen kolmannen syklin tutkinnot korvaava maisterin tutkinto (Master), joka jakautuu työelämään ja tutkimuspuolelle suuntautuviin tutkintoihin. Lukukauden aikana suoritetaan yleensä neljä moduulia, joista jokainen on 75 tunnin mittainen. Yhteensä lukukausia on neljä, joten tutkinnon suorittaminen kestää 2 vuotta. Uudesta tutkintorakenteesta voi lukea lisää Marokon opetusministeriön (<http://www.dfc.gov.ma>) kotisivuilta.

Opettajankoulutuslaitoksia on alakoulun opettajille (Centres de Formation des Instituteurs, CFI) ja yläkoulun opettajille (Centres pédagogiques régionaux, CPR). Yläkoulun opettajien koulutusohjelma kestää 2 vuotta, yliopiston ensimmäisen tason suorittaneille vuoden. Lukion opettajia koulutetaan Ecole normale supérieures (ENS), jossa opiskelu kestää 2 vuotta yliopiston ensimmäisen tason suorittaneille ja Licencen suorittaneille vuoden. Toisen asteen teknillisen linjan opettajia koulutetaan Ecole normale supérieure techniquessa (ENSET). Korkeakouluopettajalla pitää olla yliopistotutkinto.

Ei-yliopistollisia opintoja voi suorittaa teknillisissä ja ammatillisissa instituuteissa, jotka tarjoavat 2–4 vuoden koulutusohjelmia eri aloilla.

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta heinäkuuhun**.

Opetuksen kieli on **arabia tai ranska**, Al-Akawaynin (<http://www.aui.ma>) yliopistossa myös englanti.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–20:

- 16–20 = erittäin hyvä (très bien)
- 14–15 = hyvä (bien)
- 12–13 = melko hyvä (assez bien)
- 10–11 = tyydyttävä (passable)
- 0–9 = hylätty (insuffisant)

Lukuvuosimaksut ovat marokkolaisille opiskelijoille 0–24 000 dirhamin välillä (noin 0–2 200 euroa), ulkomaisille opiskelijoille vähintään 4 700 dollaria vuodessa.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Ouakrime, Mohamed: *INHEA: Morocco Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Morocco.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enseignement supérieur, de la Formation des Cadres et de la Recherche scientifique
Kotisivu: <http://www.enssup.gov.ma> Sähköposti: enssup@enssup.gov.ma

Conference of Moroccan University Presidents
Kotisivu: <http://www.ucam.ac.ma> Sähköposti: presidence@ucam.ac.ma

Direction de la Formation des Cadres
<http://www.dfc.gov.ma> Marokon korkeakoulutuksesta ja tieteestä vastaavan ministeriön kotisivut. Vain arabiaksi ja ranskaksi.

Maroc.net – Education
<http://www.maroc.net/edu/>
Linkkejä koulutukseen liittyen, muun muassa linkkejä marokkolaisten yliopistojen kotisivuille.

Kirjallisuutta

Culture shock! Morocco / Orin Hargraves. London: Kuperard, 1995.

Islamin arki: maailma marokkolaisen silmin / Marko Juntunen. Ajatus, 2005.

Marrakesin ääniä: merkintöjä matkan jälkeen / Elias Canetti. Helsinki: Tammi, useita painoksia.

Portraying Morocco: Edward Westermarck's fieldwork and photographs 1898–1913 / Kirsti Suolinna, Catherine af Hällström, Tommy Lahtinen. Åbo Akademis förlag, 2000.

Tahar Ben Jelloun kuuluu Marokon tunnetuimpiin kaunokirjailijoihin ja hänen teoksiaan on käännetty myös suomeksi.

Mosambik

Edustustojen yhteystiedot

Mosambikin suurlähetystö Ruotsissa

Sähköposti: info@embassymozambique.se

Suomen suurlähetystö Mosambikissa

Kotisivu: <http://www.finland.org.mz>

Sähköposti: sanomat.map@formin.fi

Suomi–Moçambique -seura

<http://www.kaapeli.fi/mosambik>

Suomi–Moçambique -seuran kotisivuilla on listattu muun muassa Mosambikia käsittelevää kirjallisuutta sekä seuran omia julkaisuja.

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–13-vuotiaita. Alakoulu kestää 7 vuotta ja yläkoulu 3 vuotta. Yläkoulussa voi erikoistua myös tekniseen alaan. Lukio on 2-vuotinen ja oppilaitoksista valmistuvat saavat todistuksen Certificado de Habilitações Literárias (Secondary School Leaving Certificate). Toisen asteen tutkinnon voi suorittaa myös teknisellä linjalla.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta tarjoavat Mosambikissa sekä yksityiset että julkiset oppilaitokset. Portugalilaiset perustivat vuonna 1962 ensimmäisen yliopiston, josta muodostui myöhemmin nykyinen Universidade Eduardo Mondlane (<http://www.uem.mz>). Yksityisiä yliopistoja tuli lisää 1990-luvulla, mikä mahdollisti korkeakouluopiskelijoiden määrän kasvun. Vuosina 1996–1999 opiskelijoiden määrä yksityisissä yliopistoissa kymmenkertaistui. Naisien osuus kaikista korkeakouluopiskelijoista on noin kolmannes. Yksityisissä oppilaitoksissa naisopiskelijoiden määrä on hieman korkeampi kuin julkisissa yliopistoissa.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen korkea-asteen tutkinto on Bacharelato, johon tarvitaan 2–3 vuoden opinnot. Seuraavan tason tutkinto on kandidaatin tutkintoa vastaava Licenciatura, ja koulutusohjelmaan pääsemiseen vaaditaan hyvillä tai erittäin hyvillä arvosanoilla suoritettu Bacharelato. 2 vuotta opiskelua vaativa Licenciatura on mahdollista suorittaa maataloudesta, eläinlääketieteestä, insinööri-alalta, arkkitehtuurista ja lääketieteistä. Äskettäin käyttöön otettuun, maisterin tutkintoa vastaavaan kolmannen tason Mestrado-tutkintoon vaaditaan myös vähintään 2 vuoden opiskelu Bacharelaton jälkeen. Mosambikin uuden koululain mukaan Mestrado-tutkinnon suorittanut voi jatkaa tohtorin tutkintoa suorittamaan ja valmistua tohtoriksi 3–5 vuoden opiskelulla.

Opettajankoulutusjärjestelmä on uudistumassa Mosambikissa tulevina vuosina. Jatkossa peruskoulunopettajiksi kouluttautuvat opiskelevat todennäköisesti 2 vuotta opettajankoulutuslaitoksissa. Lukion opettajien koulutus kestää 4 vuotta yliopistossa tai pedagogisissa instituuteissa. Yliopistossa opettavien täytyy olla vähintään Licenciatura-tutkinnon suorittaneita.

Akateemisen vuoden pituus vaihtelee, joillakin oppilaitoksilla se kestää helmikuusta kesäkuuhun ja heinäkuusta joulukuuhun, toisilla elokuusta joulukuuhun ja tammikuusta kesäkuuhun.

Opetuskieli on **portugali**.

Opinnot **arvostellaan** Bacharelatossa arvosanoin hyväksytty, hyvä, erittäin hyvä. Licenciaturassa opintojen arvosteluasteikko on 1–20, jossa tyydyttävän raja on 13.

Lukuvuosimaksut ovat ulkomaalaisille noin 2 500 USD vuodessa.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Chilundo, Arlindo. *INHEA: Mozambique Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Mozambique.htm

Global.Finland. *Tietopankki*.
<http://global.finland.fi>

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Mário, Mouzinho, Peter Fry, Lisbeth Levey & Arlindo Chilundo: *Higher Education in Mozambique*. Oxford: James Currey, 2003.

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministério da Educação e Cultura
Kotisivu: <http://www.mec.gov.mz> (vain portugaliiksi)

Universidade Eduardo Mondlane (UEM)
Kotisivu: <http://www.uem.mz>

Kirjallisuutta

Amagamulamulazetxê ja muita leikkejä Mosambikista / António Prista, Mussá Tembe, Hélio Edmundo. Suomi–Moçambique -seura, 2004.

A different kind of war story / Carolyn Nordstrom. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, cop. 1997.

Flamingon viimeinen lento / Mia Couto. Helsinki: Like, 2001. Mosambikilaista kaunokirjallisuutta.

From war to peace on the Mozambique–Malawi borderland / Harri Englund. London: Edinburgh University Press, cop. 2002.

A history of Mozambique / Malyn Newitt. London: Hurst & Company, cop. 1995.

Kupilikula: governance and the invisible realm in Mozambique / Harry G. West; based on research conducted in collaboration with Marcos Agostinho Mandumbwe and with assistance from Eusébio Tissa Kairo and Felista Elias Mkaima. Chicago: University of Chicago Press, 2005.

Mathapa ja muita ruokaohjeita Mosambikista / toimittaneet Anna-Riitta Jyrkinen, Rosa Anttonen, Seija Karhu; Suomi–Moçambique -seura, Kellokosken sairaalan kummisairaala-toimikunta. [Helsinki]: Suomi–Moçambique -seura, 2002.

Mosambikin taistelu / Eduardo Mondlane. Helsinki: Like, Suomen rauhanpuolustajat, 2000.

Vuohia ja utopioita: mosambikilainen omalla maallaan / Erja-Outi Heino. Helsinki: Like, Suomen rauhanpuolustajat, 2001.

Namibia

Edustustojen yhteystiedot

Suomen suurlähetystö Namibiassa

Kotisivu: <http://www.finland.org.na>

Sähköposti: sanomat.win@formin.fi

Suomen Kunniakonsulaatti, Walvis Bay

Sähköposti: web9_libolly@namibnet.com

Lähin Namibian suurlähetystö Ruotsissa

Kotisivu: <http://www.embassyofnamibia.se>

Sähköposti: info@namibiaembassy.se

Koulutusjärjestelmä

Historiaa, haasteita ja visioita

Ennen vuotta 1979 Namibian alueella ei ollut tarjolla korkeakoulutusta, vaan sitä varten oli hakeuduttava Etelä-Afrikkaan, jonka osavaltio Namibia oli. Edelleen vain noin 2 % väestöstä pystyy kouluttautumaan yliopistoon saakka. Namibian opetusministeriön (Ministry of Higher Education) mukaan korkeakouluissa opiskelevien määrä kaksinkertaistui reilusti 1990-luvulla 4731 opiskelijasta 10 212 opiskelijaan.

Vuosittaisesta valtionbudjetista koulutukseen käytetään noin 23–28 %, ja bruttokansantuotteesta koulutuksen osuus on noin 6 % (2006). Peruskoulun jälkeinen opetus on maksullista.

Kolmella alimmalla luokalla suositellaan käytettäväksi opetuksessa lapsen äidinkieltä, mutta neljännessä luokasta ylöspäin kaikki opetus tapahtuu englanniksi. Paikallisia kieliä voi opiskella oppiaineena.

Namibian itsenäistymisen jälkeen (1990) hallitus julisti koulutuksen kuuluvan tärkeimpiin kansallisiin hankkeisiin. Koulutusjärjestelmän uudistaminen toteutui pääosin vuoteen 1999 mennessä. Namibian koulutusministeriön viimeisin linjaus Vision 2030 (http://www.npc.gov.na/vision/vision_2030bgd.htm) sisältää seuraavia osa-alueita:

- lukiotason kapasiteetin parantaminen ja laadun parantaminen, monipuoliset opiskeluohjelmat
- ammatillisen koulutuksen kehittäminen
- kansallisten inhimillisten resurssien parantaminen
- tieteen ja teknologian hyväksikäyttö maaseudun ja yhteisöjen kehityksessä, pienteollisuuden kehittäminen
- korkeakoulutusjärjestelmän suunnittelu ja kehittäminen Namibian kansallisiin ja opiskelijoiden tarpeisiin
- kansallisen tutkimus- ja kehityskapasiteetin lisääminen

Koulutusjärjestelmän suurimpia ongelmia ovat infrastruktuurin ja oppimateriaalin puute, liian pieni rahoitus, koulutetun henkilökunnan puute ja HIV:n vaikutukset. Alueiden välillä on myös suuria eroja opetukseen osallistumisessa ja opetuksen laadussa. Lisäksi nopea väestönkasvu, talouskasvun pysähtyneisyys, opetuksen maksullisuus ensimmäisten kymmenen vuoden jälkeen ja pitkät välimatkat ovat esteitä koulutuksen kehittämiseksi. Yliopistotutkinto ei myöskään takaa työpaikkaa, päinvastoin: suuri osa valmistuneista akateemisista nuorista jää työttömäksi, ellei heillä ole mitään käytännön ammattitaitoa.

Yleissivistävä koulutus

Varhaiskasvatuksesta (0–5-vuotiaat) huolehtivat pääasiassa yhteisöt, kansalaisjärjestöt, kirkot ja yksityiset henkilöt. Viralliseen koulutusjärjestelmään kuuluu 7 vuotta pakollista ja ilmaista alakoulun koulutusta (Primary School, 5–12-vuotiaille), 3 vuotta yläkoulua (Junior Secondary School, 12–15-vuotiaille) ja 2 vuotta lukiota (Senior Secondary School, 15–17-vuotiaille). Lukiotodistus (International Certificate of Secondary Education, ICSE), mahdollistaa yliopistoon jatkamisen.

Korkeakoulutus

Nykyisin kolmannen asteen koulutuksesta vastaa Namibiassa University of Namibia (<http://www.unam.na/>), joka perustettiin hallituksen määräyksellä 1992. Yliopistossa oli noin 9 000 opiskelijaa vuonna 2003, mutta lähes puolet heistä oli etäopiskelijoita.

Windhoekissa toimii myös Academy for Tertiary Educationista vuonna 1995 luotu ammattikorkeakoulu, Polytechnic of Namibia (<http://www.polytechnic.edu.na/>). Se tarjoaa teknistä ja ammatillista korkeakoulutusta, muun muassa insinööri, IT-, viestintä-, sihteerin-, maatalous-, matkailu- ja liiketalouskoulutusta.

Yliopistotutkinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla myönnettäviä tutkintoja ovat kolmen vuoden opiskelun jälkeen myönnettävä ammattitutkinto Diploma, 2–3 vuoden jälkeen myönnettävä tutkintotodistus Certificate ja kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree). Toinen taso on maisterin tutkinto (Master's Degree), joka vaaditaan vuoden opiskelu kandidaatin tutkinnon suorittamisen jälkeen. Maisterin tutkintoon kuuluu tutkimuksen ja lopputyön tekeminen sekä suullinen tai kirjallinen koe tai vaihtoehtoisesti pienempi kirjoitustyö ja laajempi kirjallinen koe. Kolmas taso yliopistossa on tohtorin tutkinto (Doctorate), jota varten tulee opiskella vähintään 2 vuotta täysipäiväisesti, kirjoittaa väitöskirja ja suorittaa väitöskirjaan perustuva kirjallinen koe.

Opettajien koulutuksesta vastaavat 4 opettajankoulutuslaitosta (College of Education) eri puolilla maata. Peruskoulun opettajan tutkinto kestää 3 vuotta. Lukion opettajia koulutetaan University of Namibian kasvatustieteellisessä tiedekunnassa (Faculty of Education).

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 47 % (UIS 2006, <http://stats.uis.unesco.org>).

Opetuskieli on **englanti**.

Korkeakoulutuksessa käytetään opintosuoritusten **arvostelussa** joko asteikkoa A–E (A = korkein, D = tyydyttävä, E = hylätty) tai 4.00–0.00.

Akateeminen vuosi kestää **tammi/helmikuusta marraskuuhun**.

Yliopistojen **lukuvuosimaksut** vaihtelevat reilusta 3 000–12 000 Namibian dollarin välillä (noin 270–1 100 euroa). Yksi kurssi maksaa ammattikorkeakoulussa noin 500–1 100 Namibian dollaria (noin 50–100 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Otaala, Barnabas. *INHEA: Namibia Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Namibia.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Higher Education, Training and Employment Creation

Kotisivu: http://www.op.gov.na/Decade_peace/b_edu.htm

University of Namibia

Kotisivu: <http://www.unam.na>

Sähköposti: registrar@unam.na

Polytechnic of Namibia

Kotisivu: <http://www.polytechnic.edu.na/>

NIED

<http://www.nied.edu.na>

Namibian koulutuksen kehittämisen instituutti (National Institute for Education Development).

Kirjallisuutta

Ajatuseni Afrikka: vuosi rauhan sotilaana Namibiassa 1989–1990 / Jarno Koivumäki. Tampere: Pilot-kustannus, 2005.

Ambomaamme: suomalaisen lähetyskirjallisuuden me ja muut / Olli Löytty Tampere: Vastapaino, 2006 (Tampere : Tampereen yliopistopaino).

Helsinki–Opuwo–Helsinki: encounters with crafts, tourists and women in the local communities of Namibia / ed. Satu Miettinen. Helsinki: Like, 2003.

Namibia / Lizzie Williams. Bath: Footprint, 2006, 4. painos.

Namibia: elämää kuivuuden keskellä / toim. Maria Pikkarainen. Turun maantieteellinen seura, 2004.

Namibialainen keittokirja / Heli Kuusipalo; [piirroset: Risto Iita ja Samuel Kamati]. [Helsinki]: Suomi Namibia -seura, 2004 (Tampere: Tammer-Paino).

Välähdyksiä Namibian itsenäistymisestä / toim. Olle Eriksson. Helsinki: Suomi-Namibia-seura, 2005.

Nepal

Edustustojen yhteystiedot

Suomen suurlähetystö Nepalissa

Kotisivu: <http://www.finland.org.np>

Sähköposti: sanomat.kat@formin.fi

Lähin Nepalin edustusto Tanskassa

Kotisivu: www.nepalembassydenmark.org

Sähköposti: embdenmark@gmail.com

Suomi–Nepal -ystävyyssseura

Kotisivu: <http://www.nepal.fi>

Sähköposti: suomi-nepal@kaapeli.fi

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Nepalissa alakoulu (Primary School) on 5-vuotinen. Jo alakoulun jälkeen voi halutessaan jatkaa ammattioppilaitoksessa (Technical School). Toisen asteen koulutus on jaettu kolmeen osioon, 3 + 2 + 2 vuotta (Lower Secondary, Upper Secondary ja Higher Secondary). Viimeiset kaksi vuotta vastaavat lukioa Suomessa. Toisen asteen koulutuksen päätyttyä oppilaat saavat School Leaving Certificaten (SLC). Lukiolaiset valitsevat neljän suuntauksen väliltä: humanistiset tieteet, luonnontieteet, taloustieteet ja käyttäytymistieteet. Viimeiset vuodet toiseen asteen koulutuksesta olivat ennen osa yliopisto-opetusta, mutta tilanne on muuttumassa ja koko toiseen asteen opetus halutaan erilleen yliopistoista.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta tarjoavat Tribhuvan University, Mahendra Sanskrit University, Kathmandu University, Purbhanchal university ja PB Korala Institute of Health Science. Tribhuvan University on suurin ja kattaa viisi opistoa, neljä tutkimuskeskusta, neljä tiedekuntaa sekä yli 60 pysyvää kampusta. Viranomaiset, jotka vastaavat korkeakoulusuunnittelusta ovat Ministry of Education ja National Planning Commission. Yliopistot ovat itsenäisiä.

Yliopisto-opinnot rakentuvat kuten Euroopassakin. Kandidaatin tutkinnon suorittaminen kestää 3–5 vuotta. Lääketieteelliset opinnot ja osa muista opinnoista tosin vaativat 5 vuoden opintoja. Maisterin tutkinto kestää 2–3 vuotta. Postgraduate diplomaan vaaditaan noin 2 vuoden opinnot. Tohtorin tutkinto on noin 3-vuotinen.

Ei-yliopistollisia opintoja voi suorittaa ammattioppilaitoksissa ja osaksi myös yliopistoissa. Tämä on kuitenkin

kin parasta aikaa muuttumassa. 2-vuotisia ohjelmia voi suorittaa esimerkiksi metsä- ja maataloustieteissä ja eläintieteissä. Teknillisten ja lääketieteen alojen opinnot ovat vuotta pidempiä.

Opettajankoulutuslaitoksia on erilaisia. Edellytys niihin pääsemiselle on School Leaving Certificaten suorittaminen. Minimivaatimus esikouluohjaajiksi pyrkiville on 2-vuotinen ohjelma josta oppilaat saavat Certificate of Education -todistuksen. Ohjelma on opetusministeriön alainen. Alakoulun opettajien koulutus aloitetaan jo lukio-opintojen aikana. Sen jälkeen seuraa noin 3-vuotinen kandidaatin tutkinto. Ohjelmia tarjoaa muun muassa Tribhuvan University sekä University of Kathmandu's School of Education. Tribhuvan University tarjoaa myös 2-vuotisen maisteriohjelman, Master of education and Postgraduate Diploma Course, joka vaaditaan lukio- ja korkeakoulutason opettajilta.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 28 % (UIS 2004, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi **alkaa heinäkuussa ja päättyy kesäkuussa**.

Opetuskielet ovat **englanti ja nepal**.

Opintosuoritukset yliopistoissa arvioidaan siten, että ne jaetaan kolmeen ryhmään: 60 % ja tämän ylittävät, 45–59 % ja 33–44 %. Lisäkategoriata (yli 75 %) käytetään jossain tapauksissa (yleisesti esimerkiksi Tribhuvan Universityssä). Joissakin ohjelmissa käytetään enimmäkseen hyväksytyt/hylätty -asteikkoa.

Lukuvuosimaksut paikallisilta ovat 6 000–330 000 rupeeta (n. 55–3 100 euroa) ja ulkomaisilta opiskelijoilta 660 000 rupeeta (noin 6 100 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Suomi–Nepal -seura
<http://www.nepal.fi/index.php?lang=Fi>

Suomen Kehitysyhteistyön Palvelukeskus: *Nepal*
<http://www.kepa.fi>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education
Nepalin opetusministeriön sivut.
Kotisivu: <http://www.moe.gov.np/>
Sähköposti: infomoe@most.gov.np

Kathmandu University
Dhulikhel Kavre, Nepal
Kotisivu: <http://www.ku.edu.np/>
Sähköpostiosoite: web@ku.edu.np

Kirjallisuutta

Nepal / Mayhew, Bradley (Bradley Mayhew, Joe Bindloss, Stan Armington). Lonely Planet, 2006 [Melbourne]: 7th ed.

The inheritance of loss / Kiran Desai. New York : Grove Press, 2006

A history of Nepal / John Whelpton. Cambridge : Cambridge University Press, 2005

Forget Kathmandu: an elegy for democracy / Thapa, Manjushree. New Delhi : Penguin Books India, 2005

Himalaya / Michael Palin. Photographs by Basil Pao. London: Orion Books, 2005

"Jos nainen lepää, sakaali vie kanat": tyttöjen ja naisten asema Nepalissa / Kati Mattila. Helsinki, Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2005 (erikoistyö)

Nicaragua

Edustustojen yhteystiedot

Suomen suurlähetystö Nicaraguassa

Kotisivu: <http://www.finlandia.org.ni>

Sähköposti: sanomat.mgu@formin.fi

Lähin Nicaraguan suurlähetystö Tanskassa

Sähköposti: Embajada@emb-nicaragua.dk

Suomi–Nicaragua -seura

Kotisivu: <http://www.suominicaraguaseura.fi/>

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Nicaraguassa oppivelvollisuus käsittää ainoastaan 6 vuoden mittaisen alakoulun (Primaria). Alakoulu aloitetaan 6-vuotiaana ja se on ilmainen. Opintojen päätyttyä oppilaat saavat Diploma de Educación Primarian. Yläkoulu (Secundaria) on 3-vuotinen. Näistä opinnoista oppilaat saavat Diploma de Curso Básicon. Tämän jälkeen oppilaat voivat halutessaan jatkaa 3-vuotisessa ammatillisessa oppilaitoksessa tai lukiossa. Suoritetuista lukio-opinnoista myönnetään todistus (Bachillerato en Humanidades / Ciencias), joka on edellytys korkeakouluun pyrkimiselle.

Korkeakoulutus

Yliopisto-opintoja tarjoavat yliopistot, teknilliset korkeakoulut ja tutkimuskeskukset (Centros de investigación y de capacitación). Osa yliopistoista ovat yksityisiä ja osa valtion hallussa. Yliopistolautakunta Consejo Nacional

de Universidades (CNU) vastaa kaikesta korkeakoulusuunnittelusta. Yliopisto-opintojen kandidaatin tutkinnon (Licenciatura), voi suorittaa noin 4–5 vuodessa. Ammatilliset vaatimukset täyttyvät joidenkin alojen kohdalla 2 vuoden opintojen jälkeen, mutta esimerkiksi lääkärin ammattiin haluavien kohdalla vasta 6 vuoden jälkeen. Maisteriopinnot (Maestría) kestävät 2 vuotta. Jatko-opintoja tarjotaan monella tieteenalalla, yleensä ne suoritetaan yhdisteltävien lyhytkurssien muodossa (Diplomas).

Ei-yliopistollisia opintoja tarjoavat ammattioppilaitokset. Opinnot kestävät 2–3 vuotta ja niistä valmistuu Técnico superioriksi. Niiden jälkeen voi joissain tapauksissa jatkaa yliopistotasolle. Teknilliset ammattikoulut tarjoavat 2 vuoden mittaisia ohjelmia.

Opettajankoulutus (Training of pre-primary and primary/basic school teachers) suoritetaan yhteensä 5-vuotisessa ohjelmassa, joiden aikana luetaan kolmena vuonna yleistä kasvatustiedettä. Erikoistuminen tapahtuu kahtena viimeisenä vuonna, jonka jälkeen oppilaalle myönnetään Diploma de Maestro de Educación Primaria. Yläkoulun opettajat (Training of secondary school teachers) saavat 4 vuoden opintojen jälkeen Título de Profesor en Educación Media:n ja kandidaatin tutkinnon Licenciaturan.

Naisten osuus yliopisto-opiskelijoista on 42 % (UIS 2003, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi on **maaliskuusta joulukuuhun**.

Opetuskieli on **espanja**.

Opintosuoritukset arvostellaan asteikolla 0–100 %, **hyväksytyin ja hylätyn raja kulkee 70 %:n kohdalla**.

Lukuvuosimaksut ovat 0–500 Cordoba Oroa paikallisilta (noin 20 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministerio de Educación, Cultura y Deportes
(Ministry of Education, Culture and Sports)
Kotisivu: <http://www.mined.gob.ni/>

Consejo Nacional de Universidades
(National Council of Universities)
Korkeakoulutusta ohjaavan tahon sivusto.
Kotisivu: <http://www.cnu.edu.ni>

Kirjallisuutta

Las aventuras culturales = Poimintoja nicaragualaisesta kulttuurista / toimituskunta: Rea Niemi, Marika Anneli Pasanen, Anna Perttula: Helsinki : Suomi–Nicaragua -seura, 2006.

Central America / Manuela S. Zoninsein, editor; Jonathan Bardin, associate editor, Andrew Crespo, associate editor; researcher-writers Ian Campbell. New York: St. Martin's Press, cop. 2005.

La socioeconomía nicaragüense = Nicaraguan talouselämä / toimittanut Marika Pasanen, Helsinki: Suomi–Nicaragua -seura, 2004.

Hijos del maíz: lasten asema ja ruokaturva Nicaraguassa / toimituskunta: Niina Mälkiä, Tiina Nuto, Helsinki: Suomi–Nicaragua -seura, 2003.

El medio ambiente: ihminen ja ympäristö Nicaraguassa / toimittanut Nina Mälkiä, Helsinki: Suomi–Nicaragua -seura, 2003.

Nigeria

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Nigerian suurlähetystö Ruotsissa

Tyrgatan 8 (Box 628)

101 32 Stockholm, Sverige

Sähköposti: nigeria.embassy@swipnet.se

Suomen suurlähetystö Abujassa

Kotisivu: <http://www.finlandnigeria.org>

Sähköposti: sanomat.aba@formin.fi

Koulutusjärjestelmä

Historiaa

Lähetysaarnajat perustivat ensimmäiset länsimaiset koulut Nigerian alueelle 1800-luvun puolessavälissä. Vuoteen 1950 mennessä Nigeriassa toimi kouluja kaikilla asteilla, korkeakouluihin saakka. Nigeriassa toimii edelleen rinnakkain kolme koulutusjärjestelmää: paikalliset koulut varsinkin maaseudulla, koraanikoulut ja länsimaalainen koulutusjärjestelmä.

Maan itsenäistymisen jälkeen koulutus on kuulunut tärkeänä osana hallituksen toimintasuunnitelmaan, ja joinakin vuosina koulutukseen on käytetty jopa 40 % vuosibudjetista. 1960- ja 70-luvuilla eri puolille maata perustettiin 6 uutta yliopistoa. Korkeakouluopiskelijoiden määrä on kasvanut räjähdysmäisesti 1960-luvulta eteenpäin: vuosien 1975–1983 välillä Nigeriaan perustettiin jälleen 14 uutta yliopistoa ja useita ammatti-korkeakouluja.

1980-luvulla koulutusjärjestelmä ajautui laajaan kriisiin, jonka suurimpia syitä oli rahan puute ja opiskelijoiden heikko englannin kielitaito. Yksi kriisin seurauksista oli laajamittainen aivovuoto Nigeriasta, joka jatkuu edelleen. Huonon palkan ja akateemisen vapauden puuttumisen vuoksi suuri osa korkeakoulutetuista nigerialaisista muuttaa valmistuttuaan pois maasta.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–15-vuotiaita. Alakoulu (Primary School) kestää 6 vuotta ja yläkoulu (Junior Secondary School) 3 vuotta. Yläkoulu ja ammatillinen koulutus kuuluvat toisen asteen koulutukseen ja niihin pyritään kokeiden kautta. Ammatillinen koulutus kestää 6 vuotta ja alkaa jo 12-vuotiaana, samaan aikaan kuin yläaste. Ylempi toinen aste/lukio (Senior Secondary School) on 3-vuotinen ja sen suorittanut saa todistuksen Senior School Certificate (SSSC). Päästäkseen yliopistoon opiskelijoiden täytyy läpäistä ylioppilaskoe, University Matriculation Examination (UME).

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusjärjestelmä laajenee jatkuvasti. Vuonna 2001 maassa oli 45 yliopistoa, joista 25 oli valtakunnallisia (federal), 16 osavaltion (state) ja 4 yksityistä yliopistoa. Maassa on yhteensä lähes miljoona korkeakouluopiskelijaa 200 eri oppilaitoksessa. Yliopistot ovat melko suuria, esimerkiksi lukuvuonna 2001 Ibadanin yliopistossa (<http://www.ui.edu.ng>) oli yli 21 000 opiskelijaa ja Lagosin yliopistossa (<http://www.unilag.edu.ng>) vuonna 2006 yli 39 000 opiskelijaa.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla suoritetaan yleensä 4 vuodessa kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree), ammattiin johtavan tutkinnon (Professional Degree) suorittaminen kestää 5 vuotta ja lääketieteellisillä aloilla 6 vuotta. Toinen taso on maisterin tutkinto (Master's Degree), jonka suorittaminen kestää 1–2 vuotta kandidaatin tutkinnon jälkeen. Tohtorin tutkinto (Doctorate) kuuluu kolmannelle tasolle ja tutkinto myönnetään yleensä 2–3 vuoden opintojen jälkeen.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 41% (UIS 2005, <http://stats.uis.unesco.org>).

Ei-yliopistolliset koulutusohjelmat kestävät 1–3 vuotta. Oppilaitokset tarjoavat kaksivaiheisia, 2-vuotisia tutkintoja nimeltä National Diploma ja Higher National Diploma. Lisäksi teknillisillä aloilla voi suorittaa tutkintotodistuksen (Certificate) 1–3 vuodessa.

Peruskoulun alakoulun **opettajia** koulutetaan opettajankoulutuslaitoksissa 4 vuodessa; tutkintotodistus on nimeltään Nigerian Certificate in Education. Toisen asteen opettajilta vaaditaan yliopisto-opintoja.

Akateeminen vuosi kestää **syys/lokakuusta kesä/heinäkuuhun**. Lomakausi on yliopistosta riippuen kesä- ja lokakuun välillä.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 3.50+ –2.00:

- 3.50+ = kunniamaininta (Distinction)
- 3.00–3.49 = ylempi ansio (Upper Credit)
- 2.50–2.99 = alempi ansio (Lower Credit)
- 2.00–2.49 = hyväksytty (Pass)

Kandidaatin tutkinto arvostellaan seuraavasti: 1st class (70–100), 2nd class upper division (60–69), 2nd class lower division (50–59), 3rd class pass (40–49).

Lukuvuosimaksut ovat nigerialaisille opiskelijoille 2 000–8 000 nairan välillä (noin 10–40 euroa), ulkomaalaisille opiskelijoille 6 000–35 000 nairan välillä (noin 30–170 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Jibril, Munzali. *INHEA: Nigeria Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Nigeria.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Federal Ministry of Education

Sähköposti: enquires@fme.gov.ng

Kotisivu: <http://www.fme.gov.ng/>

National Universities Commission

Sähköposti: webmaster@nuc.edu.ng

Kotisivu: <http://www.nuc.edu.ng>

Linkkejä Nigerian korkeakouluihin.

Kirjallisuutta

Half of a yellow sun / Chimamanda Ngozi Adichie. London: Fourth Estate, 2006.

Minä, Safiya: nigerialaisen naisen tarina / Safiya Hussaini Tungar Tudu Raffaele Maston kanssa; suomentanut Mirja Halonen. Otava, 2004.

Tunnetuimpia nigerialaisia kaunokirjailijoita ovat muun muassa Wole Soyinka, Chinua Achebe ja Amos Tutuola. Heidän teoksiaan on myös suomennettu.

Norsunluurannikko

Edustustojen yhteystiedot

Norsunluurannikon edustusto Tanskassa

Gersonsvej 8,

2900 Hellerup, Tanska

Sähköposti: ambaivoire@mail.tele.dk

Lähin Suomen suurlähetystö Abujassa (Nigeria)

Kotisivu: <http://www.finlandnigeria.org>

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Alakoulu kestää 6 vuotta ja sen päätteeksi oppilaat saavat Certificat d'Etudes primaires élémentaires (CEPE) -todistuksen. Toisen asteen koulutus on jaettu kahteen tasoon. Yläkoulu on 4-vuotinen ja johtaa todistukseen Brevet d'Etudes du premier Cycle (BEPC). Seuraava taso, lukio (Lycée) kestää 3 vuotta ja johtaa Baccalauréat/ Diplôme de Bachelier de l'Enseignement du second Degré -tutkintoon. Toisen asteen opinnot voi suorittaa myös teknillisissä tai ammatillisissa laitoksissa. Valmistuneet saavat todistuksen Baccalauréat technique.

Korkeakoulutus

Ensimmäinen korkeakoulutuksen keskus (Higher Education Center) perustettiin Norsunluurannikolle vuonna 1958 ja se sai yliopistotatuksen vuonna 1964. Nykyään korkeakoulutusta tarjoaa kolme yliopistoa (Université de Cocody, <http://univ-cocody.ci/>, Université d'Abobo-Adjamé (<http://www.uabobo.ci/>) ja Université de Bouaké, <http://www.ubouake.ci/>), centres universitaires sekä ammattikorkeakoulut.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen korkeakoulututkinto on Diplôme universitaire d'Etudes générales (DEUG), johon tarvitaan 2 vuoden opinnot. Seuraava taso on vuoden pituinen ja johtaa Licenceen (kandidaatin tutkinto). Humanistisissa aineissa ja luonnontieteissä Maîtrisen (maisterin tutkinto) voi saada vuodessa Licencen jälkeen. Kolmannen tason opiskelut johtavat Diplôme d'Etudes supérieures spécialisées (DESS) ja Diplôme d'Etudes approfondies (DEA) tutkintoihin ja kestävät vuoden. Tohtorin tutkintoon vaaditaan vähintään 3 vuoden lisäopinnot (lääketieteessä 7 vuotta).

Alakoulun **opettajat** koulutetaan Centres d'Animation et de Formation Pédagogique (CAFOPs) 3 vuotta kestävällä kurssilla. Yläkoulun opettajien koulutus kestää 3 vuotta ja johtaa Certificat d'Aptitude pédagogique pour l'enseignement du premier cycle (collèges modernes)(CAPCM) -tutkintoon. Halutessaan he voivat jatkaa vielä yhden vuoden yliopistossa ja saada Licence-tutkinnon. Lukion opettajien on suoritettava Licence

d'Enseignement -tutkinto tai jos heillä on jo yliopistotutkinto, he voivat käydä vuoden kestävän kurssin yhdistettynä vuoden opetusharjoitteluun, mistä he saavat Certificat d'Aptitude pédagogique pour l'Enseignement du Second Degré (CAPES) -tutkinnon. Yliopisto-opettajilla on oltava hyvin arvosanoin suoritettu tohtorin tutkinto.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 33 % ja luku on vielä alhaisempi tiede- ja teknologia-aloilla (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta kesäkuuhun**.

Opetuskieli on **ranska**.

Opinnot **arvostellaan** asteikolla 0–20, jossa tyydyttävän raja on 10.

Lukuvuosimaksut ovat noin 200 000– 500 000 XOF (noin 320–800 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Houenou, Pascal Valentin et al. *INHEA: Côte d'Ivoire Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/CotedIvoire.htm

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'éducation nationale
<http://www.mesrsci.com/>
Opetusministeriön verkkosivut.

Kirjallisuutta

The afterlife is where we come from: the culture of infancy in West Africa / Alma Gottlieb. Chicago: University of Chicago Press, 2004.

Coffee, children and family relations: understanding reproductive change in western Côte d'Ivoire / Richmond Tiemoko.
The Hague: Institute of Social Studies, 2003.

Dan Ge performance: masks and music in contemporary Côte d'Ivoire / Daniel B. Reed. Bloomington: Indiana University Press, 2003.

Historical dictionary of Côte d'Ivoire (the Ivory Coast) / Robert J. Mundt. Lanham, MD: Scarecrow Press, 1995.

Rural development and fertility changes in Côte d'Ivoire / Aka Kouamé, Jona Schellekens & Alinda Bosch.
Amsterdam: KIT Publishers, cop. 2004.

Palestiinalaisalueet

Edustustojen yhteystiedot

Palestine General Delegation

Fredrikinkatu 25 A 10
Helsinki 00120
Postiosoite:
P.O.Box 351
Helsinki 00121
Sähköposti: pgd@palestinegd.fi

Suomen yhteystoimisto, Ramallah

Sähköposti: finrep@finrep.org
Kotisivu: <http://www.finrep.org/>

Koulutusjärjestelmä

Uudistuksia ja strategioita

Palestiinalaishallinnon alueilla on toteutettu vuodesta 1998 lähtien koulutus uudistusta, jonka toteuttaminen hidastui toisen intifadan (kansannousun) alkaessa vuonna 2000. Opetussuunnitelmia on standardoitu ja muokattu koulutusjärjestelmän jokaiselle vuosikurssille erikseen UNESCO:n avustamana. Myös oppimateriaaleja on pyritty kehittämään.

Tärkeimpänä tavoitteena Palestiinan koulutusstrategioissa on peruskoulutuksen mahdollistaminen kaikille, myös maaseudulla. Lisäksi tavoitteina on muun muassa parantaa koulutuksen laatua uusien opetussuunnitelmien avulla ja kehittää kouluhallintoa.

Ensimmäinen yliopisto Palestiinalaisalueilla perustettiin Hebroniin vuonna 1971. Nykyään alueella on 11 yliopistoa. Vuoden 2003 tietojen mukaan Palestiinassa on yli 136 000 korkeakouluopiskelijaa.

Väkivaltaisuuudet alueella ovat vaikuttaneet koulutukseenkin. Henkilövahingoilta ei ole välttytty ja lisäksi pulaa on rahasta: opiskelijoista lähes viidesosa ei ole pystynyt enää viime vuosina maksamaan lukuvuosimaksujaan. Talousvaikeuksissa olevat yliopistot ovat korottaneet lukuvuosimaksujaan ja alentaneet sisäänpääsyaatimuksiaan. Rajoitettu liikkuminen Palestiinalaisalueilla on myös hankaloittanut opiskelua. Avoimessa yliopistossa opiskeleekin yli 60 000 opiskelijaa.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee Palestiinalaisalueilla 6–16-vuotiaita. Peruskoulu kestää 10 vuotta ja toisen asteen oppilaitokset eli lukio (Secondary School) tai ammatillinen koulu (Technical Secondary School) 2 vuotta. Toisen asteen koulutuksen suorittamisesta saa todistuksen nimeltä Tawjihi.

Korkeakoulutus

Palestiinalaishallinnon alueella korkeakoulutusta tarjoavat 11 yliopistoa, 5 University Collegea ja 26 muuta oppilaitosta (Community College). Opetusministeriö (Ministry of Higher Education) valvoo ja koordinoi korkeakouluja kansallisten toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen taso on kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree), jonka suorittaminen kestää 4–5 vuotta. Toiselle tasolle kuuluvat 2 vuodessa suoritettava maisterin tutkinto (Master's Degree) tai vaihtoehtoisesti joissakin aineissa 1–2 vuotta kestävä koulutusohjelma Postgraduate Diploma, jota varten ei tarvitse tehdä omaa tutkimustyötä. Joissakin aineissa on mahdollista suorittaa myös tohtorin tutkinto (PhD). Tohtorin loppututkinnon suorittamiseen vaaditaan 3 vuoden opiskelu maisterin tutkinnon jälkeen.

Ei-yliopistollista, ylempää ammatillista koulutusta tarjoavat Community College-oppilaitokset, joiden 2-vuotinen koulutus johtaa ammatilliseen tutkintoon (Diploma).

Peruskoulun ja lukion opettajien tulisi olla yliopistotutkinnon suorittaneita ja opettajanpätevyyden (Teaching Diploma) hankkineita.

Etäopetusta tarjoaa vuonna 1985 perustettu Al-Quds Open University (<http://www.qou.edu>, myös nimellä Jerusalem Open University), jolla on 24 keskusta eri puolilla Länsirantaa ja Gazan aluetta.

Kolmannen asteen koulutukseen osallistuu 25% palestiinalaisista, mikä on enemmän kuin arabialueilla keskimäärin (15%). Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 54 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta toukokuuhun**. Lomakausi on 30.6.–31.8.

Opetuksen kieliä ovat **arabia ja englanti**.

Opintosuoritusten **arvosteluasteikkoja on useita**. Käytössä ovat ainakin asteikot A–E (A = paras, D = hyväksytty), 4–0 (4 = paras, 1 = hyväksytty) ja 99–40 (99 = paras, 60 = hyväksytty).

Palestiinalaiset maksavat **lukuvuosimaksuja** 650–1900 Jordanian dinaaria vuodessa (noin 760–2 200 euroa). Ulkomaalaisten opiskelijoiden maksut vaihtelevat 1 300–2 000 dinaarin välillä (noin 1 500–2300 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

UNESCO. *Help for Palestinian Higher Education*.
http://portal.unesco.org/education/en/ev.php-URL_ID=46271&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education and Higher Education
Kotisivu: <http://www.mohe.gov.ps/ENG/index.html>
Sähköposti: infomohe@gov.ps

Palestine: Education – Palestinian Universities
<http://www.palestine-net.com/education/>
Linkkejä Palestiinan koulutukseen liittyville sivuille sekä kaikkiin Palestiinan yliopistoihin.

International Higher Education
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/newsletter/News36/text005.htm
Lyhyt katsaus Palestiinan korkeakoulutuksen tilaan.

The Palestinian Curriculum Development Center
<http://www.pcdc.edu.ps/>
Koulutusohjelmien kehittämisen keskus.

Kirjallisuutta

A history of modern Palestine: one land, two peoples / Ilan Pappé. Cambridge University Press, 2004.

I saw Ramallah / Mourid Barghouti; translated by Ahdaf Soueif ; with a foreword by Edward W. Said. New York: Random House, 2003.

Israel and the Palestinian territories / Risha Kim Lee. Let's Go-opas. New York: St. Martin's Press, 2003.

Israel/Palestiina: kahden kansan luvattu maa / Hannu Reime. Helsinki: Like, Suomen rauhanpuolustajat, 2003.

Israelin ja Palestiinan konflikti / Pasi Päivinen. Helsinki: Edita, 2004.

Nurinkurin / Umayya Abu-Hanna. Helsinki: WSOY, 2003.

Palestiina / Joe Sacco; suomentanut Juhani Tolvanen. Helsinki: WSOY, 2004.

The Palestinian people: a history / Baruch Kimmerling, Joel S. Migdal. Harvard University Press, 2003.

Uskonto ja politiikka Lähi-Idässä / toim. Hannu Juusola ja Heidi Huuhtanen. Helsinki: Gaudeamus, 2002.

Yasir Arafat: a political biography / Barry Rubin, Judith Colp Rubin. Oxford University Press, 2003.

Peru

Edustustojen yhteystiedot

Perun suurlähetystö Helsingissä

Sähköposti: embassy.peru@peruemb.inet.fi

Suomen suurlähetystö Perussa

Kotisivu: <http://www.finlandiperu.org.pe>

Sähköposti: sanomat.lim@formin.fi

Lisäksi kunniakonsulaatit Arequipassa ja Cuscossa,
katso tarkemmat tiedot ulkoasiainministeriön kotisivuilta,
<http://formin.finland.fi>.

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee Perussa 5–16-vuotiaita. Vuoden kestävä esikoulu on suoritettava ennen alakouluun menoa. Alakoulu kestää 6 vuotta. Toisen asteen koulutus kestää 5 vuotta ja se on jaettu kahteen sykliin. Ensimmäinen sykli sisältää 2 vuoden yleisopinnot ja toinen 3 vuoden erikoistumisopinnot. Toisessa syklissä oppilaat valitsevat joko teknillisen tai akateemisen linjan. Valmistuttuaan oppilaat saavat todistuksen (certificado), jossa käy ilmi heidän erikoistumisensa. Ennen vuoden 1997 uudistuksia oppilaat olivat oikeutettuja jatkamaan pääsykokeiden kautta suoraan yliopistoon, vaikka useimmat kävivät vuoden kestävä valmennuskurssin sitä ennen. Uudistuksissa vuonna 1997 luotiin kuitenkin uusi certificadon jälkeinen opiskelutaso, joka johtaa bachillerato-tutkintoon.

Korkeakoulutus

Perun vanhin yliopisto, Universidad Nacional Mayor de San Marcos (UNMSM, <http://www.unmsm.edu.pe/>), perustettiin vuonna 1551. Pitkästä perinteestä huolimatta Perussa oli vuonna 1962 vain seitsemän yliopistoa. 1960-luvulla yliopistojen määrä kuitenkin nelinkertaistui ja myös opiskelijamäärät kasvoivat huomasti. Silti vielä vuonna 1980 yliopistoja oli 35. Nykyään yliopistoja on 78, joista valtion yliopistoja on 33 ja yksityisiä 45. Yliopistoissa opiskelee nykyään yhteensä 500 000 opiskelijaa.

Perussa on viidenlaisia korkeakouluja: julkisin korkeakouluja (universidad pública), yksityisiä korkeakouluja (universidad privada), teknillisiä yliopistoja (instituto superior tecnológico), pedagogisia korkeakouluja (instituto superior pedagógico) ja jatko-opiskeluun erikoistuneita laitoksia (centro superior de postgrado).

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kahdelle tasolle**. Ensimmäisen yliopistotutkinto on pregrado ja sisältää 2 vuoden yleisopinnot. Opiskelijan on saatava opinnoistaan ja loppuentistä tietyt pisteet, jotta hän pääse jatkaamaan opintojaan. Erikoistumisopinnot kestävät 2–5 vuotta ja johtavat kandidaatin tutkintoon (Bachiller). Lopputyön tekeminen kestää 6 kuukaudesta vuoteen ja johtaa maisterin tutkintoon (Licenciaturaan) tai ammattinimikkeeseen kuten Ingeniero (insinööri), Médico (lääkäri), Abogado (asianajaja) tai Economista (ekonomisti). Yleensä Licenciaturaan johtavat opinnot kestävät keskimäärin 5 vuotta. Licenciatura mahdollistaa työelämään pääsyn. Korkeakoulutuksen toinen taso (postgrado) sisältää Maestríaan (erikoistumisopintoja) ja tohtorin tutkintoon (Doctorado) johtavat opinnot. Molemmat ovat 4 lukukauden pituisia.

Ei-yliopistolliset opinnot. Teknillistä ja ammatillista korkeakoulutusta tarjotaan teknillisissä korkeakouluissa (institutos superiores tecnológicos) ja pedagogisissa instituuteissa (institutos superiores pedagógicos). Muita tieteenaloja opetetaan kansallisissa oppilaitoksissa (esimerkiksi National School for Public Health, National School for Public Administration). Näillä oppilaitoksilla ei kuitenkaan ole samanlaista autonomiaa kuin yliopistoilla, vaan ne ovat vastuussa opetusministeriölle ja muille asiaankuuluville ministeriöille. Koulutus kestää 3–5 vuotta ja johtaa eri alojen Técnico- ja Experto-tutkintoihin.

Opettajakoulutusta järjestetään yliopistoissa ja pedagogisissa instituuteissa (ISP). Peruskoulun opettajien koulutus kestävää 10 lukukautta, toisen asteen opettajien koulutus (Profesor) 3–5 vuotta riippuen alasta, yliopisto-opettajat koulutetaan yliopistossa. Suurin ongelma Perun koulutusjärjestelmässä on ollut pätevien opettajien rekrytointi. Esimerkiksi vuonna 1999 hakijoita oli 110 000, joista 29 256 otettiin harkintaan, mutta vain 17 000 läpäisi kokeen. Lisäksi vain 1 % heistä sai korkeamman arvosanan kuin 14.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 51 % (UIS 2006, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **huhtikuusta joulukuuhun**.

Opetuskieli on **espanja**.

Opinnot **arvostellaan** arvoasteikolla 0–20, jossa tyydyttävän raja on 11.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Fulbright. *Education and grading system in Peru*.
http://www.fulbrightperu.info/eprograma_pr.htm

Global Foundation for Management Education. *A Global Guide to Management Education 2006: Peru*.
http://www.gfme.org/global_guide/pdf/173-176%20Peru.pdf

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

StateUniversity. *Education Encyclopedia – Peru*.
<http://education.stateuniversity.com/pages/1191/Peru-HIGHER-EDUCATION.html>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministerio de Educación

<http://www.minedu.gob.pe>

Perun opetusministeriön sivut.

Universities and Colleges in Peru

http://www.canadian-universities.net/World_Universities/Peru.html

Linkkejä korkeakouluihin Perussa.

La Asamblea Nacional de Rectores

<http://www.anr.edu.pe>

Perun rehtorien neuvoston kotisivu.

Kirjallisuutta

The Ancient kingdoms of Peru / Nigel Davies. London: Penguin Books, 1997.

Andien ihminen: Ihminen ja ympäristö Keski-Andeilla: kirjoituksia Perun ja Bolivian kulttuureista esihistoriasta tasavaltalaisaikaan / Martti Pärssinen. Madrid: Suomen Madridin-instituutti; Veikkola: Tietoteos Consultor [jakaja], 2004.

Fujimorin Peru: Uusliberalismi, liikainen sota ja kehitysyhteistyö / Teivo Teivainen. Helsinki: Like, Suomen rauhanpuolustajat, 1999.

Peru: a guide to the people, politics and culture / Jane Holligan de Díaz-Límaco. London: New York: Latin America Bureau, Interlink, 1998.

The Rough guide to Peru / Dilwyn Jenkins. New York; London; Delhi: Rough guides, 2006.

Ruanda

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Ruandan edustusto Ruotsissa

Kotisivu: <http://www.netherlandembassyrwanda.org>

Sähköposti: kig@minbuza.nl

Lähin Suomen suurlähetystö Tansaniassa

Kotisivu: <http://www.finland.or.tz>

Sähköposti: sanomat.dar@formin.fi

Kunniakonsulaatti Ruandassa

Sähköposti: finlandhonconsulate.rwanda@yahoo.com

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 7–13-vuotiaita. Alakoulu (primary education) kestää 6 vuotta. Toisen asteen koulutukseen (secondary education) pyritään pääsykokeiden kautta ja se on jaettu kahteen 3 vuoden sykliin. Ensimmäinen sykli on sama kaikille oppilaille ja johtaa todistukseen Certificat de Fin de Tronc commun. Toinen sykli johtaa todistukseen Diplôme de Fin d'Etudes secondaires. Toisen asteen teknillisiä kursseja on myös tarjolla. Kurseille pääsee joko yläkoulun jälkeen tai suoraan alakoulusta ja ne ovat 2–4-vuotisia.

Korkeakoulutus

Katolilainen kirkko aloitti ensimmäisenä Ruandassa korkeakoulustoiminnan vuonna 1914. Ensimmäinen yliopisto National University of Rwanda (NUR, <http://www.nur.ac.rw/>) perustettiin valtion toimesta vasta 1963. Sen jälkeen on perustettu 11 uutta korkeakoulua, joista 5 on julkisia. Vuoden 1994 jälkeen korkeakoulujen opiskelijamäärät ovat myös kasvaneet huomasti. Lukuvuonna 2003/04 oppilaita oli yliopistoissa lähes 27 000, kun lukuvuonna 1997/98 oppilaita oli vain vajaa 6 000. Uutena ilmiönä ovat myös iltayliopistot (universités du soir), joiden kurssien laadusta kuitenkin kiistellään.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen korkeakoulututkinto on kandidaatin tutkinto, Baccalauréat. Siihen johtavat opinnot kestävät yleensä 2 vuotta, mutta joillain laitoksilla 4–5 vuotta. Seuraavan tason opinnot, jotka kestävät 5 vuotta johtavat maisterin tutkintoon tai ammattinimikkeisiin Ingénieur agronome tai Ingénieur civil. Lääketieteessä opinnot kestävät 4 vuotta ja johtavat ammattinimikkeeseen Docteur en Médecine. Kolmannen tason opinnot johtavat tohtorin tutkintoon tai lääketieteessä Diplôme de Spécialisation -tutkintoon.

Alakoulun **opettajiksi** koulutautuvat opiskelevat 3 vuotta toisen asteen opettajankoulutuslaitoksissa (Ecoles normales primaries) ja saavat A2 Diplomin. Toisen asteen opettajilla on oltava kandidaatin tutkinto opettaakseen ensimmäisessä syklissä ja maisterin tutkinto opettaakseen toisessa syklissä. Vuoden 1999 jälkeen toisen asteen opettajia on koulutettu myös ISP:ssä (Institut supérieur pédagogique of Kigali, <http://www.kie.ac.rw/spip.php>). Koulutus on jaettu kahteen tasoon. Päästäkseen opiskelemaan oppilailla on oltava Diplôme de Fin d'Etudes secondaires ja päästäkseen toiselle tasolle Baccalauréat in Pedagogy. Korkeakouluopettajilla on oltava maisterin tutkinto tai tohtorin tutkinto. Korkeakouluopettajiksi koulutautuvat lähtevät usein ulkomaille saamaan lisäkoulutusta.

Opettajista on pulaa. Palkat ovat huonot ja muut kannustimet olemattomia. Korkeakouluissa on töissä yhteensä noin 100 tohtoria (NUR:ssa 74), ja maa kärsiikin aivovuodosta.

Ei-yliopistollisia opintoja voi suorittaa useilla eri aloilla. Tutkinnot (Technicien supérieur) ovat yleensä 2-vuotisia.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 39 % (UIS 2005, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **tammikuusta lokakuuhun**.

Opetuskielet ovat **ranska ja englantia**.

Opinnot **arvostellaan** asteikolla 50–90 %. Tyydyttävän raja on 50–69 %.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Mazimhaka, Jolly & Daniel, G.F. *INHEA: Rwanda Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Rwanda.htm

Rwanda Development Gateway (RDG). *Education*.

<http://www.rwandagateway.org/education>

World Bank. *Education in Rwanda – rebalancing resources to accelerate post-conflict development and poverty reduction*.

A World Bank country study, 2004.

<http://go.worldbank.org/X05LKO1AD0>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'Éducation, de la Science, de la Technologie et de la Recherche scientifique

Kotisivu: <http://www.mineduc.gov.rw>

Sähköposti: info@mineduc.gov.rw

Kirjallisuutta

Disturbing remains: memory, history, and crisis in the twentieth century / edited by Michael S. Roth and Charles G. Salas.

Los Angeles (CA): Getty Research Institute, 2001.

Huomenna meidät ja perheemme tapetaan: kertomuksia Ruandasta / Philip Gourevitch, suomentanut Jelena Vallenius.

Helsinki: Nemo, 2001.

Kigalin sunnuntait / Gil Courtemanche, suomentanut Einari Aaltonen. Helsinki: Like, 2006.

Kuolema Ruandassa / Peik Johansson. Helsinki: Like, 1994.

Sacrifice as terror: the Rwandan genocide of 1994 / Christopher C. Taylor. Oxford: Berg, 1999.

The shallow graves of Rwanda / Shaharyar M. Khan. London: Tauris, 2000.

The Twa of Rwanda: assessment of the situation of the Twa and promotion of Twa rights in post-war Rwanda /

Jerome Lewis and Judy Knight. Chadlington: World Rainforest Movement, 1995.

Sambia

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Sambian suurlähetystö Ruotsissa

Kotisivu: <http://www.zambiaembassy.se>

Sähköposti: info@zambiaembassy.se

Suomen suurlähetystö Sambiassa

Kotisivu: <http://www.finland.org.zm>

Sähköposti: sanomat.lus@formin.fi

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 7–14-vuotiaita. Alakoulu on jaettu 4 vuotta kestävään alempaan ja 3 vuotta kestävään ylempään kauteen ja suoritettava koulutodistus on Certificate of Primary Education. 2-vuotisen yläkoulun (14–16-vuotiaille) suorittaneet saavat todistuksen nimeltä Junior Secondary School Certificate. Lukio on 3-vuotinen ja sen suorittaneilla on oikeus jatkaa yliopistoon. Lukiotodistuksen nimi on Zambian School Certificate Examination tai General Certificate of Education "O" Levels.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta tarjoavat kaksi opetusministeriön alaista yliopistoa sekä koulutusministeriön hallinnoimat ammatilliset koulut. Sambian ensimmäinen yliopisto, University of Zambia (<http://www.unza.zm/>), avattiin vuonna 1966. Yliopistossa aloitti 312 opiskelijaa, mutta nyt yliopistossa on noin 11 500 opiskelijaa. Yliopistojen korkein hallintoelin on neuvosto (Council), jossa istuu jäseniä hallituksesta, opiskelijoista, henkilökunnasta ja yliopistojen ulkopuolelta.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen tason, kandidaatin tutkinnon (Bachelor's Degree) suorittaminen vie alasta riippuen 4–7 vuotta. Kandidaatin tutkinnon jälkeen maisterin tutkinnon (Master's Degree) voi tavallisesti suorittaa 2 vuodessa. Tohtorin tutkintoa varten (Doctorate) täytyy opiskella korkeintaan 4 vuotta lisää, mutta tutkintoon johtavia erikoisaloja ja tohtorinkoulutuspaikkoja on tarjolla varsin vähän.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on noin 32 % (UIS 2000, <http://stats.uis.unesco.org>).

Ei-yliopistolliset opinnot. 2 vuoden opiskelulla ja vuoden teollisella harjoittelulla voi saada ammatillisen pätevyyden (Craft Certificate). Teknikon tutkinnon (Technician Diploma) voi suorittaa 2 vuoden ja 4 kuukauden opiskelulla. Ei-teknisiltä aloilla voi suorittaa tutkinnon 2 vuodessa.

Alakoulun **opettajaksi** voi valmistua 2 vuodessa mistä tahansa opettajankoulutuslaitoksesta Sambiassa.

Yläkoulun ja lukion opettajien koulutus kestää yleensä 3 vuotta.

Akateeminen vuosi kestää **helmi/maaliskuusta joulukuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla A–D:

- A+ = 90
- A = 80
- B+ = 75
- B = 65
- C+ = 55
- C = 45
- D = 35 ja alle.

Hyväksytyt suoritukset arvosana on C tai korkeampi.

Yliopistojen **lukukausimaksut** voivat nousta kahdesta kolmeen miljoonaan Sambian kwachaan (270–400 euroa) saakka. Opiskelijat maksavat Sambiassa noin neljäsosan opetuskustannuksista, valtio kattaa loput kuluista.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Lulat, Y. G-M. *INHEA: Zambia Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Zambia.htm

University of Zambia. *About UNZA*.

<http://www.unza.zm>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education

Kotisivu: <http://www.moe.gov.zm/>

University of Zambia

Kotisivu: <http://www.unza.zm>

Sähköposti: registrar@admin.unza.zm

Kirjallisuutta

Localizing modernity: action, interests and association in rural Zambia / Jeremy Gould. Helsinki: Finnish Anthropological Society, 1997.

Sambia sinisin silmin / toim. Tomi Ervamaa, Jouni Piekkari. Helsinki: Kehitysyhteistyön palvelukeskus, 1994.

Sähköpostia Sambiasta / Miika Neulaniemi. Helsinki: Like, Suomen Rauhanpuolustajat, 2006.

Senegal

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Senegalin suurlähetystö Lontoossa

Kotisivu: <http://www.senegalembassy.co.uk>

Sähköposti: mail@senegalembassy.co.uk

Suomea maahantulolupa-asioissa

Senegalissa edustaa Ruotsi

Embassy of Sweden

Sähköposti: ambassaden.dakar@foreign.ministry.se

mabassaden.dakar-visum@foreign.ministry.se

Lähin Suomen suurlähetystö Nigeriassa

Sähköposti: sanomat.aba@foirmin.fi

Kotisivu: www.finlandnigeria.org

Koulutusjärjestelmä

Tavoitteita ja uudistuksia

Senegalin valtion 10-vuotisen koulutusprojektin johtoajatus oli tarjota peruskoulutus kaikille vuoteen 2008 mennessä. Koulutukseen panostaminen näkyy varojen käytössä, sillä jopa 35 % valtionbudjetista käytetään koulutukseen ja koulujen infrastruktuurin kehittämiseen.

Ranskan valtio on tukenut voimakkaasti Senegalin koulutusta, ja siksi opetussuunnitelmat ja tutkintorakenteet ovat noudatelleet Ranskan koulutusjärjestelmän mallia (ennen Bolognan prosessia). Korkeakoulutuksen sisältöä muokattiin ensimmäisen kerran paremmin Senegalin tarpeisiin sopivaksi vuodesta 1970 eteenpäin ja toinen uudistus alkoi vuonna 1994.

1994 alettiin keskustella yliopistojen roolista ja niiden yksityistämisestä. Reformien taustalla olivat edellisen vuoden CFA-frangin devalvaatio ja opettajien palkkojen alentaminen, joista seurasi kriisi Senegalin yliopistoissa. Lisääntyneistä maksuista ja tiukemmasta sisäänpääsystä johtuen yhä useammat senegalilaiset opiskelevat ulkomailla, lähinnä Pohjois-Amerikassa ja Ranskassa. Yksityisten korkeakoulujen määrä Senegalissa on lisääntynyt räjähdysmäisesti 1990-luvulta alkaen, mikä on tasannut painetta valtion yliopistoissa.

Yleissivistävä koulutus

Alakoulu (Ecole elementaire) kestää 6 vuotta (6–12-vuotiaille). Yläkoulu on 4-vuotinen ja kuuluu jo toisen asteen opetukseen. Yläkoulun voi suorittaa myös teknillisellä/ammattillisella puolella. 3-vuotinen lukio (Lycée) jakautuu myös tavalliseen ja teknilliseen linjaan, jolloin tutkintotodistus on nimeltään joko Baccalauréat tai Baccalauréat Technique. Lukiotodistus on vaatimuksena yliopisto-opintoihin jatkamiselle. Ammatillinen tutkintoon (Brevet de Technicien) johtava koulutus kestää 2–4 vuotta.

Korkeakoulutus

L'Université de Dakarissa (vuodesta 1987 nimeltään Université Cheikh Anta Diop de Dakar, <http://www.ucad.sn/>) oli 3 000 opiskelijaa sen perustamivuonna 1957 ja yli 37 000 opiskelijaa vuonna 2004. Nyt Senegalissa on kolme yliopistoa (joista kaksi valtion) ja useita korkeakouluja ja instituutteja, joissa opiskelee yhteensä yli 25 000 opiskelijaa. Humanistiset ja yhteiskunnalliset alat vetävät edelleen opiskelijoita enemmän kuin luonnontieteelliset ja teknilliset alat vaikka työllistyminen olisi helpompaa jälkimmäisten alojen opiskelijoille.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Opintojen ensimmäisen syklin aikana opiskellaan yleisiä aineita ja perusopintoja 2 vuoden ajan. Toinen sykli alkaa vuoden erikoistumisella, joka johtaa Licence-tutkintoon. Licencen suorittaneet voivat jatkaa opiskelua ja suorittaa vuodessa maisterin tutkinnon (Maîtrise). Tutkintovaatimukset kuitenkin vaihtelevat aineittain – esimerkiksi oikeus- ja taloustieteessä maisterin tutkintoon voi jatkaa suoraan ensimmäisen syklin jälkeen. Maisterin tutkinnon jälkeen voi jatkaa syventäviin opintoihin ja suorittaa tutkinnon nimeltä Diplôme d'Etudes approfondies (DEA), josta voi puolestaan jatkaa kolmannen syklin tohtorin koulutukseen. Tohtorin tutkintoon (Doctorat) vaaditaan vähintään 2 vuotta opiskelua.

Peruskoulun **opettajien** koulutus kestää 3 vuotta opettajankoulutuslaitoksissa (Ecoles de Formation des Instituteurs, EFI). Toisen asteen opettajia koulutetaan korkea-asteella, Université Cheikh Anta Diop de Dakarin yhteydessä olevissa laitoksissa (Ecole Normale Supérieure, ENS). Koulutus kestää 2–4 vuotta opetustasosta riippuen. Yliopisto-opettajien täytyy suorittaa erityinen Doctorat d'Etat -tutkinto opetusoikeuden saadakseen.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 34 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta heinäkuuhun**. Lomakausi on 1.8.–1.10.

Opetuskieli on **ranska**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–20:

- 16–20 = erittäin hyvä (très bien)
- 14–15 = hyvä (bien)
- 12–13 = melko hyvä (assez bien)
- 10–11 = välttävä (passable)

Lukuvuosimaksut vaihtelevat 655 000–1 850 000 frangin välillä (noin 1 050–3 000 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Frank Teng-Zeng. *The Republic of Senegal*.

<http://portal.unesco.org/education/en/files/55624/11999793915SENEGAL.pdf/SENEGAL.pdf>

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Ndiaye, Honore-Georges. *INHEA: Senegal Higher Education*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Senegal.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Direction de l'Enseignement supérieur, Ministère de l'Education nationale

Kotisivu: <http://www.education.gouv.sn>

AUF – Bureau Afrique de l'Ouest

<http://www.afrique-ouest.auf.org/>

Ranskankielisten korkeakoulujen yhteistyöverkosto.

Kirjallisuutta

Diina baax – kyllä se siitä: Senegalin naisten uusi arki / Anne Rosenlew ja Margherita Zilliacus. Finlandssvenskt filmcentrum, 2003.

Senegalilaista kaunokirjallisuutta suomeksi:

Kerjäläisten lakko / Aminata Sow Fall. Helsinki: Kääntöpiiri, 1990.

Jumalan puupalikat / Sembene Ousmane. Keltainen kirjasto, 1973.

Pitkä kirje / Mariama Ba. Helsinki: Kirjayhtymä, 1981.

Sudan

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Sudanin suurlähetystö Norjassa

Sähköposti: embassy@sudanoslo.com

Suomen kunniapäällikönsulaatti, Khartoum

Suurlähettiläs akkreditoitu Egyptistä (Kairosta)

Kunniapäällikönsuli Hisham Mirgani Aboulela

Sähköposti: finlandsudan@yahoo.com, aboulela@gmail.com

Koulutusjärjestelmä

Historia

Sudanin alueella on arkeologisten todisteiden perusteella käyty koulua jo hyvin varhaisista ajoista lähtien. Britit toivat länsimaisen korkeakoulutukseen mukanaan Sudaniin 1900-luvun alussa. Gordon Memorial Collegien (GMC) opetustarjonta laajentui vuosina 1901–1951 peruskoulutuksesta korkea-asteelle saakka ja oppilaitos oli yhteistyössä University of Londonin kanssa. GMC sulautui yhteen Kitchner School of Medicinen kanssa vuonna 1951, ja vuonna 1956 yliopisto nimettiin University of Khartoumiksi (UM, <http://www.sudan.net/uk/>). Yliopiston kotisivujen mukaan yliopistossa opiskelee yhteensä 23 000 opiskelijaa, henkilökuntaa on reilu 1 000 henkeä ja tohtorin tutkinnon suorittaneita lähes 600.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–14-vuotiaita. Arabia asetettiin opetuksen ja tieteen viralliseksi kieleksi Sudanissa vuonna 1991. Samalla koulutusjärjestelmän rakenne muutettiin 6–3–3 -järjestelmästä 2–8–3 -järjestelmään. Siihen kuuluu 2 vuotta esikoulua, 8 vuotta peruskoulua ja 3 vuotta toisen asteen koulutusta joko tavallisessa lukiossa tai ammattiin valmistavassa oppilaitoksessa. Tavallisen lukion opiskelijat valitsevat kolmantena vuonna tiede- tai taidelinjan suuntautumisvaihtoehdon. Kaikista toisen asteen oppilaitoksista saatava todistus on nimeltään Sudan School Certificate Examination.

Korkeakoulutus

Vuonna 2006 Sudanissa oli 30 valtion yliopistoa, viisi yksityistä yliopistoa, yhdeksän valtion teknillistä oppilaitosta ja 46 julkista oppilaitosta. Korkeakouluopiskelijoiden määrä on kuusinkertaistunut 1980-luvun lopun jälkeen: lukuvuonna 1999–2000 opiskelijoita oli lähes 40 000.

Naisten osuus opiskelijoista oli 47 % vuonna 2000 (UIS 2000, <http://stats.uis.unesco.org>). Naisten osuus opetushenkilökunnasta on kuitenkin pysynyt alhaisena.

Yliopisto-opinnot jaetaan Sudanissa **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen taso on kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree), johon tarvitaan vähintään 4 vuoden opiskelu. Ensimmäisenä opiskeluvuonna opetusohjelmaan kuuluu vain perusaineita, mutta sen jälkeen opiskelijat suuntautuvat haluamalleen alalle. Kandidaatin tutkinnon jälkeen voi vielä erikoistua ja suorittaa vuodessa tutkinnon nimeltä Bachelor's Degree with Honours. Yliopistojen toisen tason tutkinto on maisterin tutkinto (Master's Degree), joka voidaan suorittaa kahdella tapaa. Kurssityöllä ja tekemällä tutkielman maisterin tutkinnon voi saada 1–2 vuodessa. Toisena vaihtoehtona on suorittaa maisterin tutkinto tekemällä yksilöllistä tutkimusta 2–3 vuoden ajan sekä kirjoittamalla gradu. On mahdollista suorittaa myös niin kutsuttu Postgraduate Diploma kandidaatin tutkinnon jälkeen 1–2 vuodessa. Kolmas taso on tohtorin tutkinto, Doctor of Philosophy. Siihen vaaditaan vähintään 3 vuoden opiskelu maisterin tutkinnon jälkeen ja väitöskirjan kirjoittaminen.

Peruskoulun **opettajia** koulutetaan opettajankoulutuslaitoksissa, jotka ovat yhteydessä yliopistojen kasvatustieteellisiin tiedekuntiin. Opettajaksi voi valmistua yhteensä 4 vuoden opiskelun jälkeen. Toisen asteen koulujen opettajia koulutetaan yliopistojen kasvatustieteellisissä tiedekunnissa. Tutkinto on nimeltään Bachelor of Education (BEd).

Yliopisto-opintoja on mahdollista suorittaa myös avoimessa yliopistossa sekä Khartoumin yliopiston alaisuudessa (School of Extramural Studies) että yksityisessä oppilaitoksessa.

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta kesäkuuhun**. Loma-aika on heinäkuusta elokuun loppuun.

Opetuskieli on joko **arabia tai englantia**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla A+ – F, jolloin F on hylätty ja C on hyväksytyt raja. Humanististen tieteiden kandidaatin (Bachelor of Arts) opinnot arvostellaan kuitenkin asteikolla 0–100: 80–100 = Division I, 60–79 = Division II, 40–59 = Division III.

Ulkomaisten opiskelijoiden **lukuvuosimaksut** vaihtelevat noin 500 dollarista 8 000 dollariin.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

El Tom, M.E.A. *INHEA: Sudan Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Sudan.htm

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Higher Education and Scientific Research

PO Box 2081

Khartoum, Sudan

University of Khartoum (Jameat El-Khartoum)
Sähköposti: vc@uofk.edu
Kotisivu: <http://www.uofk.edu/>

Kirjallisuutta

Darfur – Pitkän sodan lyhyt historia. / toim. Julie Flint & Alex de Waal; suomennos Kirsi Komonen. Helsinki: Like, 2006.

Historical dictionary of the Sudan / Richard A. Lobban, Jr., Robert S. Kramer, Carolyn Fluehr-Lobban. Lanham, MD: Scarecrow, 2002.

They poured fire on us from the sky: the true story of three lost boys from Sudan / Alephonsien Deng, Benson Deng, Benjamin Ajak with Judy A. Bernstein. New York: PublicAffairs, cop. 2005.

Syyria

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Syyrian edustusto Ruotsissa

Sähköposti: info@syrianembassy.se

Kotisivu: <http://www.syrianembassy.se>

Suomen suurlähetystö Damaskoksessa

Sähköposti: sanomat.dam@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.sy>

Lisäksi kunniakonsulaatit Alepossa ja Lattakiassa,
katso yhteystiedot Ulkoasiainministeriön sivuilta, <http://formin.finland.fi>.

Suomen Damaskoksen instituutti

Kotisivu: <http://www.damascus.fi/>

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–15-vuotiaita. Peruskoulu on jaettu alempaan ja ylempään asteeseen (5 + 4 vuotta). 3-vuotinen toisen asteen koulutus jakautuu yleiseen ja ammatilliseen linjaan. Yleisestä lukiosta saa päästötodistuksen nimeltään Al-Shahâda Al-Thânawiyya-Al’Ammâ (Secondary School Leaving Certificate) ja ammatillisesta koulusta Al-Shahâda Al Thânawiyya Al-Fanniyya (Technical Baccalaureate).

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta tarjoavat yliopistot (Jami'at) ja erilaiset instituutit. Yliopistoja on sekä yksityisiä että valtion alaisia. Korkeakouluneuvosto (Higher Education Council) vastaa kaikesta opetukseen ja tieteeseen liittyvästä suunnittelusta ja määräyksistä. Sen jäseniin kuuluu edustajia yliopistoista, opettajista, opiskelijoista ja ministeriöistä.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla suoritetaan kandidaatin tutkinto (Licence/Bachelor Degree) 4–6 vuodessa alasta riippuen. Toinen taso on maisterin tutkinto (Master Degree), johon tarvitaan vähintään 2 vuoden lisäopinnot kandidaatin tutkinnon jälkeen. Postgraduate Diploma on kuitenkin mahdollista suorittaa vuosi kandidaatin tutkinnon jälkeen. Tohtorin tutkinto (Doctorate) on korkein yliopistotutkinto, jonka suorittaminen kestää vähintään 3 vuotta maisterin tutkinnon jälkeen. Tutkintoon kuuluu itsenäisen tutkimuksen tekeminen ja väitöskirjan laatiminen.

Ei-yliopistollisiin opintoihin kuuluvat teknillisissä ja ammatillisissa instituuteissa (Intermediate Institutes) suoritettavat tutkinnot. Tutkintotodistus on nimeltään Wathîqat Takharruj tai Musaddiqat Takarruj Certificate.

Peruskoulun **opettajat** opiskelevat opettajankoulutuslaitoksissa, joista he saavat tutkintotodistuksen Shahâdat Ahliyyat Al-Ta'lim Al-Ibtibâ'î. Toisen asteen opettajilta vaaditaan opintoja kasvatustieteellisessä tiedekunnassa, koulutukseen osallistumista erityisissä instituuteissa tai yliopiston loppututkintoa. Korkeakouluopettajien täytyy olla vähintään maisterin tutkinnon suorittaneita.

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta kesäkuuhun**.

Opetuskieli on **arabia**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–100 %:

- 90–100% = al Sharaf (kunniamaininta)
- 80–89% = al-imitiyâz (erinomainen)
- 70–79% = jayyid jiddanr (erittäin hyvä)
- 60–69% = jayyid (hyvä)
- 50–59% = maqbûl (tydyttävä; hyväksytyt raja)

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

UNDP. *Human Development Report – Syrian Arab Republic*.

http://hdrstats.undp.org/en/countries/data_sheets/cty_ds_SYR.html

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Higher Education

Sähköposti: info@mhe.gov.sz

Kotisivu: <http://www.mhe.gov.sz/new/index.php?lang=2>

Suomen Lähi-idän instituutti

<http://www.fime.fi/saatio/index.htm>

Tietoa muun muassa arabian opiskelusta Syyriassa

Kirjallisuutta

Paratiisi on idässä: Lähi-idän kristittyjen ja syyrialaisen kirjallisuuden historiaa sekä kokoelma syyrialaisen isien opetuksia /

Veli-Petri Seppälä. Helsinki: Suomen itämainen seura, 1999.

Swazimaa

Edustustojen yhteystiedot

Swazimaan edustusto Tanskassa

Sähköposti: embassy@swaziland.dk

Lähin Suomen suurlähetystö Mosambikissa

Sähköposti: sanomat.map@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.org.mz>

Suomi–Swazimaa -yhdistys ry

Jakeluosoite:

c/o Raunio

Jönsaksenpolku 3 A 11

01600 VANTAA

Sähköposti: tor.lindholm@oph.fi

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Alakoulu kestää 7 vuotta ja valmistuneet saavat todistuksen Swaziland Primary Certificate (SPC). Yläkoulu (Middle School) on 3-vuotinen ja lukio (Senior Secondary School) 2-vuotinen. Lukiosta valmistuneet saavat todistuksen General Certificate of Education "O" level.

Korkeakoulutus

Vuonna 1982 perustettiin University of Swaziland (UNISWA, <http://www.uniswa.sz/>), joka on Swazimaan ainoa yliopisto. Sen kolme kampusta sijaitsevat Mbabanessa, Luyengossa ja Kwalusenissa. Ammattikorkeakoulutusta tarjoavat Luyengo campus of the University, Swaziland College of Technology (SCOT), ja Gwamile Vocational and Commercial Training Institution (VOCTIM) Matsaphassa.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kahdelle tasolle**. Kandidaatin tutkintoon (Bachelor's Degree) tarvitaan 4–5 vuoden opinnot ja maisterin tutkintoon (Master's Degree) vähintään 2 vuoden opinnot.

Ei-yliopistollisia opintoja: Swaziland College of Technology (SCOT) tarjoaa eri aineissa kursseja niille, joilla on Cambridge Overseas School Certificate.

William Pitcher Teacher Training College, joka perustettiin vuonna 1962, oli ensimmäinen **opettajankoulutuslaitos** Swazimaassa. Siellä koulutettiin sekä ensimmäisen että toisen asteen opettajia. Nykyään alakoulun opettajia koulutetaan sekä opettajankoulutuslaitoksissa että yliopistossa. Opettajankoulutuslaitoksissa opinnot kestävät 3 vuotta ja valmistuneet saavat Primary Teachers Diploma -todistuksen. Yliopisto puolestaan tarjoaa 4-vuotisen koulutusohjelman, joka johtaa kandidaatin tutkintoon (Bachelor of Education Degree in primary education). Yläkoulun opettajien koulutus kestää opettajankoulutuslaitoksissa 4 vuotta, kuten myös yliopistossa. Lukio-opettajien koulutusta järjestää vain yliopisto. Yliopistossa he voivat suorittaa Bachelor's Degree in Education -tutkinnon useissa eri aineissa. Kandidaatin tutkinnon jälkeen halukkaat voivat suorittaa Master's Degree in Education -tutkinnon. Täydennyskoulutuksena jo opettajina työskenteleville yliopisto tarjoaa mahdollisuuden suorittaa tutkinnon Postgraduate Diploma in Education.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 50 % (UIS 2006, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **elokuusta toukokuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Opinnot **arvostellaan** arvosanoin:

- A (80–100 %) = erinomainen
- B (70–79 %) = oikein hyvä
- C (60–69 %) = hyvä
- D (50–59 %) = hyväksytty
- E (40–49 %) = hylätty, mutta oppilaat voivat suorittaa lisätentin
- F (alle 39 %) = täysin hylätty

Lukuvuosimaksut ovat ulkomaalaisille noin 13 400–20 400 SZL (noin 1 200–1 900 euroa).

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

Booth, Margaret Zoller. *INHEA: Swaziland Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Swaziland.htm

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Swaziland Government – Ministry of Education. *Education System*.
<http://www.gov.sz/>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education
Kotisivu: <http://www.gov.sz/home.asp?pid=57>

University of Swaziland Kotisivu:
<http://www.uniswa.sz>

Kirjallisuutta

Historical dictionary of Swaziland / John J. Grotper. Metuchen, N.J.: Scarecrow Press, 1975.

Myths and legends of Botswana, Lesotho and Swaziland / Jan Knappert. Leiden: Brill, 1985.

The Swazi: a South African kingdom / Hilda Kuper. Fort Worth: Holt, Rinehart and Winston, cop. 1986.

Swaziland: tradition and change in a southern African kingdom / Alan R. Booth. Boulder, CO: Westview Press, 1983.

Tansania

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Tansanian suurlähetystö Ruotsissa

Sähköposti: mailbox@tanemb.se

Kotisivu: <http://www.tanemb.se/>

Suomen suurlähetystö Tansaniassa

Sähköposti: sanomat.dar@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.or.tz>

Suomi–Tansania -seura ry

Sähköposti: suomitansaniaseura@gmail.com

Kotisivu: <http://www.kaapeli.fi/tansania/index.shtml>

Koulutusjärjestelmä

Uudistuksia ja politiikkaa

Viimeisimmät koulutusreformit alkoivat Tansaniassa vuonna 1995. Hallinnon hajauttaminen, aikuisten lukutaidon parantaminen ja perusopetuksesta huolehtiminen ovat suunnitelmien keskeisiä tavoitteita. Valtio pyrkii vetäytymään pääasiallisesta koulutusvastuusta taustalle ja tarjoamaan puitteet yksityisten oppilaitosten toiminnalle. Koulutus on kuitenkin edelleen korkealla Tansanian hallituksen arvojärjestyksessä, sillä hyvin koulutetun kansakunnan merkitystä painotetaan myös kehityssuunnitelmassa Vision 2025 (http://www.tanzania.go.tz/vission_2025f.html).

Korkeakouluopiskelijat ovat osoittaneet mieltään useita kertoja huononevan koulutuksen vuoksi 1990-luvulta lähtien, muun muassa seuraavien ongelmien korjaamiseksi:

- Korkeakoulut ovat alirahoitettuja ja velkaantuneita eikä esimerkiksi luokkien rakentamiseen ole varaa panostaa.
- Opettajien palkat ovat liian pieniä ja eläketurva täysin riittämätön.
- Opiskelijastipendien ja -lainojen maksamisessa ja hallinnoinnissa on esiintynyt ongelmia.
- Kirjastojen varustelutaso on heikko eikä opiskelijoilla ole varaa ostaa kirjoja.

Opetusministeriö on pyrkinyt vastaamaan opiskelijoiden esittämiin syytöksiin ja laatinut suositukset ja toimitasuunnitelman epäkohtien korjaamiseksi. Monien ongelmien ratkaiseminen vaatisi kuitenkin lisärahoitusta.

Peruskoulutus

Tansanian koulutusjärjestelmä noudattaa mallia 2–7–4–2–3+: esikoulua 2 vuotta, 7 vuotta pakollista alakoulua (Primary Education) 7–14-vuotiaille, 4 vuotta yläkoulua (Lower Secondary School) 14–18-vuotiaille, 2 vuotta lukiota (Upper Secondary School) 18–20-vuotiaille ja vähintään 3 vuotta yliopisto-opintoja.

Koulutusjärjestelmän alempi toinen taso (yläkoulu) jakautuu osa-alueisiin, joista oppilas valitsee haluamansa alat. Valittavia aloja ovat muun muassa maatalous, kauppa, tekniset taidot, kotitalous, yhteiskuntatieteet (historia, maantieto ja valtio-oppi), tietotekniikka ja niin kutsutut yhdistetyt tieteet (biologia, kemia, fysiikka). Yläaste päättyy kansallisiin kokeisiin, joista suoriutunut saa todistuksen Certificate of Secondary Education (CSE) tai East Africa General Certificate of Education (GCE) "O" levels.

Myös lukio päättyy kansallisiin kokeisiin, joista läpäissyt oppilas saa todistuksen Advanced Certificate of Secondary Education (ACSE). Oppilaan täytyy valita tutkintoonsa kolme seuraavista aineista: kielet, humanistiset ja yhteiskuntatieteet, luonnontieteet ja matematiikka, kaupalliset aineet, sotatiede tai teknologia. Neljäs aine on politiikka (Political Education) ja se on pakollinen. ACSE:n suorittaminen kuuluu yliopistojen pääsyvaatimuksiin.

Opetuksen kieli on yliopistoihin saakka swahili.

Korkeakoulutus

Ensimmäinen korkea-asteen oppilaitos, The University College of Tanganyika, perustettiin Tansaniaan vuonna 1961 osaksi University of Londonia. Vuonna 1970 yliopisto nimettiin uudelleen ja siitä tuli University College Dar es Salaam (<http://www.udsm.ac.tz/>). Vuonna 2007/2008 yliopistossa on lähes 11 000 opiskelijaa.

Suurin osa kolmannen asteen oppilaitoksista on edelleen Tansanian valtion omistamia, mutta yksityisiäkin oppilaitoksia on useita, kuten Tomainin kristillinen yliopisto (<http://www.elct.org/tumaini.html>). Kolmannen asteen oppilaitoksia on valtiossa 45 kappaletta, joista 30 on yliopistoja. Julkisten yliopistojen autonomia ja vapaus on melko rajoitettua, sillä yliopistojen ylin johto on yleensä valtion nimittämää. Osallistuminen korkeakoulutukseen on vähäistä, vuonna 2005 kolmannen asteen oppilaitoksissa opiskeli Tansaniassa vajaa 52 000 opiskelijaa, mikä vastaa reilua prosenttia väestömäärästä.

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen taso on kandidaatin tutkinto (Bachelor's Degree), jonka suorittaminen kestää yleensä 3 vuotta, mutta muun muassa lääketieteellisillä aloilla 4–5 vuotta. Kandidaatti voi suorittaa maisterin tutkinnon (Master's Degree) 1–3 vuoden lisäopintojen jälkeen. Kolmas taso on tohtorin tutkinto (Ph.D.), jota varten on opiskeltava vähintään 2 vuotta lisää ja tehtävä itsenäinen tutkimus.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 32 % (UIS 2005, <http://stats.uis.unesco.org>).

Tutkintojen **arvostelu** on luokiteltu seuraavasti: 1st class Honours; 2nd class Honours (ylempi); 2nd class Honours (alempi); hyväksytty (pass).

Akateeminen vuosi kestää Tansaniassa **syyskuusta heinäkuuhun** ja jakautuu 4 lukukauteen.

Opetuskieli yliopistoissa on **englanti**.

Lukuvuosimaksut yliopistoissa vaihtelevat 900 000–1 600 000 Tansanian shillingin välillä (noin 490–860 euroa), mutta ulkomaalaiset voivat joutua maksamaan vielä suurempia summia.

Lähteet tekstissä olevien Internet-linkkien lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Mkude, Daniel & Brian Cooksey. *INHEA: Tanzania Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Tanzania.html

Mkude, Daniel & Brian Cooksey & Lisbeth Levey. *Higher Education in Tanzania*. Oxford: James Currey, 2003.

UNESCO 2007. *GLOBAL EDUCATION DIGEST 2007: Comparing Education Statistics Across the World*.
http://www.uis.unesco.org/template/pdf/ged/2007/EN_web2.pdf

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Science, Technology and Higher Education
Kotisivu: <http://www.tanzania.go.tz/science.htm>
Sähköposti: msthe@msthe.go.tz

University of Dar es Salaam (UDSM)
Sähköposti: vc@admin.udsm.ac.tz
Kotisivu: <http://www.udsm.ac.tz>
Hallituksen tunnustama julkinen yliopisto.

Tumaini University, Iringa University College
Sähköposti: tumaini.iuco@tumaini.ac.tz
Kotisivu: <http://www.tumaini.ac.tz/>
Yksityinen yliopisto.

Tanzania Education and Information Services
<http://www.tanedu.org/>
Koulutusportaali. Tavoitteena kehittää informaatioteknologian käyttöä kouluissa.

Kirjallisuutta

African voices, african lives: personal narratives from a Swahili village / Pat Caplan. London: Routledge, 1997.

Afrikan arkki – Tanzania / Olli Marttila. Joutseno: Auris, 2004.

Chelewa, chelewa: the dilemma of teenage girls / eds. Zubeida Tumbo-Masado and Rita Liljeström. Scandinavian institute of African studies, 1994.

Karibu Tanzania!: taskuopas kieleen ja kulttuuriin / toimittanut: Leif Packalén; kuvittanut: Kati Ka-Batembo. Helsinki: Suomi–Tansania -seura, 2002.

Kasva, tyttäreni: Tansanian naiset kertovat / koonnut Marja-Liisa Swantz; toimittanut Ulla-Maija Vilmi; [suomennokset: Marja-Liisa Swantz, Eeva Uusitalo ja Maaria Ylänkö]; [piirrookset: Leena Puranen]. Helsinki: Suomen lähetysseura, 1998.

The rough guide to Tanzania / written and researched by Jens Finke. New York; London; Delhi: Rough Guides, 2006, 2. painos.

Swahili–suomi–swahili-sanakirja / toimittaneet Anu Abdulla et al. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2002.

Tunisia

Edustustojen yhteystiedot

Tunisian suurlähetystö Suomessa

Embassy of Tunisia

Liisankatu 14 B 31

00170 Helsinki

Sähköposti: at.helsinki@kolumbus.fi

Suomen suurlähetystö Tunisiassa

Sähköposti: sanomat.tun@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finlandtunis.org>

Koulutusjärjestelmä

Peruskoulutus on Tunisiassa ilmaista ja vapaata kaikille. Peruskoulutukseen osallistuukin 99 % tytöistä ja 100 % pojista. Korkeakoulutukseen osallistui vuonna 2005 lähes 315 000 opiskelijaa, joista naisten osuus heistä yli puolet, oli 57 %. Opiskelijoiden määrä on kuusinkertaistunut parissa vuosikymmenessä, ja suuren kysynnän vuoksi Tunisian hallitus päätti perustaa yhden uuden yliopiston (Manouba University, <http://www.uma.rnu.tn/>) vuonna 2000. Lisäksi useita yksityisiä oppilaitoksia on perustettu vastaamaan opiskelijoiden tarpeisiin. Luku-vuonna 2005/2006 Tunisiassa oli yhteensä 178 julkista korkeakoulua, joista 13 yliopistoa.

Uudet informaatioteknologiat ja opetuksen modernisointi kuuluvat Tunisian hallituksen asettamiin tärkeimpiin strategiaan tavoitteisiin.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–16-vuotiaita. Peruskoulu (Ecole de Base) jakautuu kahteen osaan: 6-vuotiseen alakouluun ja 3-vuotiseen yläkouluun. Lukio (Ecole Secondaire) kestää 4 vuotta (15–19-vuotiaille) ja ylioppilastutkinnon nimi on Baccalauréat. Kaksi ensimmäistä vuotta lukiossa opiskellaan yleisiä aineita, sitten opiskelijat erikoistuvat johonkin osa-alueeseen, kuten talouteen, matematiikkaan tai taiteisiin. Lukion vaihtoehtona on suorittaa ammatilliseen tutkintoon johtava koulutusohjelma jossakin ammatillisessa oppilaitoksessa.

Korkeakoulutus

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen 2 vuoden sykli johtaa tutkintoon Diplôme d'études Universitaires du 1er Cycle. Myös toinen sykli kestää 2 vuotta ja siinä suoritettava tutkinto on joko Maîtrise tai Licence. Insinöörikoulutuksessa toinen sykli on 3-vuotinen ja suoritettava tutkinto on nimeltään Diplôme d'Ingénieur. Maîtrisen jälkeen voi suorittaa vuoden ajan syventäviä opintoja, Diplôme d'Etudes supé-

rieures spécialisées (DESS). Vasta kolmannella tasolla suoritetaan varsinainen maisterin tutkinto (Mastér) 2–3 lukukauden opiskelun jälkeen. Kolmas tutkintotaso on tohtorin tutkinto (Doctorat).

Ei-yliopistollista opinnoista merkittävimpiä ovat teknillisten korkeakoulujen (Instituts supérieures des Etudes technologiques) koulutusohjelmat, jotka kestävät 2,5 vuotta. Myös muilla aloilla, esimerkiksi maatalouden ja journalismin alalla tarjotaan ei-yliopistollista koulutusta, joka johtaa ammattitutkintoon (vocational/technical diploma) 3 vuodessa.

Peruskoulun **opettajia** koulutetaan instituuteissa (Instituts supérieurs de Formation des Maîtres), joissa he opiskelevat 2 vuotta. Lukion opettajat ovat usein yliopistotutkinnon suorittaneita. Korkeakouluissa opettavat ovat yleensä vähintään jatko-opiskelijoita.

Virtuaalinen yliopisto perustettiin vuonna 2001.

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta kesäkuuhun**. Lomakausi on 1.7.–15.9.

Opetuskieliä ovat **arabia ja englanti**.

Opiskelijan keskimääräiset elinkustannukset ovat noin 4 000 Tunisian dinaaria vuodessa (noin 2 100 euroa). Yksityisten yliopistojen **lukuvuosimaksut** ovat noin 2 000–5 500 dollaria vuodessa.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 0–20:

- 16–20 = erittäin hyvä (très bien), annetaan harvoin.
- 14–15 = hyvä (bien)
- 12–14 = melko hyvä (assez bien)
- 10–11 = välttävä (passable), hyväksytyn raja.
- 0–9 = heikko (insuffisant)

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Millot, Benoît, Jeffrey Waite & Hedi Zaiem. *INHEA: Tunisia Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Tunisia.htm

UNESCO 2007. *GLOBAL EDUCATION DIGEST 2007: Comparing Education Statistics Across the World*.

http://www.uis.unesco.org/template/pdf/ged/2007/EN_web2.pdf

World Education News & Reviews. *Education in Tunisia*

http://www.wes.org/ewenr/06apr/practical_tunisia.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministère de l'Enseignement supérieur (Ministry of Higher Education)

Sähköposti: mes@mes.mu.tn

Kotisivu: <http://www.mes.tn>

L'Enseignement Supérieure en Tunisie - Higher Education in Tunisia

<http://www.universites.tn/>

Sivusto Tunisian korkeakoulutuksesta ranskaksi, englanniksi ja arabiaksi.

Tiedot kaikista korkeakouluista ja linkit niiden kotisivuille, lisäksi paljon muutakin koulutukseen liittyvää asiaa, kuten koulutuksen kehittämisen painopisteet.

Portail Educatif Tunisien

<http://www.edunet.tn/>

Tunisian yleissivistävään koulutusjärjestelmään keskittyvä sivusto.

Kirjallisuutta

Behind closed doors: women's oral narratives in Tunis / Monia Hejaiej. London: Quartet, 1996.

Footprint Tunisia / Justin McGuinness. Bath: Footprint Handbooks, 2002, 3. painos.

A history of modern Tunisia / Kenneth J. Perkins. Cambridge University Press, 2004.

Uganda

Edustustojen yhteystiedot

Lähin Ugandan suurlähetystö Tanskassa

Sähköposti: info@ugandaembassy.dk

Kotisivu: <http://www.ugandaembassy.dk>

Lähin Suomen suurlähetystö sijaitsee Keniassa

Sähköposti: sanomat.nai@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.or.ke>

Koulutusjärjestelmä

Historiaa, haasteita ja tavoitteita

Lähetysaarnajat vastasivat koulutuksesta Ugandassa 1920-luvulle saakka, kunnes brittiläiset siirtomaaisännät alkoivat kehittää koulutusjärjestelmää. Alun perin teknillisenä kouluna vuonna 1922 aloittanut Makerere University Kampala (MUK, <http://www makerere.ac.ug/>) luotiin palvelemaan koko Itä-Afrikan kolonialistisen hallinnon tarpeita. Ugandan nykyinen koulutusjärjestelmä (7–4–2–3+, ks. Yleissivistävä koulutus) on ollut käytössä 1960-luvun alusta saakka. Aineiden opetus perustui brittiläiselle mallille vuoteen 1974 asti, ja siitä eteenpäin koulutusta muokattiin Ugandan omiin tarpeisiin.

Valtiontalouden ongelmat 1970- ja 1980-luvuilla näkyivät myös koulutusjärjestelmässä, ja varsinkin Idi Aminin vallan aikana (1971–1979) opetuksen taso laski opettajien paetessa sekasortoisesta maasta. 1990-luvulle tultaessa tilanne maassa rauhoittui ja koulutukseen pystyttiin jälleen panostamaan.

Tällä hetkellä Ugandan opetusministeriön (the Ministry of Education) tärkeä strateginen tavoite on peruskoulutuksen takaaminen kaikille, sillä **sukupuolten välinen ero** koulutuksessa on edelleen näkyvä. 73 % ugandalaisista käy peruskoulun, mutta ainoastaan 6 % korkeakoulun. Yliopisto-opiskelijoista ainoastaan noin kolmasosa on naisia. Opetuksen laatuun pyritään kiinnittämään huomiota peruskouluissa luku- ja laskutaidon osalta ja ylemmillä koulutusasteilla englannin, matematiikan, luonnontieteiden ja informaatioteknologian osalta.

Opettajien ja oppilaiden toistuvat poissaolot sekä suuret reuttamisluvut ovat ongelmia Ugandassa. Poliittiset levottomuudet maan pohjoisosissa hankaloittavat myös koulunkäyntiä. Tietotekniikka ja Internet-yhteydet kuitenkin yleistyvät kouluissa ja uusia IT- ja tiedeluokkia on pystytty rakentamaan rahavaikeuksista huolimatta.

Yleissivistävä koulutus

Alakoulu (Primary Education) kestää 7 vuotta ja se on tarkoitettu 6–13-vuotiaille. Alakoulua seuraa yläkoulu, joka kestää 4 vuotta ja siitä saatava todistus on nimeltään Uganda Certificate of Education. Opiskelijoita yliopistoon valmentava lukio kestää 2 vuotta ja tutkintotodistus on nimeltään Uganda Advanced Certificate of Education. Lukion vaihtoehtona voi opiskella teknillisessä koulussa (Technical School) tutkinnon 3 vuodessa, jolloin saa todistuksen Uganda Junior Technical Certificate. Vain noin 40 % oppilaista jatkaa opiskelua ensimmäisen asteen jälkeen.

Korkeakoulutus

Korkeakoulutusta Ugandassa tarjoavat yhteensä 28 julkista ja yksityistä yliopistoa, ammattikorkeakoulu, opettajankoulutuslaitokset ja teknilliset oppilaitokset. Korkeakouluissa opiskeli vuonna 2005 yhteensä 108 000 opiskelijaa. Yliopisto-opiskelijoiden määrä on lähes kaksinkertaistunut vuosien 2000 ja 2004 välillä. Ylivoimaisesti suurin on Makereren yliopisto (<http://www.mak.ac.ug/>), jossa on lähes 37 000 opiskelijaa (2009).

Yliopisto-opinnot jaetaan **kolmelle tasolle**. Ensimmäisellä tasolla voi opiskella ammattitutkinnon (Certificate), hieman enemmän opiskelua vaativan yliopistotutkinnon (Diploma) tai kandidaatin tutkinnon (Bachelor's Degree). Certificaten voi suorittaa kirjastoalalla kuudessa kuukaudessa ja teologiassa vuodessa. Diploma myönnetään taidealoilla 2 vuoden opiskelun jälkeen. Kandidaatin tutkinnon suorittaminen kestää alasta riippuen 3–5 vuotta.

Toinen taso yliopistoissa on maisterin tutkinto (Master's Degree) tai opettajaksi kouluttautuvilla Diploma. Maisterin tutkintoon vaaditaan 6 kuukaudesta 3 vuoteen kestävät opinnot, joihin sisältyy opinnäytetyön (thesis) tekeminen. Diploma on vuodessa suoritettava, ylempi ammatillinen tutkinto, jonka voivat suorittaa opettajiksi ja joillekin lääketieteellisille aloille kouluttautuvat.

Kolmas yliopisto-opintojen taso on tohtorin tutkinto (Doctor's Degree), johon vaaditaan maisterin tutkinnon jälkeen 2–3 vuotta tutkimustyötä ja väitöskirjan tekeminen.

Peruskoulun **opettajat** koulutautuvat opettajankoulutuslaitoksissa (Primary Teachers College), toisen asteen opettajat kansallisissa opettajankoulutuslaitoksissa (National Teachers' College), yliopistossa tai Kyambogon instituutissa (Institute of Teacher Education).

Ei-yliopistollista korkeakoulutusta tarjoavat teknilliset oppilaitokset (Technical College) ja ammattikorkeakoulu, Uganda Polytechnic. Teknillisissä oppilaitoksissa voi opiskella 2 vuodessa tavallisen tutkinnon (Ordinary Technician's Diploma) tai 4 vuodessa ylemmän tutkinnon (Higher Technician's Diploma). Alemman ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa 3 vuoden täyspäiväisellä opiskelulla, ja tutkintotodistus on nimeltään Ordinary Diploma in Electrical Engineering. Ylempään tutkintoon (Higher Diploma in Electrical Engineering) tarvitaan 2 vuotta lisää opiskelua.

Makereren yliopisto järjestää myös avointa ja etäopetusta.

Akateeminen vuosi kestää **lokakuusta heinäkuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Kandidaatin tutkinnon **arvosanat** ovat seuraavat: class I top honours; class II(i) honours upper; class II(ii) honours lower; pass general pass; fail.

Lukuvuosimaksut vaihtelevat 2 500 000 ja 4 200 000 Ugandan shillingin välillä (noin 860–1 400 euroa). Ulkomaalaisilta opiskelijoilta vaaditaan noin 1 700–3 500 dollaria lukuvuosimaksuja.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.htm>

Kasozi, A.B.K. *The development of a strategic plan for higher education in Uganda 2001-5: the interplay of internal and external forces in higher education policy formation in a southern country*.

<http://www.nuffic.nl/pdf/os/em/kasozi.pdf>

Musisi, Nakanyike B. *INHEA: Uganda Higher Education Profile*.

http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Uganda.htm

UNESCO 2007. *GLOBAL EDUCATION DIGEST 2007: Comparing Education Statistics Across the World*.

http://www.uis.unesco.org/template/pdf/ged/2007/EN_web2.pdf

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education and Sports
Sähköposti: pro@education.go.ug
Kotisivu: <http://www.education.go.ug>

National Council for Higher Education
Sähköposti: nche@infocom.co.ug
Kotisivu: <http://www.unche.or.ug/>

Makerere University
Sähköposti: vc@admin.mak.ac.ug
Kotisivu: <http://www.mak.ac.ug>

Kyambogo University
<http://www.kyu.ac.ug/>

Kirjallisuutta

Abessinialaiset kronikat / Moses Isegawa. Porvoo: WSOY, 1999.

Ugandalaista kaunokirjallisuutta. East Africa / Mary Fitzpatrick, Tom Parkinson, Nick Ray. Footscray: Lonely Planet, 2006, 7. painos.

Identity, power, and culture: Imbalu: initiation ritual among the Bamasaba of Uganda / John Placid Wotsuna Khamalwa. Bayreuth: Breitingen, 2004.

The last king of Scotland / Giles Foden. London: Faber and Faber, 2006.

Snakepit: [a novel] / Moses Isegawa. New York: Vintage Books, 2005.

Uganda handbook / Michael Hodd and Angela Roche. Footprint handbooks, 2002.

Vietnam

Edustustojen yhteystiedot

Vietnamin suurlähetystö Helsingissä

Sähköposti: vietnamfinland@gmail.com

Suomen suurlähetystö Vietnamissa

Sähköposti: sanomat.han@formin.fi

Kotisivu: <http://www.finland.org.vn/fi/>

Lisäksi konsulaatti Ho Chi Minh Cityssä,
katso tarkemmat tiedot Ulkoasiainministeriön kotisivuilta,
<http://formin.finland.fi>.

Vietnam-seura ry

Sähköposti: svs@nic.fi

Kotisivu: <http://www.vietnamseura.org/>

Koulutusjärjestelmä

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuuteen kuuluu 5 vuotta kestävä alakoulu. Toisen asteen koulutus jakautuu kahtia, alempaan ja ylempään tasoon. Yläkoulu (lower secondary education) kestää 4 vuotta ja lukio (upper secondary education) 3 vuotta. Toisen asteen ylempään tutkinnon voi suorittaa myös teknisellä linjalla tai ammatillisessa oppilaitoksessa, jolloin opiskelu kestää 2–3 vuotta. Ylioppilastodistuksen saaneet oppilaat voivat jatkaa opintojaan korkeakoulussa.

Korkeakoulutus

Vietnamin korkeakoulutus seurasi pitkään Neuvostoliiton mallia ja nykyiset koulutuksen rakenteet ovatkin perintöä niiltä ajoilta. Korkeakoulutus oli mallin mukaan jaettu taloussektorien mukaan, ja pieniä yhden tieteenalan oppilaitoksia oli paljon. Opetuksen ja tutkimuksen yhteys oli kaikkiaan vähäistä.

Vuonna 1993 hallitus teki lakiuudistuksen (Decree 90/CP), joka muutti kansallisen koulutuksen rakennetta. Tärkeäksi nousi jokaisen vietnamilaisen oikeus korkeakoulutukseen. Lakiuudistuksen jälkeen korkeakoulujen määrä kasvoi, ja enemmän huomiota kiinnitettiin opiskelijoiden intresseihin ja tarpeisiin. Vuosina 1993–1995 oppilasmäärät kasvoivat 117 % ja menot kasvoivat 63 %. Lukuvuonna 2002–2003 Vietnamissa oli 111 yliopistoa ja 119 muuta korkeakoulua (colleges). Yksityisiä yliopistoja oli 15, muita yksityisiä korkeakouluja kaksi ja osittain yksityisiä samoin kaksi.

Vietnamissa korkeakoulutusta voi saada kahdella tasolla, college-tasolla tai yliopistotasolla. College-ohjelmat kestävät 3 vuotta ja ne johtavat ensimmäisen asteen korkeakoulututkintoon (junior college degree). Tämän jälkeen opiskelijan on mahdollista jatkaa 1–2 vuotta ja saada kandidaatin tutkinto. Kandidaatin tutkinnon jälkeen opiskelija voi suorittaa maisterin tutkinnon yliopistossa.

Yliopistoja on kolmen tyyppisiä: yhteen aineeseen erikoistuneita, monitieteisiä ja uutena kategoriana avoimia yliopistoja. Yliopistotutkinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Alemman korkeakoulututkinnon (Bang Tot Nghiep Cao Dang, Certificate of Higher Education) suorittaminen yleissivistävällä linjalla kestää 3 vuotta. Jos opiskelija haluaa erikoistua johonkin alaan kuten lääketieteeseen tai lakitieteeseen, tutkinnon suorittaminen kestää 4–6 vuotta ja johtaa kandidaatin tutkintoon (Bang Tot Nghiep Dai Hoc). Valmistuneet saavat myös alaansa liittyvän tittelin esimerkiksi ky su (insinööri), bác sĩ (lääkäri), nha sĩ (hammaslääkäri), duoc sĩ (farmaseutti) tai luật sư (lakimies).

Ylempää korkeakoulutusta on vasta viime vuosina kehitetty eteenpäin. Aikaisemmin sitä varten oli lähdeittävä ulkomaille opiskelemaan. Maisteriohjelmaan otetaan oppilaita pääsykokeiden kautta ja maisterin tutkintoon (Thac Sy) johtavat opinnot kestävät yleensä 2 vuotta. Kolmas taso on tohtorin tutkinto (Bang Tiên Sy), johon vaaditaan maisterin tutkinnon suorittaneilta 2–3 vuoden opiskelu ja väitöskirjan tekeminen. Kandidaatin tutkinnon erinomaisesti suorittaneilla on mahdollisuus jatkaa suoraan tohtorin tutkintoon. Heille tohtorin tutkintoon johtavat opinnot kestävät 4 vuotta.

Peruskouluopettajien koulutus kestää 2 vuotta ja opetus tapahtuu **opettajankoulutuslaitoksissa**. Lukio-opettajia koulutetaan opettajankoulutuslaitoksissa tai yliopistoissa. Useimmat ohjelmat kestävät 4 vuotta.

Naisten osuus kolmannen asteen opiskelijoista on 49 % (UIS 2007, <http://stats.uis.unesco.org>).

Akateeminen vuosi kestää **syyskuusta kesäkuuhun**.

Opetuskieli on **vietnam**.

Opinnot **arvostellaan asteikolla 1–10**:

- 9.00–10.00 = erittäin hyvä (uu/xuat sac)
- 7.00–8.00 = hyvä (kha)
- 5.00–6.00 = tyydyttävä (trung binh)

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.
<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Institute of International Education Vietnam. *Higher Education in Vietnam. Update – May 2004*.
http://home.vef.gov/download/Higher_Education_in_Vietnam.pdf

MOET (Ministry of Education and Training). *Vietnam Education*.
<http://en.moet.gov.vn/?page=6.7&view=3401>

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Education and Training (MOET)
Kotisivu: <http://en.moet.gov.vn/>
Sähköposti: cit@moet.edu.vn

Vietnamwebsite.net
<http://www.vietnamwebsite.net/giaoduc5.htm>
Linkkejä korkeakouluihin Vietnamissa.

Kirjallisuutta

The Country of memory: remaking the past in late socialist Vietnam / toim. Hue-Tam Ho Tai. Berkeley, CA: University of California Press London, 2001.

Culture shock! Vietnam / Claire Ellis. London: Kuperard, 1995.

Dai gia dinh các dân tộc Việt Nam: the great family of ethnic groups in Viet Nam / Bao Tăng Dân Tộc Học Việt Nam. Giáo Duc, 2002.

Ei kuolemaa, ei pelkoa: lohduttavaa elämäntähtäystä / Thich Nhat Hanh, suomentanut Elina Bhutia. Helsinki: Basam Books, 2003.

Lohikäärmeen hännillä: yhteiskunnallinen tasa-arvo muuttuvassa Vietnamissa / toim. Minna Hakkarainen ja Tove Selin, suomenkokset: Hanna Guyot, Minna Hakkarainen ja Eija Niskanen. Helsinki: Like: Suomen rauhanpuolustajat, 2005.

Novel without a name / Duong Thu Huong, eng. käännös Phan Huy Duong and Nina McPherson. London: Picador, 1995.

The Rough guide to Vietnam / Jan Dodd, Mark Lewis and Ron Emmons. New York; London; Delhi: Rough Guides, 2006.

Zimbabwe

Edustustojen yhteystiedot

Zimbabwen edustusto Ruotsissa

Sähköposti: mbuya@stockholm.mail.telia.com

Kotisivu: <http://www.zimbembassy.se>

Lähin Suomen suurlähetystö Sambiassa

Sähköposti: sanomat.lus@formin.fi

Kotisivu: www.finland.org.zm

Suomi-Zimbabwe -seura

Jakeluosoite:

Vipusentie 4

00610 HELSINKI

Sähköposti: pirkko.aho@kolumbus.fi

Zimbabwe-Finland Society

Sähköposti: ironfist@primenet.co.zw

Koulutusjärjestelmä

Maan itsenäistyessä vuonna 1980 noin 80 %:lla zimbabwelaisista ei ollut mahdollisuuksia edetä koulutukseen alakoulua pidemmälle. Zimbabwen uusi hallitus ottikin heti itsenäistymisen jälkeen yhdeksi keskeiseksi päämääräkseen ulottaa koulutus kaikille: koulutusjärjestelmää laajennettiin, opettajankoulutusta lisättiin ja lisää resursseja ohjattiin koulutukseen. Nykyään Zimbabwen väestöstä noin 90 % on lukutaitoisia. Kaupun-

kien ja maaseudun välillä koulutusmahdollisuuksissa on kuitenkin vielä paljon eroavaisuuksia. Rotuerottelu on myös jättänyt leimansa Zimbabwen koulutusjärjestelmään. Entiset valkoiset, yksityiset "Group A" koulut ovat ylivoimaisesti paremmassa asemassa resurssien ja pätevien opettajien suhteen kuin valtion tukemat ja lähetysjärjestöjen koulut.

Yleissivistävä koulutus

Oppivelvollisuus koskee 6–13-vuotiaita. Alakoulu kestää 7 vuotta. Toisen asteen koulutus kestää 6 vuotta ja on jaettu kahteen sykliin. Ensimmäinen sykli (Ordinary "O" level cycle) on 4-vuotinen. Toinen sykli on 2-vuotinen Advanced "A" Level cycle, jolle oppilaat valikoidaan aiemman opintomenestyksen perusteella. Kilpailu paikoista on kovaa. Toisen asteen koulutuksen lopuksi oppilaat suorittavat joko Cambridge Higher School Certificate (HSC) -tutkinnon tai CGE 'A' Level Certificate -tutkinnon. Useimmat O-tason suorittaneet oppilaat palaavat pienviljelyyn, muihin töihin tai jatkavat opintojaan ammattikoulussa, sairaanhoitajakoulussa, opettajankoulutuslaitoksessa tai teknillisessä koulussa. Työttömyysprosentin ollessa yli 80 % O-tason päättötodistuksen saaneiden työllistymismahdollisuudet ovat huonot.

Korkeakoulutus

Zimbabwen korkeakoulutusjärjestelmä on kriisissä. Talouskriisistä johtuen rahoitusta ei ole tarpeeksi ja samalla kuitenkin opiskelijamäärät kasvavat. Vuonna 1957 korkeakouluopiskelijoita oli 2 000, kun nykyään heitä on yli 40 000. Yliopistoilla ei esimerkiksi ole rahaa ja ulkomaista valuuttaa tilata tieteellisiä julkaisuja. Viime vuonna onkin ollut paljon väkivaltaisia opiskelijamielenosoituksia. Myös akateemisen henkilökunnan aivovienti on ollut suurta johtuen huonoista työoloista ja huonosta palkasta. Suosittuja kohteita ovat olleet naapurimaat, Etelä-Afrikka ja Botswana.

Korkeakoulutusta tarjoavat Zimbabwessa yksityiset ja julkiset oppilaitokset, "university colleges", opettajankoulutuslaitokset, teknilliset korkeakoulut. Ensimmäinen yliopisto, University of Zimbabwe (<http://www.uz.ac.zw/>), perustettiin Harareen 1957, ja vasta vuonna 1991 perustettiin toinen yliopisto Zimbabwen toiseksi suurimpaan kaupunkiin Bulawayoon. Vuodesta 1995 korkeakoulutusjärjestelmää on laajennettu suuresti. Erityisesti yliopistotason koulutuksen ulottamista yhä suuremmalle osalle väestöstä on korostettu. Nykyään maassa on 9 julkista yliopistoa ja yhteensä korkeakouluasteen instituutiota on 34.

Yliopisto-opinnot jakautuvat **kolmelle tasolle**. Ensimmäinen korkeakoulututkinto on kandidaatin tutkinto, johon johtavien opintojen pituudet vaihtelevat 3 vuodesta (Bachelor of Arts Degree) 5 vuoteen (Bachelor of Medicine Degree ja Bachelor of Surgery Degree). Maisterin tutkintoja on kahden tyyppisiä: Master Degree ja Master of Philosophy. Ensimmäisen voi suorittaa kursivityöllä ja gradulla, ja toisen tutkimustyöllä. Tutkinnon suorittamiseen menee 1–3 vuotta. Kolmas korkeakoulututkinto on tohtorin tutkinto (Doctor of Philosophy), joka vaatii 3 vuoden erikoistumisen, tutkimustyötä ja väitöskirjan laatimisen. Higher Doctorate voidaan myöntää oikeustieteessä (LLD), humanistisissa tieteissä (DLitt) ja luonnontieteissä (DSc).

Ei-yliopistollista korkeakoulutusta tarjoavat maatalousoppilaitokset, sairaanhoitajakoulut, ammattikorkeakoulut ja opettajankoulutuslaitokset. Opinnot kestävät 2–3 vuotta. Hyvin menestyneet oppilaat voivat jatkaa opintojaan yliopistossa.

Alakoulun opettajiksi kouluttautuvat opiskelevat 3 vuotta **opettajankoulutuslaitoksissa**, joista useimmat on yhdistetty Zimbabwen yliopiston kasvatustieteen laitokseen (University of Zimbabwe Faculty of Education). Sisäänpääsyaatimuksena on O-tason tutkintotodistus. Valmistuttuaan oppilaat saavat todistuksen University of Zimbabwe Diploma in Education. Toisen asteen opettajia koulutetaan kahdella tasolla. Ensimmäinen taso on avoin opiskelijoille, joilla on täydet "O" ja "A" tason tutkinnot. Opinnot kestävät 2 vuotta niille, joilla on A-tason tutkintotodistus ja 3 vuotta niille, joilla on O-tason tutkintotodistus. Toinen taso on oppilaille, jotka ovat suorittaneet kandidaatin tutkinnon sekä vuoden kestävän Postgraduate Certificate in Education -tutkinnon Zimbabwen yliopistossa. Useimmilla yliopisto-opettajilla on maisterin tai tohtorin tutkinto.

Naisopiskelijoiden osuus yliopistoissa on 38 % ja teknillisissä korkeakouluissa 32 % (2003). Opettajankoulutuslaitoksissa naiset ovat kuitenkin enemmistö (54 %). Naisten osallistumismahdollisuuksia korkeakoulutukseen on yritetty edistää erityisohjelmien (affirmative programmes) kautta.

Akateeminen vuosi kestää **elokuusta kesäkuuhun**.

Opetuskieli on **englanti**.

Opintosuoritukset **arvostellaan** asteikolla 1–3:

- 80–100 % = 1 (First Division)
- 70–79 % = 2.1 (Upper Second Division)
- 60–69 % = 2.2 (Lower Second Division)
- 50–59 % = 3 (Third Division)
- Alle 50 % = hylätty

Tutkinnot arvostellaan seuraavasti: 80 %+ = erinomainen; 70–79 % = hyvä; 50–69 % = hyväksytty; alle 50 % = hylätty.

Lukuvuosimaksut ovat ulkomaalaisille 1 450–8 000 USD.

Lähteet tekstissä mainittujen Internet-sivujen lisäksi

IAU Directories. *Higher Education Systems*.

<http://www.unesco.org/iau/onlinedatabases/index.html>

Kariwo, Michael Tonderai. "Widening Access in Higher Education in Zimbabwe." *Higher Education Policy* (2007) 20, 45–59.

<http://www.palgrave-journals.com/hep/journal/v20/n1/full/8300142a.html>

Mano, Rebecca Zeigler & Muchenje, Tapfumaneyi: *Zimbabwe's Educational System: A solid foundation for Higher Education*.
http://harare.usembassy.gov/zimbabwe_educational_profile.html

Maunde, Raymund. *INHEA: Zimbabwe Higher Education Profile*.
http://www.bc.edu/bc_org/avp/soe/cihe/inhea/profiles/Zimbabwe.htm

UNESCO. *The Development of Education. National report of Zimbabwe by the Ministries of Education, Sports and Culture and Higher and Tertiary Education. August 2004*.
http://www.ibe.unesco.org/International/ICE47/English/Natreps/Nrep_main.htm

Koulutukseen liittyviä sivustoja

Ministry of Higher and Tertiary Education
Sähköposti: thesecretary@mhet.ac.zw
Kotisivu: <http://www.mhet.ac.zw/index.html>

Kirjallisuutta

The battle for Zimbabwe: the final countdown / Geoff Hill. Cape Town: Zebra, 2003.

Butterfly burning / Yvonne Vera. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2000.

Don't let's go to the dogs tonight: an African childhood / Alexandra Fuller. London: Picador, 2003.

The girl who married a lion / Alexander McCall Smith. Edinburgh: Canongate, 2004.

Historical dictionary of Zimbabwe / Steven C. Rubert and R. Kent Rasmussen. Lanham, Md: Scarecrow Press, 2001.

Mukiwa: a white boy in Africa / Peter Godwin. London: Picador, 1996.

Robert Mugabe and the betrayal of Zimbabwe / Andrew Norman. Jefferson (N.C.): McFarland & Company, cop. 2004.

The rough guide to Zimbabwe / written and researched by Barbara McCrea and Tony Pinchuck; with additional contributions by Kathy Holden, Andrew Meldrum and Katharina von Rohr-Games. London: Rough Guides, 2000 Painos 4th ed.

Se kerrottiin nuotiolla: elämää zimbabwelaisessa kylässä / Soma Rytönen. Helsinki: Tammi, 2000.

The soul of Mbira: Music and traditions of the Shona People of Zimbabwe / Paul Berliner. Berkeley: University of California Press, 1981.

Tyttäreni Zenzele / J. Nozipo Maraire; suomentanut Sirkku Klemola. Porvoo: Helsinki: Juva: WSOY, 1999.

Unfeeling / Ian Holding. London: Scribner, 2005.

